

БҮРЯТ ҮНЭН

С-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Советэй орган

249 (9695—9696)

1961 оной октябрийн 19, четверг

Сэн 4 мүнгэн

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИСТИЧЕСКЭ ПАРТИИН XXII СЪЕЗД

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XXII съезддэ КПСС-эй Центральна Комитедэй хэһэн тоосоон*)

Нүхэр Н. С. ХРУЩЕВОЙ элидхэлэй үргэлжэлэл

Ленинэй үзэл сурталай илан мандахын түлөө тэмсэгшэ, коммунизм шэн зоригтойгоор байгуулагша агууехэ совет аралда алдар соло!

(Агууехэ Октябрийн социалистическэ революциин 44 жэлэй ойдо зорюулжа КПСС-эй ЦК-гэй гаргаһан урянуудһаа).

Айна дарлалтаһаа сүлөөрһэн ороноуд өөһөтэй шэнэ шатада ороо. Политическэ бөөс даанхай байдалтай болохын түлөө минизаторнуудай дарлалтаһаа уламжалан болоһон, мүн юрэнхы хүсэл эрмэлзэлээрээ на национальна бүхы хүснүүдэ нэгдүүлэ үедэ империализмын үндэһэ һууриин хобсуулха, аграрна, мүн бусад шухала болоод социальна реформонууды бэсүүллэхэ зорилтабигдаа байхада, ангиноудай хүсэл эрмэлзэлдэ болоһон байһаниин бүри эли тогтоодаг боложо байна. Империализмда эсэр-лиизмда эсэргүү революциин гол зорилго-индхэхы хүсэдэг үргэн олон ажаллан арад, национальна буржуазин бага бэшэ хубин дай байдалаа бэхжүүлэхэ, социальн-экономик нэгдүүлэхэ хэжэ замаар саашааа оролдоно. Зүгөөр нациингаа демократич-үүлэтэй хүн зонтой холбоо барисагаа саар-гүлгэлжүүлэхэнь айдг хүснүүд эдэ ор-онжиглогшодой дунда бии. Тэдэнэр арадай үрз дүнгы өөрйнгөө гарта оруулхы, на-циональн саашанхи хүгжэлты наатуул-гү юм. Иймэ хүснүүд газаа талаһаа имп-ей, өөһэдэрингөө ороноуд дотор феодализмтай элдэхэ хараа шугам бэсүүлдэг, эээрхэн зон-та методууды хэрэглэдэг байна.

политикын ямар юмэндэ хүргэдэг байһа-нистанай жэшэ дээрһээ харагдана. Энэ хедэйнгээ гурбанай хоёр хубие сэрэгэй гар-оюулаа, тэндэ национальна промышлен-жэдэггүй, харин гадаадын ороноудай капи-тальнэ гэртэ байһан шэнгээр зоргоороо-йдаг юм. Арадаһы бидэний имгалт хайниие-нистанай гашуудалта хуби заяан хадаа-м ороноудай олонийты наанаа болгоно. Эдэ ороноудай нүлөө хэтэй хүснүүд на-нэгдэлээ һуларуулдаг, түрүү ажал-ябуу-хамгай түрүүндэ национальна бөөс даан-лаа этгэн лэ зоримгой шангаар хамгаалаг-сөөһөдгөө харуулһан коммунистууды хэ-дэдэг байна бшуу.

измда эсэргүү замда орохо гэшэ нациин-үүдэ эб эмхигүй болгожо, империалист-олизаторнуудай үмэнэ тэдэниие һула-тэхэ гэхэн удхатай болоо.

тихэдэ национальна демократическэ хүс-бата нэгдэлтэй байха, социальн-эконо-мическэ шэнхэлжүүлхэ хүсэд найнаар-дэхэ тутам, залуу гүрэн бүри бата бэх бо-а бшуу. Жэшээлхэдэ, Кубын арад өөрйнгөө-нстые тойрон юундэ батаар эмхидэн жаг-арһы Кубын таряашад газартай болоо, мүн-гүһөө материална туһаламжа ехээр абадаг-хэдэ промышленностийн гүрэнэй мэдэлдэ-аашаар Кубын хүдэлмэришэд Америкын-стнуудта бэшэ, харин өөһэдэрингөө аша туһа-даг болоо. Мүн Кубын жэжэ болон дунда-гүһэдэрилэгшэд монополинуудай зоргоо-роо аршалан хамгаалагданхай. Кубын бү-р-гэйн ехэ демократическэ эрхэ сүлөөтэй-абадалаа найжаруулан, золтой жаргал-гүгжэн халбаржа зам тэдэндэ нэгдэлжэ үгөө!-эргүү дотоолго Америкын империалистуу-хэһэн хэсүү бэрхэ үедэ революциин туйлал-хамгаалхын тулада бүхы арадын бодон-байха юм. Кубынхид эрэлхэг зоригто пат-люционер Фидель Кастрын хүтэлбэрээр-хүлхэншэдые түргэнөөр бута сохижо, оро-дэл, «гахайнуудай тохой» гэхэн удхатай-жэ тохой руу түржэ оруулаа. Тийшэ ошо-лал тэдэ ошоол!

мгнүүдэ хэхээ бү яаратгы гэхэн зүб-империалистуудай агентнууд сүлөөрһэн-арадуудта холо хандааг боложо байн-омическэ хүгжэлтийнөө мүнөөнэй шатада-тулада Европын болон Америкын капита-дайд удаан саг соо дабажа гараһан тиймэ-шад алгасан гаража шадахагүйт гэхэн-ол хүгжэлтэ багатай ороноудай арадуудта-оролдог байна. Зүгөөр энэ зам гарахын-адуудай ямар ехээр шуһаа адхаруулхы-дһыне тэдэнэр нуудаг байха юм. XVII—-жэлүүдтэ Англиин, Франциин болон Гер-м харгынуд болон түрмөнүүдтэ гэр байра-шаддай дүүрөөшод байһан тухай, XIX зуун-багташы үдэрэй туршада 14—18 час соо-дэдэй ажаллаха баатай байһан тухай. Таряашадай хонидоо бэлшээдэг һүүлшын-лажа абаһан, тийхэ үедэ — «хонидын» ху-гын зооглолбо» гэжэ хэлсэдэг тухай анир-байбал дээрэ гэжэ империалистуудай-оролдог байна.

үрнүүдэй баяжаха арган боложо үгэнэй-ай арадуудта капиталистическэ замаар-шэ бүри зоболонтой, удаан байха болоно. XIX зуун жэлэй тэг дунда арадуудта-хүндэ хүшэр зам юундэ баадхагдаа ёһо-р. Социализм замдаар даһшан ябажа,-шэ үеынгөө гээгдэлые усадхажа шадаха гэ-нэ коммунистууд тоолоно. Зүгөөр бидэнэр өөһэдэ-н

гөө үзэл бодолы хэндэшэ баадханагүйбди, харин золтой жаргалтайгаар, найнаар һуудаг болохо ондоо зам үгы гэжэ бүхы арадуудай хожом хожомоо ойлго-хо байһанда үнэн зүрхэнһөө этигэнэбди.

Нүхэдүүд! Империализмын зүрилдөөнүүдэй хурса-далга капиталист ороноудай хүдэлмэришэн ангиие горьтойхон шалгалтануудай үмэнэ табина: монополи-нуудай үршөөл хайра доро орожо зобохо гэзгүй наа, өөрйнгөө эрхын түлөө, ерээдүйнөө түлөө тэмсэхэ хэрэгтэй болоно. Хүдэлмэришэд тэмсэлые шэлэн абаад, энэ тэмсэлээ оролдосотой шангаар хэжэ бай-даг.

«Ангиноудай эблэрхэ» үе саг тулажа ерээб гэжэ буржуазин урид харадаг мэдэлшэд хэлэдэг байгаа. Англин тэмсэл хэхэ үе саг үнн үнгэрөө, марксистска теори мүнөө үе сагта юрэнхыдөө хушараа гэхэн хэ-бэртэйгээр этигүүлхы тэдэнэр оролдодог байгаа. Иймэ абаралшадай эшгүүритэй муухайгаар буруу-таһынь ажабайдал элээр харуулаа. Ажалшадай бу-налгаа тэмсэл улам бүри ургана. Гансахан 1960 ондо хэгдэһэн забастовканыудта 53 миллион үлүүтэй хүн хабаадаһан байна. Франциин болон Италиин ажал-шаддай олонийтээрээ үлхэн тэмсэл. Бельгийн хүдэлмэ-ришэдэй тэмсэл, 500 мянга гаран хүнэй хабаадалга-тайгаар Америкын металлургинуудай удаан саг соо хэ-нэн забастовко, Англиин машина бүтээгшэдэй тэмсэл хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй түүүхэд хэтэдэ орохол. Японой пролетариат өөһэдэрингөө дайшалхы хүсэ ша-далы нэгэтэ бэшэ харуулаа.

Һүүлэй жэлүүдтэ дэлхэй дээрэ хүдэлмэришэн ан-гийн шэнэ отрядуд ябуулга хэдэг болоо. Азин, Ла-тийн Америкын болон Африкын ороноудта 100 милли-он үлүүтэй хүдэлмэришэд болон алба хаагшад бии, хүлхэнэй ажал хэдэг олон түмэн бүхы хүнүүдэй дүшэ шахуу процентһы социалист бэшэ ороноудта ажаһуу-даг. Залуу хүдэлмэришэн анги революционно ехэ хү-сэн байһанаа улам бүри эли тодоор харуулдаг боло-жо байна.

Экономическэ болон социальна эрхынгээ түлөө ка-питалай ороноудтахы ажалшадай хэдэг тэмсэл улам бүри хурсадажа байһай. Мүнөө тэдэнэй урдаһаа ами амяараа байһан эзэд баяшуул бэшэ, харин заабол, хүсэтэ монополинууд эсэргүүгээр хаража байдаг. Тийхэдэ гүрэнэй бүхы хүсэн монополинуудай талы харадаг юм. Ажалшадай тэмсэл улам уламаа поли-тическэ шэнжэ шанартай боложо байдаг. 1960 ондо болоһон Политическэ забастовканыудта дүшэ миллион үлүүтэй гү, али забастовко хэһэн бүхы хүнүүдэй 73 процент тухайн хабаадаһан байна. 1960 ондо хүдэл-мэришэн ангийн болон олонийтэ арад зоной хүсэтэ тэмсэл хэһэнһээ уламжалан, Япондо, Италида, Бель-гидэ правительствонуудын унаһан байха юм. Фран-циин ажалшад хүдэлмэришэн ангиине тойрон нягтаар жагсажа, оронодоо фашистска засаг түрэ баадхыне оролдоһон милитаристнуудай, хэтэрмэ хархис этэгээ-дүүдэй нэгдэлые таһалдуулаа.

Үнгэрһэн табан жэлэй турша соо томо капиталист ороноудта тохөөлдоһон социальна оршон байдал ямар шэнжэтэй байгааг гэхэдэ, таряашадай хүдэлөөн ехээр ургаһан байна. Монополинуудай эээрхэлгээ ула-мжалан Францида, Италида, Баруун Германида болон бусад ороноудта таряашад ехээр үгырдэг дээрһээ, монополинуудта эсэргүү тэмсэлдэ бүри эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг боложо байһай.

Ажалшадай туйлаһан бүхы амжалтанууд тэдэнэй хамтаараа хэһэн тэмсэлэй үрз дүн болоно гэжэ һүүл-шын жэлүүдэй дүй дүршэл шэнээр гэршэлжэ үгөө. Гэбэшэ хүдэлмэришэн ангийн ээргэ эб эмхигүй, та-һаранги зандаа байһаар, капитализмда эсэргүү тэм-сэлһээ өөһэдэрингөө партинууды, хүдэлмэришэн ан-гиие намайруулан зайсуулхын тулада аһан шадалаа-раа оролдодог социал-демократинин баруунай үзэл ба-римталаг удмаршадай һүйдхэлтэ ажал-ябуулгын нү-лөө үзүүлдэг байһаниин эли байна. Баруунай үзэл баримталаг социалистуудай ударидагшад, олон профсоюзудай удмаршад үнн хада хүдэлмэришэн ан-гийн хэрэгтэ урбад, монополистическэ капиталда үнэн сэхээр алба хэжэ байдаг. Зүгөөр жинрей социал-демократуудай, функционерүүдэй, мүн зарим хүтэл-бэрлэгшэдэйншэ дунда хүдэлмэришэн ангийн аша туһын түлөө хамтын тэмсэлдэ хабаадалсахы ехээр эрмэлзэдэг үнэн сэхэ хүнүүд олон бии. Баруунай үзэл баримталаг ударидагшадэй политикада тэдэнэр һүү-лэй үедэ бүри эдэбхитэйгээр эсэргүүсэдэг боложо байна.

Тиймэһээ коммунистууд хадаа социал-демокра-тин баруунай үзэл баримталагшадай суртал бодолой үндэһэ баримтагүй байһы, тэдэнэй мохо болохо гэх-н ябуулгы саашаадаһ элишэлхэ зуураа, социали-стуудай дундахы бүхы үнэн сэхэ хүснүүдтэй холбоо барисаа байгуулхы, эб найрамдалдай, демократинин бо-лон социализмын түлөө тэдэнтэй хамта тэмсэхы хү-сэнэ. Энэ хадаа сэд зуурын тактическа уряа лозунг бэшэ, энэ хадаа хүдэлмэришэн ангийн бодото аша ту-һынь хараха ябадалһаа уламжалан коммунист хүд-лөөнэй бөөлүүлхэ жэнхэни хараа шугам болоно.

Хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй хүгжэлтэдэ туйлагда-һан амжалтанууд коммунистическэ партинуудай ажал-ябуулгатай таһаршагүй холбоотой. Коммунист хүдэлөөнүүд зохёон байгуулхы ажал-ябуулгын үргэн замда гараад ябана. Хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй ба-га, ехээршы хүгжэһэн бүхы ороноудта коммунист-нууд мүнөө үедэ политическэ нүлөө үзүүлдэг болон-хой. Һүүлэй жэлүүдтэ коммунистуудай хани бари-

саата бүлэдэ үшөө 12 парти нэмээ, коммунистуудай юрэнхы тоо долоон миллион хүнөөр олон болоһон байна.

Коммунизмда хархис этэгээдүүдэй хоро шараа бу-салан бүри ехээр эсэргүүсэдэг болобошье, бүхы дэл-хэй дээрэ коммунистическэ партинууд ургажа бай-даг. Коммунистууды «хара списоктэ» оруулдаг, хү-дэлмэришөөн гаргадаг, «харин ороной агентнууд» гэжэ тэдэниие сонсоходог, түрмэдэ һуулгадаг байха юм. 36 капиталист ороноудта коммунистическэ парти-нууд тон нюусаар хүдэлхэ баатай болоһон байна. Зү-гөөр коммунистууд өөһэдэрингөө аша туһыне үнэн сэх-ээр, найдамтайгаар хамгаалагшад болоно гэжэ ара-дууд өөһэдэрингөө дүй дүршэл дээрһээ үнэмшэдэг бо-лонхой. Коммунизмын үзэл сурталда ямаршы наад хаалта байдаггүй, тэрэниие буудан үгы хэжэ гү, али түрмын томо решеткин саана хаажа болохогүй байна бшуу. Коммунизмын үзэл суртал илагдашагүй хүсэн боложо, хүнүүдэй ухаан бодолы, сээжэ зүрхы езэл-дэг боложол байна.

Харин зарим томо капиталист ороноудта коммунист-ическэ партинууд үшөөл үсөөн гэшүүдтэй байһаар. Зүгөөр энэ ушар тэдэнэй түүүхэтэ үүргыне бага бол-гожо шадаха гэшэ аал? Өөрйнгөө хэрэгтэй үнэн зүб байһы мэдэрдэг дээрһээ хүсэ ехэтэй байдаг комму-нистууд бүхы эрхэ байдалда хүдэлмэришэн ангиине толгойлон ябадаг. Жэшээлхэдэ, США-да коммунист-нууд тиймэ олон бэш гэжэ мэдэжэ. Зүгөөр сэрэгтэй болой полициин угаа ехэ аппараттай энэ томо капи-талист гүрэн коммунистуудай партиһаа айдга, тэрэ-нэй ажал-ябуулгада али бүхы наад түбэг татадаг байна бшуу. Тиймэ болохоолооро, США-да комму-нистуудай багахан отряд ёһотойл марксистнууд-ленин-еңүүд шэнгээр ябуулга хэдэг байна! «Багашы наа бад гэмэ» гэхэн арадай уран хошоо үгы е энэ дурдажа болохо байна.

Хүдэлмэришэн ангийн илалтын түлөө, бүхы ажал-шадай хэрэгтэй түлөө тэмсэжэ байһан манай аха дүү-нэрэй капиталист ороноудта ямар ехэ бэрхшээл зо-болоно дайрагдадаг байһан тухай социалист ороноу-дай коммунистууд хээздэшые мартадаггүй. Капитали-ст ороноудта марксист-ленинзмын илалта түгсэ ту-һыне дээрэ үргэжэ ябаһан манай нүхэдтэ — ком-мунистуудта, хархис этэгээдүүдээр хаалтада аба-таадшы байхадаа дайсадай үмэнэ толгойгоо ганхуул-даггүй хүнүүдтэ, өөһэдэрингөө арадуудай аша туһын түлөө эрэлхэг зонигтойгоор тэмсэдэг хүнүүдтэ бул-танһын XXII съездын делегатуудай зүгһөө, советскэ бүхы коммунистуудай зүгһөө бидэнэр гэгэн халуун, аха дүүгэй амаршалта хүргэнэбди!

Аха дүү партинуудаар дэмжэгдэһэн XX съездын шиндхэбэринүүд коммунист хүдэлөөнэй түгэлдэр зо-хёон байгуулхы хүсэ шадалы арьбадхаа, аха дүү партинуудай ажабайдалда, тэдэнэй хоорондох хани харилсаанда ленинскэ ёһо гуримы нэргээхэ хэрэгтэ туһалаа. Коммунистическэ болон хүдэлмэришэнэй партинуудай түлөөлэгшэдэй Зүблөөн дэлхэйн ком-мунист хүдэлөөнэй һуушын жэлүүдтэй хүгжэлгэдэ шухала шата боложо үгэһэн байна. Коммунистуу-дай уласхоорондын зүблөөн хадаа тэдэнэй дайшал-хы харилсаа холбоо хангахын тулада аха дүү пар-тинуудай бэдэрэн олоһон аргануудай нэгэн болоно.

Уласхоорондын коммунист хүдэлөөнэй шухала аша туһыне харан, шууд сэхэ, хэлбэршэгүй бата нэгэдэл-тэйгээр ябуулга хэхэ гэшэ — марксистнууд-ленин-еңүүдтэ зайлашагүй шухала, коммунистическэ, хүдэл-мэришэнэй партинууд энэниие үнэн сэхээр сахидаг. Гансахан лэ Югославинн Коммунистуудай союзый хүтэлбэрлэгшэд имгалт өөһэдэрингөө национальна аша туһыне хараад лэ һуудаг дээрһээ марксистско-ленинскэ сэхэ замһаа хадуржа, ревизионизмын намаг шалбааг руу тэдэниие оруулһан һарюу харгыда ороһон байна. Аха дүү партинуудтай 1957 оной Дек-лараци коммунистуудай бата жагсаалай, нанал нэг-гэдэлгын шухала документ боложо, бүхы дэлхэй дээрэ дуудлаа һэн. Югославинн хүтэлбэрлэгшэд ленинскэ һургаалда харша ревизионистскэ програм-маа энэ документэд зүрюугээр табяа һэн. Тус про-граммань марксистско-ленинскэ бүхы партинуудай зүгһөө эрид шангаар, зүб зүйтэйгээр шүүмжэлэгдэ-һэн байгаа.

Югославинн Коммунистуудай союзый хүтэлбэ-ринн теоретическэ ажал-ябуулгаһаа гадна, бодото хэрэгтэнь ревизионистска үзэл болоолоор нэбтэрэнэй. Дэлхэйн социалист хани нэгдэлһээ амарлан, та-һархайгаар хүгжэхэ гэжэ тэдэнэй баримталаг ха-раа шугам хоротой, мүн аюултай байна. Энэнь импери-алист хархис этэгээдүүдтэ туһалһаа, националист-ическэ үзэл баримталгы дэбэргэһэн, энэнь шэнэ дэлхэй байгуулагшад хани барисаата, нэгэн бүлэ-һөө таһарһан орон доторхи социалист туйлалтануудлаа алдаха ябадалда эсэсэй эсэстэ хүргэжэ болохо байна.

Югославинн хүтэлбэрлэгшэдэй ревизионистска бо-домжы манай парти шүүмжэлдэг байгаа, шүүмжэл-хэшы. Бидэнэр интернационалистууд байһан тула-даа фашизмда эсэргүүсэн шэн зоригтойгоор тэмсэ-һэн, илалтын һүүлээр социалист байгуулалтын замые шэлэн абаһан Югославинн аха дүү арадуудай хуби заяан тухай ханаагаа зобонгүй байжа шадахагүйбди.

Марксист-ленинзмын аруун сэбэр байлгы хам-гаалхаар, өөрйнгөө зэргын нэгдэлые бэхжүүлхээр, хоёр фронт дээрэ — гол аюул бологшо ревизионизм-да эсэргүүсэн, догматизм болон олонийтэһээ таһар-ха ябадалда эсэргүүсэн эрид шанга тэмсэл үргэлжэ-лүүлхээр шиндэнги байһан коммунистическэ парти-

нуудай дура хүсэлые 1960 оной ноябрьда болоһон түү-хэтэ Зүблөөн үшөө дахин үнэмшэстэйгөөр гэршэлэн харуулаа. Хамтаараа, баталан абаһан шиндхэбэри-нуудыне парти бүхэнэй сахиха шухала байһан тухай, тэршэлэн коммунистуудай зэргын нэгдэлые һула-руулжа болохоор ямар нэгэн ябуулга хэхэгүй тухай шухала заабаринууд хүдэлмэришэн ангийн парти-нуудай бата жагсаалы саашадаһ бэхжүүлхэ хэ-рэгтэ угаа ехэ удха шанартай.

Марксизм-ленинзмын агууехэ хүсэтэй, бата бэхн байһан тухай Советскэ Союздахи, арадай демокра-тинн ороноудтахы социалист байгуулалтын амжалта-нууд гэршэлэн харуулаа. Хуби заяагаа өөрйнгөө гарта абаһан, эгээн түрүү революционно теорөөр ээбсэгжэһэн хүдэлмэришэд болон таряашадай ямар ехэ үрз дүн туйлажа шадаха байһы эдэ амжалта-нууд бүхы дэлхэйдэ харуулжа үгэнэ.

Социализм хадаа марксизм-ленинзмын туг доро дабшажа ябаһан үргэн олонийтэ арадай зохёохы ажал-ябуулгын үрз дүн болоно. Бусад ороноудта ямар нэгэн социальн-политическэ байгуултыне хү-сөөр, зорюута тогтоохо гэшыне коммунистууд бу-руушаадаг юм. Эсэсэй эсэстэ социалист байгуулалта хаа хаанагүй илаха гэжэ бидэнэр этигэнэбди, зүгөөр энэ хадаа бусад ороноудай дотоодын хэрэгүүдтэ би-дэнэй хамааран оролсохо аргаар тус илалта туйла-даха гэхэн удхатай оройдошье бэшэ.

Дарлагшадтаа эсэргүүсэн олонийтэ арадай хэдэг али бүхы тэмсэлэй түлөө харюусалгыне бидэнэр, коммунистуудта, тохохы хүсэдэг байха юм. Ямар нэгэн капиталист гү, али колони ороноудай ажал-шадай тэмсэлдэ жагсан бодоходоо «энэ хадаа ком-мунистуудай үүдхэһэн хэрэгтэ», «Москвагай үүд-хэһэн хэрэгтэ» гэжэ империалистууд хашхаралдажа ородог. Тезд арадуудай хэһэн бүхы найн хайхан хэ-рэгүүдыне коммунистуудта тоходоһон бидэнэр бая-садаг байһабди. Иххэдэ империалистууд өөһэдөө дурагүйшые байгаа наа, коммунист үзэл сурталые бу-ри найнаар ойлгожо абаха хэрэгтэнь олонийтэдэ туһалдаг байна бшуу. Эдэ үзэл сурталууд бүхы дэлхэй дээрэ үргэнөөр дэлгэржэ байһай. Зүгөөр он-доо арадуудта Советскэ Союзай, бусад социалист ороноудай эдэ үзэл сурталые баадхадаг дээрһээ нимэ ушар тохөөлдөөн бэшлэ. Үзэл сурталые жада-нуудай хүсөөр таряажа болохогүй гэжэ урдань хэлсэдэг һэн, тэрэниие ракетнүүдээр таряаха аргагүй гэжэ хэлбэл мүнөө зүб болохо байна.

Харин хоорондоо тэмсэжэ байһан ангиноуд өөһэд-гөө дүтэ гадаадын хүснүүдэй дэмжэлгэдэ түшлэг-хыне ходоодо оролдодог байба. Энэ талаар буржуа-зин анги удаан саг соо буллоо байдалтай байба. Дэл-хэйн буржуазин революционно гуламтанууды хаа хаанагүй, ээбсэгтэ интервенци хэрэглэхэ хүрэтэр бү-хы арганууды хэрэглэн бултынь шангаар дарадаг байгаа. Тийхэдэнь бүхы ороноудай пролетариат ан-гийн талаар өөһэдэрингөө аха дүүнэрэй тэмсэлдэ ха-маралсангүй байжа шадахагүй болодогынь элитэ, зүгөөр тэдэнтэй талархалгаа пролетариат олонхи-доо нанал бодолой дэмжэлгэ үзүүлжэ, элирхэйлэн мэдүүлжэ шадаха байгаа. Мүнөө оршон байдал ху-билаа. Тэмсэлдэ бодоһон ямар нэгэн ороной арад дэлхэйн империализмтай урдаһаа хаража тэмсэхэдэ гансаардахагүй байна бшуу: нанал сэдхэлэй болон материална үрэ ехэтэй дэмжэлгэ үзүүлжэ шадахаар бүхы шухала юмтэй уласхоорондын түгэлдэр хүсэ-нүүд тэдэнэй талада байдаг ха юм.

Революционно тэмсэлэй ехээр дэлгэржэ байһанһаа айдга империалистууд арадууд болон гүрэнүүдэй дотоодын хэрэгүүдтэ хамааран оролсохо нэгдэлгэнүү-дээ болуулдаггүй байха юм. Тэрэний тулада «до-тоодын гуримгүй ябадал» гэдэгтэй гараад байбал, тайлбарлан хэлэхэдэ, революцинууды дарахын тулада, хархис засаг түрэнүүдтэ эсэргүүсэн, олонийтэ арад зоной хэдэг тэмсэлые дарахын тулада ээбсэгтэ хүснүүдээр хамааран оролсохо «эрхэтэй» байхабди гэхэн эрлэнтүүдэнь сэрэгтэй болон бусад хэлсээнүү-дэ баталхадаа империалистууд табидаг байха юм. Коммунистууд революцие газаа тээшэнь дэлгэр-рүүлнэ гэжэ империалистууд хаа хаанагүй һүхирлэг-дэдэг. Революцида харша үйлэ зэрэг ондоо тэгүүгүр хэхэ ханаашалгаа али аргаар дайдалхын тулада господин империалистууд нимэ хардалга гүрдэлгэ хэдэг байна.

Эдэ господинууд ямар гайхалтай бодол гаргана гэшэб. Тэдэнэр арадуудай сүлөөрэлгын хүдэлөөн да-ража шададаг байһан тийхэ үеынгөө бодомжонууд-ые үшөө орхөггүй байна гэшэ ха. Гэбэшэ тэрэ үе сагын бусалтагүйгөөр үнгэрөөл. Революцие ондоо тээшэнь дэлгэрүүлхыне коммунистууд буруушаадаг гэжэ баруун ороноудта найн мэдээжэ юм. Зүгөөр революцида эсэргүү харата ааша ондоо тээ хэн нэг-энэй гаргаха эрхы, мүн уласхоорондын жантар-мын үүргэ дүүргэхэ эрхы бидэнэр мэдэрхэгүйбди. Энэ хадаа мүн лэ найн мэдээжэ байха ёһотой.

Революцида бодоһон арадуудай хэрэгүүдтэ хамаа-ран оролсохо гэхэн империалистуудай нэгдэлгэ бү-гэдэ нийтын эб найрамдалда аюултай эээрхэг ааша гаргаһан ябадал болохо байна. Революцида эсэргүү хорото аашы империалистуудай ондоо тэгүүгүр гаргаад байгаа наань, нягтаар жагсахынь, өөһэ-дэрингөө бүхы хүсэ шадалые элсүүлхынь, тийгээд дэл-хэйн социалистическэ системын хүсэ шадалда тү-шлэлэн эрхэ сүлөөгүй дайсада, эб найрамдалдай дай-сада эрид шанга сохило үгэхынь бүхы ороноудай арадууды коммунистууд уржалал. Өөдөн хаяһан шулуун, өөрн толгойдо буудаг! — гэжэ тобшоор хэлэ-хэдэ болоно.

(Үргэлжэлэһын 2-дохи нүюота)

*) Үргэлжэлэл. Эхинийн октябрийн 18-ай номерто

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИСТИЧЕСКЭ ПАРТИИНЫ ХТ СЪЕЗД

Нүхэр Н. С. ХРУЩЕВОН эхлэхэлэй үргэлжэлэл

(Үргэлжлэл. Эхинийн 1-дэх нюурта)

3. Амгалан ёһоор ээргэ оршон нууха гэшэ Советскэ Союзай гадаадын политикын жэжхэни хараа шугам.

Арадууд—эб найрамдалай түлөө тэмсэлэй шиндхэны хүсэн

Нүхэд! Тоосоото үе соо дэлхэй дээрхи хүсэнуудэй хубаарилда шухала хубилалтанууд болоо. Дэлхэйн социалистическэ системэ гансал мантай хани барисаатай ороноудай арадууды бэшэ, харин бүхэ хүн түрэлтэни империализмын сэрэгэй балмад ябадалуудха аршалан хамгаалха найдамтай халха болонхой. Тиймэнээ арадуудай социалис хани нэгдэлэй булюу ехэ хүсэтэй болоод байһан ушар бүхэ хүн түрэлтэнэй агууехэ зол жаргал гэшэ. Тийхэтэй хамта бүхэ дэлхэй дээрхи эб найрамдалда дуратай хүсэнууд саашааа хүжэн батажаа.

Хэдхэн жэлэй урда тээ бэе бөөдэ зүрүу хоёр можо — социалис болон империалис можонууд уласхоорондын байдалда оршон байһан юм. Харин хатуу дарлалтаааа сүлөөрхэн, сүлөөржэ байһан Ази, Африка, Латин Америкын ороноуд мүнөө уласхоорондын хэрэгүүдтэ эдэбхитэй үүргэ дүүргэдэг болонхой. Эдэ ороноуды үсөөн бэшэ ушарта бөө абанги ороноуд гэжэ нэрлэдэг. Гэбшэ мүнөө бии байгаа сэрэгэй-политикэскэ союзуудта хабаадаггүйнээ лэ хараада абан, эдэ ороноуды бээ абанги гэжэ тооложо болоно. Харин мүнөө үеын амин шухала асуудал боложо эб найрамдал болон дайн тухай асуудалнууд болохоно, эдэ ороноудай олонхын бээ абаад байдаггүй, харин ехэнхидэ дайнда эсэргүүсэн, эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэг байна. Колониализмнаа сүлөөрхэн ороноуд эб найрамдалай нилээд ехэ хүсэн, колониализм болон империализмтай хэгдэ тэмсэлэй хүсэн болонхой. Тээ ороноудай аша туйһе хараадаа абалсангүйгөөр, дэлхэйн политикын гол шухала асуудалнууды мүнөө шиндхэны аргагүй.

Мүн капиталис ороноудташэ арад түмэн дайн сэргэтэ эсэргүүсэн улам эдэбхитэйгээр тэмсэдэг болонхой. Хүдэлнришэн анги болон бүхэ ажалшад түргөөр буу зэбсэг бүтээхэ ябадалда эсэргүүсэн, дай үүдхэгшэдэй үхэлтэ политикада эсэргүүсэн тэмсэнэ. Тиймэ болохоороо, империалис гүрэнүүдэй эээрхэг түрмхэй хараа шэгэлдэн урданайхнаа урган бэхжэһэн хүсэнууд мүнөө эсэргүү байна гэшэ. Эээрхэг түрмхэй шэнэ долбоглын дайнай бэлдхэлдэ эсэргүүсэн, социализмын ороноудай, эб найрамдалда дуратай бүхэ хүсэнуудэй эрхилжэ байгаа тэмсэны мүнөөнэй дэлхэйн политикын гол удхын болоно.

Үнэгэрхэн жэлүүдтэ дайн дажарай, эээрхэг түрмхэйшүүлэй хүсэнууд бүгэдэн амгалан байдалда нэгэнтэ бэшэ аюул ушаруулан байна. 1956 ондо империалистууд Венгридэ, революцида харша үймөө үүсхэхтээ хамта Египеттэ долбоолоо нэн. 1957 оной хоёрдохи хахадта империалистууд Сиридэ долболон орохоо бэлдхэн байна. Энэнь ехэ дай нүжэрөөхэ аюулда хүргэдэг байгаа. 1958 оной зун Ирагта революци болонхой дашарамдуулан, тэдэнэр Лиан, Иордани руу нэбтэрэн ороод, Хитадай Арадай Республикада хабаатай Тайвань арайшад түгшүүрилтэ байдал тохёолдуулан юм. 1960 оной апрель-майда Америкын империалистууд СССР-эй агаарай дайда руу өөрынөө сэрэгэй самолётууды элгээжэ, эгээн дээдэ тушаалтанай Парижда болохоо байгаа зүблөөе буруу нүгөөнэ. 1961 оной хабар тэдэнэр хүлэншэ банданууды эмхидхэгэ, Кубада зэбсэгтэ долбогто хэжэнье тухирфан, Лаосы мээлдээ оруулха, СЕАТО-эй эээрхэг түрмхэй сэрэгэй бүлгэлдээ татан оруулха гэнэн нэдэлгэ хээ юм. Гэбшэ империалистуудай эдэ бүхэ хорото ябуулганууд буруу нүгөө.

Гэбшэ империалистууд эээрхэг түрмхэй түсэбүүдэйнгээ нигтээ буруутахалан, ухаа ороо бээ гэжэ найдахань тон ехэ алдуу болохо бэлэй. Тэдэнэр ухаа ороогүй гэжэ ушар баримтанууд харуула. Империалистууд уласхоорондын байдалы улам түгшүүрилтэй болгожо, дэлхэйн дайнай болуутай үедэ оруулха нэдэлгэнүүдэ болуулгагүй. Нүүлэй хараада империалистууд Европын түбтэхи байдалы зориута аюултай болгобо. Дэлхэйн хоёрдохи дайнай үлгэдэлүүдэ усадхаа, Германитай эбэй договор баталха, Баруун Берлиндэхи байдалы гуримшуулха гэнэн манай дурадхалай харюуда дайгаар орохоной гэжэ зананан байгаа.

Уласхоорондын байдалай шангадаһан оршон байдалда биднэр эээрхэг түрмхэйшүүлэй хорото ябуулганаа ороноо далдлахын, дэлхэйн шэнэ дайнай аюулнаа хүн түрэлтэни хамгаалхын тула шухала хэмжээнүүдэ абаха баатай болоо нэмд. Советскэ правительствэ 1961 ондо зэбсэгтэ хүсэнуудтэ хорооху түсэбэйнгөө дүүргэлтэе зогсоохо, бээ хамгаалха хэрэгтэ гаргашаа ехэ болгохо, солдат, матросууды запаста табиха болзоры нунааха, урданайхнаа бүри хүсэтэй шэнэ түхэлэй буу зэбсэгүүдэ туршажа эхилхэ баатай болоно юм. Эдэ хэмжээнүүдэ биднэр бэлдүүлхэ баатай болоо нэмд. Манай арад эдэ хэмжээнүүдэ нэгэн ханалаар дэмжээ нэн. Мүн бусад ороноудай арадууд тэдэни зүбөөр ойлгоо: Советскэ Союз хээшэ түүрүүлжэ дай үүсхэхгүй гэжэ тэдэнэр мэдэнэ бшуу. Совет хүнүүд эээрхэг түрмхэйшүүлэй аша абаринынь хайн мэдэлгэ. Биднэр Эсэгэ ороноо хамгаалхын агууехэ дайнай жэлүүдэе, Советскэ Союзда гитлеровскэ Германиян харата муухайгаар долболон ороһынь мартаагүйбди. Империалистуудай сэрэгэй аюул тохёолдуулад байхадань, ханаа амар, нам нуужа байха аргагүй.

Эхэ оронойнгоо бээ хамгаалха шадаль бэхжүүлхэ тушаа Советскэ правительствын бөлүүлхэн хэмжээнүүд амгалан ёһоор ээргэ оршон нууха гэнэн политикааа аршалан ябадал гэжэ баруун ороноудта зарим хүнүүд мүнөө хэлсэнэ. Энэнь тэнгэ шашалга гэшэ ааб даа. Амгалан ёһоор ээргэ оршон нууха политика манай байгуулалтын шэнжэ шанарнаа дүлдэн гарана бшуу.

Би нэгэ нимэ ушар хануулха хүсэлтэйб. Сагаан гвардинхидай, гадаадын булимтарашадай галзуу долбогтоһоо манай ороной бээ хамгаалжа байһан үдэрүүдтэ Советскэ правительствын гүрэнэй герб тухай асуудал зүбшэн хэлсэнэн юм. Гербын түрүүшын проект дээрэ нэлмэ зурагданан байгаа. Владимир Ильич энэниие эрид буруушаагаа нэн. «Нэлмэ юндэ зураха юм? — гэжэ хэлэ нэн. — Бид ондоо газар дайлан абаха бэшбди. Дайлан абалгын политика манда тон харша. Бидэ долбогтоһгүйбди, харин до тоодо, гадаадын дайсаднаа бээ хамгаалнабди. Манай хэжэ байгаа дайн — бээ хамгаалгын дайн. Тийн нэлмэ — манай нүлдэ тэмдэг бэшэ. Зохёохэ амгалан ажалай бэлгэ тэмдэг боложо хадур балта хоёр манай ороной нүлдэ тэмдэгны болоо нэн гэжэ мэдээжэ.

В. И. Ленинэй зоёһон, манай партиин документууд дотор саашааа хүжөөгдэн, амгалан ёһоор ээргэ оршон нууха гэнэн гол ёһон советскэ гадаадын

политикын жэжхэни хараа шугамын ходоодо байдаг. Эб найрамдалда дуратай ленинскэ хараа шугамда партиинмай, бүхэ совет арадаймай үнэн сэхэ байһан тухайн Советскэ правительствын гадаадын бүхэ политика үнэншээ тодоор гэршэлэн харуулна.

Носожо байһан гал дээрэ нэгэ хүнэй уха аджаа байхадань, нүгөөдөн керосин адхаа хаань, тэрэни унтаргаахада бэрхэтэй байгшад, сэрэг дайнайшэ аюулы ганса нэгэ талаһаа зайсуулхын баһал хэсүү байна. Баруун гүрэнүүд термоядерна нүүдхэлтэ дайһаа зайсахы биднээ дутуугүй хүсэжэ байха ёһотой. Тиймэнээ али алиндаахэ ашатай туһатайгаар арасадаата асуудалнууды гуримшуулха арга зам бэдэрхээр өөрынгөө зүгһөө бэлэн байха үйлгатай.

Хэрбээ баруун гүрэнүүдтэ Советскэ Союзай ехэшэг буултанууды хэдэг хаань, уласхоорондын түгшүүрил ехэ болохогүй нэн гэжэ алибаа дайнда дурагүй баруунай зарим хүнүүд гэнэн хонгор сэдхэлдэ наанад. Империалис гүрэнүүдэй политикань, тэрэ тоодо тэдэнэй гадаадын политика монополистическэ капиталай ангийн аша туһаһаа дүлдэн гарадаг гэжэ тиймэ хүнүүд хараада абанагүй. Эээрхэг түрмхэй ябуулга, дайн-сэрэг гэшэ монополистическэ капиталай уг-шэнжэ шанартань бии байна бшуу. Дан шэрүүн политика ябуулхагүй гэшээдэй арад зон тэмсэлэй ашаар булжаа гарахадань, уласхоорондын байдал зөөлрэдэг, дайнай нүртэ аюул бага зэргэ замхадаг байна. Тийхэдэ арад зон тэмсэлэй нулархада, буу зэбсэг түргэнөөр бүтээгдэ дээрэ баяжадаг, дайн хадаа шэнэ ехээр баяжаха арга гэжэ тоолодог буржуазин булэг хүнүүд иладаг. Тийхэдэнь уласхоорондын байдал хурсадана.

Тиймэ болохоороо империалистуудай эээрхэг түрмхэй ханаашалгануудта бүхэ арадуудай шэнэ габьдатайгаар тэмсэл хаань, нийтын ондо ондоо байгуулалтай гүрэнүүд амгалан ёһоор ээргэ оршон байжа шадаха. Социалис можын нүр хүсэний улам ехэ болохо тудам, капиталис ороноудта өөһэдтэн эб найрамдалай түлөө тэмсэлэй улам эдэбхитэйгээр дэлгэрхэ тудам, империалистуудта өөрынгөө эээрхэг түрмхэй түсэбүүдэ бөлүүлхэнь улам хэсүү болоно.

Эб найрамдал ба амгалан ёһоор ээргэ оршон нууха гэшэ тон адли удхатай бэшэ. Амгалан ёһоор ээргэ оршон нууха гэшэ миин дайтай байдал бэшэ, дайнай хоорондохон түр зуурын, тогтуургүй эблээрлэг бэшэ юм. Энэ хадаа гүрэнүүдэй хоорондын арасадаата асуудалнууды шиндхэхэ арга болгон, дайни хэрэгтэхэнээ арасах гэжэ бээ бөөдэ үгээ үгэнэй үндэһөөр нийтын зүридөөтэ хоёр системын ээргэ оршон байгаа мүн.

Эээрхэг түрмхэйшүүлдэ буулта хэжэ, тэдэни хайн болгохогүйш гэжэ түүхын дүй дүршэл хурган. Амин шухала асуудалнуудаар империалистуудта буулта хэһэн ябадал хадаа амгалан ёһоор ээргэ оршон нууха гэнэн политика бэшэ, харин эээрхэг түрмхэй хүсэнуудтэ бээ тушаалан ябадал мүн. Бидэ хээшэе нимэ замда орохогүйбди. Биднэр хүн түрэлтэнэй хуби заяа шиндхэхэ байхаа болонхойбди, социализм биднэй дуратай дурагүйшэ наа, байжал байха, хувжээ, бэхжээ гэжэ империалистууд ойлгохоор болоо. Гэбшэ господа империалистуудай энэ зүйлы ойлгожо байһанинь байл харганагүй. Империалистууд балмад муухай ябуулганууды эрхилхээр байна. Тэдэнһэнэ олон миллион хүнүүд үхэжэ хосорхоор. Ушар нимэнээ эээрхэг түрмхэйшүүлдэ хаймхарха бэшэ, харин тэдэнэй амынь татаха хэрэгтэй!

Олон ороноудта эдэбэблүүд болон хүдэлүүдтэ эмхидэн оройон эб найрамдалай тала баригшад эээрхэг түрмхэй ябуулгада, дайн сэргэтэ эээрхэг түсэмсэлдэ ехэ туһа нэмэри оруула. Табиад онуудай эхнэдэ атомна буу зэбсэг хорюулхын түлөө олон миллион хүнүүд тэмсэһынэ, «Европын бээ хамгаалгын нэгдэл» гэдэг хуурмаг «Мхидэ» эсэргүүсэн, тэрэндэ Баруун Германи хабдауулахгүйн түлөө Европын арадуудай ууртай шангаар буруушаан тэмсэһынэ бүтэдэ хананабди. Парламент болон правительствонуудта арад зон тэмсэлдэ хээхэдэнь ехэ үрэ тулгадаа нэн.

Илангаяа мүнөө шэнэ дайнай аюулдай ехэ болоод байхадань, эб найрамдалай тала баригшад хүдэлөөн шухала удхашанартай болобо. Тохёолдоод байһан байдалда хайн ханаата хүнүүд амгалан байдал тохгоо ёһотой нэн гэдэ лэ хизаарлаха ёһотой. Эб найрамдалы хамгаалан, олонийтын айхабтар олон мэдүүлгэ, ябуулга хэжэ байгааһы наань, эээрхэг түрмхэйшүүлэй, дайнай хүсэнууд улам убайгүй боложо байна гэжэ харангүй байхын аргагүй. Үнэхөөрөөшэ, бүри хэдхэн жэлэй урда тээ баруунай нэгэшэ политик, саашаа тушаал намнаха харгыгаа хаахаяа наанагүй наа, Германиян бундесверы зэбсэгжүүлхэ тухай шиндхэ гэжэ дуугархала зүрхэлдэггүй байгаа. Харин мүнөө Баруун Германи айхабтар түргэнөөр зэбсэгжээ байна. Бундесвер Баруун Европ дотор эгээл ехэ сэрэгэй хүсэн болонхой. Федеративна республика НАТО-да орохоһоо байтагүй, тэндэ командална гэжэ Баруун Германин сэрэгэй министр Штраус убайгүйгөөр хайрхан мэдүүлэнэ. Энээнһээ байтагүй урдань үзэгдөө дуулаагүй юмэн болоо. Англи, Францин правительствонууд, ондоогоор хэлэхэдэ, Германиян милитаризмнаа урдан хохидоһон ороноуд өөрынгөө газар дээрхи полигон, казарманууды бундесвертэ үгөө, тигээд зэбсэгтэ хүсэнуудэ урдан гитлеровскэ генералууд байһан хүнүүдэй мэдэлдэ үгэнэн байна. Тийн бундесверэй солдадууд дэлхэйн хоёр дайнай үедэ Британиин газар дайда руу буу зэбсэгтэй хүсөөр орожо шадаагүй аад, мүнөө тэрэгүүр алхалдажа ябана.

Түрэл хайхан нотагаарнь Баруун Германин үһөө нэгхэгшэдэй алхалалан ябахынь харахадаа, Франци, Англин патриотуудай уйдан гашуудан, уур сухлаа хүрээжэ байһанинь зүйтэй зүб гэжэ тоолонобди.

Үгүнүүдэй хүсөөр тээрмэ ябуулдангүй гэжэ оньһон үгэдэ хэлэгдэдэг. Тийнхэ тигээрхэ эээрхэг түрмхэйшүүлэй сэрэгтэй оньһы эб найрамдал тухай хөөрлөөгөөр тогтоон байлгахын аргагүй. Үшөө хожом болоодуйдэнь, дай үүсхэгшэдэй гэмтэ ябуулгы саг даридаһан сарыхын тулада эдэбхитэй шиндэнгээр тэмсэхэ хэрэгтэй. Ямаршэ тэмсэлдэл адли эб найрамдалышэ түлөө тэмсэлдэ бүхэ хүсээ эршэлдхэ, тэмсэгтэй шэрхи байха ушартай болоно. Тулсалдажа байхадаа, нүгөөдээ сохихоо гадна, өөрөөшэ сохюулха саг болодог гэшэ. Тээд бүхэ хүн түрэлтэнэй хуби заяанай хэрэгтэй түлөө тэмсэлдэ байгаад, энээнһээ айжа болохо аал. Бүмбэрэг дэлхэй дээрэ энхэ амгалан байдал оршохо гү, али дэлхэйн шэнэ дайнай үхлүхэл хандаралда хүн түрэлтэн оруулагдаха гү гэнэн асуудал түүхын түрүүндэ ябуулганаа өөһэдһөн, тэдэнэй эршэтэй шиндэнгэ яруулаһаа дүлдэда гэжэ ойлгохо хэрэгтэй. Дай нүжэрөөгшэ империалистуудай хорото ябуулганууды арадууд улам нэрэмжэтэй хөрхөөр адаглаха ээрэгтэй. Дайнда эээрхэгүсэнь, арадуудай эрхилхэ эдэбхитэй тэмсэлы дай-

най эхлээр хойшолуулжа болохогүй, ядерна, термо-ядерна бомбонуудай унажа эхилхынь хүлээнгүйгөөр, энэ сагтаа тэмсэл эхилхэ хэрэгтэй.

Эб найрамдалай тала баримталашадай хүдэлөөн-дэ олон зоной хабаадажа, тэдэнэй эмхитэй, шиндэнгэ тэмсэл хээл хаань, энэ хүдэлөөн хүсэтэй байха. Үсөөхэн булэг монополистууднаа бэшэ обществын бүхэ бүлэгүүд, бүхэ арадууд энхэ байдал тогтоохы хүсэнь. Тиймэнээ, арадууд эб найрамдалта политика бөлүүлхэ гэнэн эрилтэ эрид шангаар табиха, энэ зорилгоо дүүргэхын тулада тэмсэлэй али бүхэ арга замы хэрэгтэхэ ээрэгтэй. Дайнда бэлдхэхэ, дай хэжэ гэнэн тэнгэ тэншүү болодо абатгахынь арадууд хоронгүй болгожо шадаха, тиймэ болгохынь ёһотой. Эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ арадууд шиндхэны хүсэн мүн.

4. Уласхоорондын асуудалнууды эбэй ёһоор шиндхүүлхын түлөө тэмсэхэ, дай үүдхэгшэдэй хорото ааша ябуулганууды элрүүлхэ. Гүрэнүүдэй хоорондын харилсаа найжаруулха

Нүхэд! Амгалан ёһоор ээргэ оршон нууха гол ёһотой үндэһөөр уласхоорондын гол шухала асуудалнууды хойшолуулангүй шиндхэхы мүнөөнэй байдал эрижэ байна. Бүгэдэниитын эб найрамдал тогтонижоруулан хангаха ябуулгануудай үргэн ехэ, бэлдүүлжэ боломоор түсэбэе Советскэ Союз XX сьездын нүүлээр зоёһон табиган байна. Тобшоор хэлбэл энэ түсэбэй удхын нимэ: хүн түрэлтэндэ аюултай, хүшэр дарамта болоһон буу зэбсэг бүтээлгы болуулха, дэлхэйн хоёрдохи дайнай үлгэдэлүүдэ усадхаа, уласхоорондын байдалы найжаруулгада ушардаг наад тойбонууды зайсуулха.

Бүгэдэниитээрээ, хүсэдөөр буу зэбсэг хуряахын түлөө тэмсэл хадаа манай партиин гадаадын политикын хүдэлмэрин гол шухала хубинуудай нэгэн мүн. Советскэ Союз энэ тэмсэлы олон жэлэй туршада эршэтэй шангаар, үсэд нэтэрүүгээр эрхилжэ байна. Биднэр буу зэбсэг бүтээхэ ябадалы ходоодо эрид шууд буруушаадаг байгаабы. Юундэб гэхэдэ, урдань энэ талаар мурсылгэ арад зондо айхабтар хүшэр дарамта болоһоо гадна, дэлхэйн дайнуудта зайлашагүй хүргэдэг нэн. Харин мүнөө сэрэгтэй хэрэгтэ асархэ ехэ техникескэ хубилалтын болоод байхада, мүнөө үеын буу зэбсэгы хэрэгтэбэл, олон миллион хүнүүдэй зайлашагүй хосорхо болоод байхадань, биднэр буу зэбсэг бүтээлгээ урданайхнаа бүри эршэтэйгээр эсэргүүсэн тэмсэнэбди.

Хүйтэн дайнай үедэ, дайнай түгшүүрилэй шаг шууяанай оршон байдалда шэнэ түхэлэй буу зэбсэгүүдэ бүтэн суглуулжа байһан ушар айхабтар хүшэр хүндэ хойшолонгуудтай байха. Баруун тээ «кнопки» дэргэдэ дежурлажа байһан сэрэгтэй ямар нэгэн амитанай дэмьрээд, дүндүү ааша гаргаа хаань, бүхэ дэлхэйн арадуудта угаа ехэ гасалан зоболон асарха ушар хэрэгтэй боложо болоо бшуу.

Бүгэдэниитээрээ, хүсэдөөр буу зэбсэг хуряаха гэнэн түсэб дурадхахада, биднэр империализмын үмэн социализмхид буу зэбсэгэ гансаараа хуряаха гү, али нүгөө таламтай гансаараа буу зэбсэгэ хуряаха ёһотой гэнэ бэшбди. Гүрэнүүдэй хоорондын арасадаата асуудалнууды шиндхэхэ арга зэбсэг болгон буу зэбсэгы хэрэгтэлгээ бүгэдэниитээрээ арасах ёһотойбди гэгдэнэ. Буу зэбсэг хуряалгада эсэргүү байһанаа сэхэ мэдүүлхээ зүрхэлдэггүйгөөр, капиталис ороноудай, түүхын түрүүндэ США, Англи, Францин засагаархид буу зэбсэг хуряалгада хиналта тогтооһоһоо Советскэ Союз араса гэнэн худал хуурмаг үгэ тараагаа. Биднэр энэ мэхэ хогхынь элрүүлээд, бүгэдэниитээрээ, хүсэдөөр буу зэбсэг хуряаха тухай манай дурадхалнууды тэмсэлдэ ханалаа, уласхоорондын эгээл шанга хиналта тухай тэдэнэй ямаршэ дурадхалнууды уридшалан зүбшөөрэн абахаар бэлмдэ гэжэ сэхэ мэдүүлээбди.

Мүнөө ядерна буу зэбсэгы туршажа эхилхэ баатай болоһонтоймнай дашарамдуулан, империалистууд нодэ бүлгээ зорилгоор билдагу муухай шууяа татажа байна. Гэбшэ буу зэбсэг хуряаха тухай асуудал шиндхэлгы, мүн ядерна буу зэбсэгтэй туршалга тухай хэлсээе мухардуулаад, баруун гүрэнүүдэй өөрынгөө сэрэгтэй оньһы бүхэ шадалаары эршэлдхэ, социалис ороноуднаа булюу ехэ хүсэтэй болохо гэжэ оролдожо байһан дээрнэнь лэ бидэнэй туршалгаа эхилхэ баатай болонхоймнай арадуудай ойлгохо хэрэгтэнэ энэ шаг шууяан наалта хэжэ шадаагүй. Биднэр тэдэнһээ үрьдөөбди. Тийгээ эб найрамдалы сахин хамгаалгаша социалис можы урданайхидал булюу хүсэтэй зандан үлээжэ шадабди.

Биднэр баатай болоһон дээрнээл хэмжээнүүдэ абаһан байгаабы. США-да туршалга нэрэгээ бэлдхэл үншэй хэгдэн гэжэ мэдээжэ байгаа. Харин Франци тиймэ туршалга нэгэнтэ бэшэ хэһэн байна. Мүнөөнэй эрхэ байдалда буу зэбсэг түргэнөөр бүтээлгы зайсуулхын түлөө арадуудай тэмсэл эрхилхэ шухала болонхойнь бүри эли тодо болобо. Буу зэбсэг хуряаха тухай асуудал арад бүхэнэй, бүхэ хүн түрэлтэнэй амин шухала аша туһада хамаарна. Тийн энэ асуудалай шиндхэгдээд байхада, ядерна буу зэбсэг оройдоо хэрэгтэй болохо. Тиймэнээ тэрэ зэбсэгэ бүтээхынь, туршаахынь хэрэгтэй болохо юм.

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай үлгэдэлүүдэ усадхаа тухай асуудал эб найрамдалы тогтонижоруулан батдахаа хэрэгтэ айхабтар ехэ удхашанартай. Гитлеровскэ булимтарашады иланһааа хойшо 16 жэлэй үнгрөөд байхада, Германиян асуудалтай амгалангаар гуримшуулагдажа үшөө дүүрэгтэй байһантай эбсэ-хын аргагүй. Хүлисхөөр бэшэ нимэ удааралгын түлөө США түрүүтэй баруун гүрэнүүд сүм харюусаха ёһотой. Тэдэнэр арадуудай аша туйһе хайхарангүйгөөр, дайнай дүүрэн сасуу Германиян милитаризмы нэрэгээ хараа баримталһан байна.

Эбэй договорой үгы байһан ушары Боннын үһөө нэгхэгшэд намбаашада. Америкын империалистууд тай туһалдамжаар тэдэнэр шэнэ долбогто хэээ арми нэрэгэн бии болгобо. Гитлеровсүүдтэ эсэргүү коалицда хабаадаһан, урдан өөрын дайсад байһан гүрэнүүдэ Европын байдалай тогтуургүйгэ намбаашалан, яаж мургэлдүүлхэ гэжэ Баруун Германин милитаристнууд үдэрэй ханаан, нүнийн зүүдэн болжо байна. Тэдэнэр Германиян Демократическа Республика үдэрбххэ, бусад хүршэ ороноуды богоолшолон эзэмдэхэ, дэлхэйн хоёрдохи дайнда динлз-нэйнгүйтэ түлөө үһөөгөө абаха ханаатай.

Потсдамдхи хэлсэһэнэй ёһоор тодорхойлогдоһон Германиян хилы эбэй договор батдахад, үһөө нэгхэгшэдэй гарынь боожо, балмад ябадал гаргаха хорхойнь үгы болгохо гэжэ биднэр тоолонобди. Вашингтон, Лондон болон Парижда зонхилогшод юмэнэй ушар удха зүбөөр ойлгохо бээ гэжэ найдан, социалис ороноуд договорой баталгдахы удаан хүлээгээ. Биднэр баруун гүрэнүүдтэй хэлсээ хэжэ, алиһы талын абамаар, хэлсэгдһэн шиндхэ-бэри гаргахаар мүнөөшэ бэлмдн.

Наяхан Нэгдэмэл Нацануудай Организация нерална Ассамблейдэ байха үелөө СССР-дын хэрэгүүдэй министр нүхэр Громыко Громыко ретартай, мүн Холбоото Штадуудай премьер-хөөрлөөн байна. Тэршэлэн Англин хэрэгүүдэй министр болон премьер-министр хөөрлөө. Баруун гүрэнүүд оршон байдалаа тэдэ зүбөөр ойлгожо байна, тийгээд Германия болон Баруун Берлин тухай асуудалнууды найнгаа аша туйһе харалсан шиндхэхэ арга хэрэ шэнжэтэй гэжэ эдэ хөөрлөөнүүдэй бидэ ханаһан байгаабы.

Гэбшэ баруун ороноудта, түүхын түрүүтэ Штадуудта жэгтэй ушар үзэгдэнэ. Гү ажал-ябуулгашад хөөрлөөд нэгэ юмэн түсэгдэхэ байхадань, хэлбэлдэ энээ тухай хэлэгдэнэ. Харин хэлбэлдэ эдэ хөөрлөөнүүдэ жэ шанар тухай мэдээсэгдһэн байгаа гү аргагүй элитэ. Баруунай хэлбэлдэ Германиян договор баталха тухай асуудал бодолгүйгөө шэнжэтэйгээр харуулагдана. Жэшэнь, Ге асуудал шиндхэхэ зуураа хэн нэгэн сад абадонь яблоко үгэхээ ханаа гэжэ зэмлэнэ. Эдэ лал авторнуудтан таатайшы байжа магад тус зураглал бодото байдалы зүбөөр харуулаа.

Советскэ правительство Германитай эбэй баталха гэжэ дурадхалнинь мэдээжэ. Гү хоорондох харилсаа гуримшуулха арга болохо соонь эсбэрлэхын, мүн шэнэ дайнай зайсуулганаа гадна, уласхоорондын түгшүүрүлхын түлөө эбэй договор баталагдахтай.

Гитлеровскэ Германияне бута сохихоной тогтоһон бодото байдалы, Германида хоёр бии байһы, дайнай нүүлээр тэндэ тогтогдоһы биднэр хараада абанабди. Ямаршэ дэшы хүшэр хүндэ, шуната байгаа наа, эбэй баталалгаар түгээхэ зэргэтэй. Эээрхэг ябуулгын түлөө, дай үүсхэхэнэй түлөө хогхынь амсаха, хохидол харюулха хэрэгтэ нимэ байна. Тээд эндэ сад юштэб, яблоко.

Эбэй договор баталалга Советскэ Союзд социалис ороноудта аюултай гэжэ мэдүүлэнай зарим политигууд манда «хайн зүбшэ» Энэниинь ямараар ойлгохоб? Дайн гэшэ ладан аюултай юм гэжэ хээшээнь тоолоно юм? Империалис гүрэнүүдэй эээрхэн оройн хан саг бусалтагүй үнгрөө. Мүнөө Советскэ хүсэн түгэс социалис гүрэн болонхой. Агуулис можо амжалтатайгаар хүжэнэ. Энэ мжэнги промышленность болон хүдөө ажамжруу эрдэм болон техникзгэй.

Биднэй хүжэнги промышленностьтай, хухайта хадамнай, Советскэ арминн буу зэбсэ нөө үеын дээдэ эрилтэдэ заатагүй зохиолон империалис зонхилогшод таажа мэдэхэ бээ нэгдана.

Социализмын хүсэнууд, эб найрамдалай тэмсэдэг бүхэ хүсэнууд эээрхэг түрмхэй лис хүсэнуудтэ мүнөө холо булюу гэжэ бди. Гэтэр биднэр адли тэнсүү хүсэтэйбди. Холбоото Штадуудай президентын бури хайлынь зүб зүйтэйшэ тоолоо наа, дайга хань тон бодолгүй ябадал болоно бшуу. Адл хүсэтэйбди гэз хадаа, энээнһээ зохиотой хэхэ хэрэгтэй бшуу. Мүнөө үедэ хүсэ барил политика ябуулхана аюултай.

Германитай эбэй договор баталагдаха ёһоор договор баруун гүрэнүүдтэйгээршэ наа, гүйгөөшэ наа баталагдаха.

Энэ договорой үндэһөөр Баруун Берлин өдэлтэй амгалан город болгогдожо, тэндэхид байл гуримшуулагдаха. Баруун гүрэнүүд, бүхэ ороноуд уласхоорондын дүрим заабай ёһоор Баруун Берлин руу орохо эрхэтэй болодоог хэлэхэдэ тэдэнэр Германиян Демоска Республикын правительствотой тусхай байха ёһотой. Ушарынь энэ гүрэнэй газар Баруун Берлиндэ гадаада дэлхэйтэй харилсхы харгы замынь гарадаг бшуу.

Германитай эбэй договор энэ жэлдэ батлэн манай договоры шанга эрилтэ гэшэ руун гүрэнүүдэй зарим түлөөлэгшэд хэлэнь энэнь буруу. Юуб гэхэдэ, эбэй договор батхал, энээнэй үндэһөөр Баруун Берлин тухай шэ шиндхэхэ, тэрэни өөрын мэдэлтэ городо гэнэн Советскэ Союзай дурадхал бүри оруу

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИСТИЧЕСКЭ ПАРТИЙН XXII СЪЕЗД

Нүхэр Н. С. ХРУЩЕВОЙ элидхэлэй үргэлжэлэл

болгохоор болоо. Энэ организацие баруун эсрэгэй бүлэглэлэй аша туһада хэрэглэ- ндэлдэг эсэс табихар болоо.

Шинь дарлалтын али бүхы янза түхэл, үүдэ эсэслэн усадхаха тухай асуудалыг амин шухала аша тунатай зохилдуулан хэрэгтэй. Энээнгэй хамта арадуудта хоор бэш, харин бодото найн туһаламжа колонизмизм хойшлонгуудыг усадхаха Экономикын болон соёл культурын талаар ороонуудай хэмжээнд хүртээр түргэнөөр эдэндэ туһалха шухала. Дээрмэдэн баглицайн заримыньшэ наань, эдэ хойш- ороонуудта колонизмизм гүрэнүүдээр бусаал- шын эсэ асуудалыг шиндхэхэ түрүүшын зам нүдээр тоолонбди. Советскэ Союз, бусад ороонууд экономик болон культурааа хү- гмэ арадуудта найн ханаата, нүхэдэй ёһоной ту, туһаламжа бүри мүнөө үзүүлжэ байна. Саашадаашыг нимэ туһаламжа үзүүлхэбди.

Газарта шиндхэхээр болоһон политиче- далнуудыг шиндхэлгэ уласхоорондын бүхыг хайжаруулха хэрэгтэ нилээд эхэ үүргэ шэ шадхаа байна. Түбхын түрүүндэ Европо- лас Дурнада атомна буу ээбсэггүй газар тоо- тохо асуудал эхэ удхашанартай гэжэ тоо- то. Варшавскэ договорой эмхин ороонуудай бо- то Атлантин сэрэгэй бүлэглэлэй ороонуудай бо бэ бээдэ довтолхогүй тухай хэлсэнэй ба- бал, энэнь аюулгүй байдал хангалдаа шуха- г дүүргэхэ байгаа. Мүн тэрээршын, сэрэгэй бү- үүдэй ээбсэгтэ хүснүүдэй холдуулан газар тоо- тохо тухай үгээс ойлголсожо, бусадтай газар байн ээбсэгтэ хүснүүдэй хороожо эхилхэдэ байгаа. Харин сэрэгэй бүлэглэлнүүдтэ хабаа- ороонууд сэрэгэй бүхы эбэлнүүдэ тараагаад, э хүснүүдэ өөһэд өөһдүнгөө ороонуудта абаа- рухала гэжэ болоо наань, энэнь асуудалыг өхмээр, эгээл зүбөөр шиндхэн ябадал боло- ой.

Хоор хэлэхэдэ, хоёр талаһаа найн дураа хүрөө натай олон хэмжээнүүдэ бөлүүлжэ болохо бол. Эдэ хэмжээнүүд сэрэгэй аюул нуларуулха- нгээд хожомын эсэслэн усадхахадань ара- туһалха бэлэй.

Ороонуудтай ажал хэрэгтэй харилсаа сааша- нгжөөж гэжэ уласхоорондын байдалыг хай- ха зам гэжэ биднээр тоолонбди.

Алис ороонуудтай манай бөлүүдлэг харилсаа- нха дүүгэй ёһоной таһаршагүй нягта ханн бай- н, хамтаран ажаллалтын харилсаан байһан, даашыг тиймэ байха юм. Хоорондоо хэлсэжэ удлан, удаан болоһорой түсүбүдэй үндэһөөр бо бээдэ ашагтай тунатай экономическа, арна харилсаа тэдэнтэй саашадаашыг хүгжөөн руулхадни. Иймэ холбоо харилсаан социализм, низмын замаар бүри түргэнөөр урагшаа даба- рта манда бутландамнай олгохо.

Агууехэ гүрэнүүд болохо Инди Индонези й улам эхээр харилсан ажаллада болоһонийг хүнүүдэ гүнзэгы эхээр баярлуулна. Тэдэний тануудын бидэниг баярлуулна, тэдэний ээлнүүдэнь айлтонбди. Тийн экономикой, урьнь дэбжээхэдэ туһа боломоор ёһотой найн хэрэгтэй холбоо харилсаа дуратайгаар үргэдэ- н. Харин хатуу дарлалтаһаа сүлөөрлэн Ази, Ин бусад ороонуудтай — Бирмэ, Камбоджо, Ин, Арабуудай Нэгдэмэл Республика, Ирак, Гана, Мали, Марокко, Тунис, Сомали бо- ад ороонуудтай мүн нимэ үндэһөөр харилсаа- жалтатайгаар хүгжөөжэ байнабди. Арабуу- арин Республикатай ажал хэрэгтэй харилсаа н хүгжөөхэбди.

Ан үргэлжлэлэн, зоболонто хүшэр бэрхшээл- дэ багланайн хүүлээр Конгодо правительство талдаа. Энэ иправительство Патрис Лумум- ивистейн уг залгаламжаланьшэ болоһо- мосхоо. Колониальна дарлалтын хойшлон- г усадхахын түлөө тэмсэлдэн Конгын арадай тохоболон орёо бэрхэтэй зорилгонуудыг эхлэдэн Советскэ правительство туһаламжа- нэр бэлэн.

Арой хархис этэгээдүүдэй, мүн Америкын им- пистиуудай али болохо аргаар наад тоёо та- лйаашыг наань, биднээр тоосоото үе соо Ла- мерикын ороонуудтай харилсаагаа мүн лэ хүг- жди. Эдэ наад тоёонуудыг хаман хаяад, Ку- тарлинг арад хилын саанахи ороонуудтай адли холбоо харилсаа тогтоожо байнхы. США-гэй алиистиуудтай али бүхы арга хэрэглэжэ, үн- өө хуулита правительствонуудыг унагаажэ бо бээ даанги политика ябуулхадань Латин аын ороонуудта наалта хэжэ байгаагыг наань, аагатагүй найн харилсаагаа тогтоожо шад- аа.

Нэр бээ даанги залуу гүрэнүүдэй хүл дээрээ нэхмээд, уласхоорондын хэрэгүүдтэ ёһотой үүргэ дүүргэдэг болохын тулада тэдэндэ наашыг туһалха хүсэлтэйбди. Эдэ ороонуу- дууд эб найрамдалтай, хүгжэлтын түлөө тэм- мууехэ хэрэгтэ үнэтэй сэнтэй туһа нэмэри н. Энэ замаар ябахадань Советскэ Союз, бу- алис ороонууд холодоо тэдэнэй найдамтай, эхэ нүхэдэнь байха юм.

Алис дэлхэйн гол ороонуудтай, түбхын тү- мерикын Холбоото Штадуудтай найн харил- байха гэжэ шухала удхашанартай гэжэ тоо- лн хүүлэй жэлнүүдтэ Холбоото Штадуудай нэ политикын холодоо уласхоорондын бай- шахардуу шанга болгохо гэгэн шэгдэлтэй.

Эб найрамдалда дуратай бүхы арадууд нь шаналдаг. Ямаршэ социальна байгуула- лань илгэдгүй гүрэнүүдэй хоорондохи харил- туримшуулханаа ондоо аргаар бүгэдэнигын эсэ даие зайсуулха зам байхагүй гэжэ Со- юз тоолон. Ушар байдалтай нимэ хада, ндог шиндхэхэ арга зам хамтаараа бэдэрхэ н. Социализмда дуратай болгогыг гэгэн эрил- тэй засагаархидта хэншэ табинагүй. Мүн нэмдэ дурлагты гэгэн эрилтэ тэдэнэр ман- жа шадхагүй байна шуу. Гол шухалань тэдээд, тэдэнэр арсаладта асуудалнуудыг үсөөр шиндхэхэнэ арсажа, амгалан эконо- мурьсөөнэй ёһоор уласхоорондын харилсаа нэр зэргэтэй. Хэрбээ США-гэй политикада хараа бодолой илаа наань, уласхоорондын адалыг хайжаруулха замда ушаржа бай- олд эхэ түбэг наад усадхагдаха байна. Иймэ на гансал манай ороонуудай арадууд бэш, гы арадууд, бүхы дэлхэй дээрхи эб най- н хэрэг аша туһа олохо.

Франци, Итали, Баруун Германи болон Европын бусад ороонуудай экономик болон н талгаар ёһотой найн ажал хэрэгтэй харил- он хүгжөөжэ, бэхжүүлхэ зорилготойбди.

Хүүлэй жэлнүүдтэ энэ хэрэгтэ яһала эхэ амжалта туйлагдаа. Мүнөө бүхы юумэн тэдэ гүрэнүүднээл дуддыдаха байна.

Хүршэ ороонуудтаа найн харилсаатай болохо хэр- гэгтэ Советскэ Союз тусгаар анхарал хандуулна. Социальна болон политическэ байгуулалтын талаар илгаатайшыг наа, Афганистан, Финлянди мэтын оро- нуудтай СССР-эй алишыг таладаа ашатай тунатай, хани барисаата харилсаа хүгжөөхэдэнь наалта хэнэ- гүй. Мүн Австри, Швецитэй гэмгүй найн харилсаа- тай болонхойбди. Норвеги, Данитай харилсаагаа найжаруулха гэжэ оролдономди, оролдохомбди. Хүүлэй үгдэ хүршэ Турцитай яһала найн харилсаа- тай болохо байнхайбди. Эдэ бүхы харилсаанууд саашадаашыг найжарнай гэжэ хүснэбди.

Мүн манай хүршэнэр болохо Иран, Пакистан бо- лон Японтой амгалан нуухыг, хани барисаатай бай- хыг Советскэ Союз хүснэ. Баруун гүрэнүүдэй баа- лалтаар ороһон сэрэгтэй бүлэглэлнүүдэй урьһаһаа тэдэ ороонуудай захиргаашадай мүнөөдөө гараха ар- гагүй гү, али гараха дурегүй байһаниннь, тингэжэ манай оронтой ажал хэрэгтэй харилсаа тогтоохо арга боломжоо хэрэглэнгүй байһаниннь шаналмаар. Эдэ ороонуудай правительствонуудай мүнөө ябуулдаг по- литика арад зондонь аюултай. Энэ талаар Иранай шах илангаяа илгарна. Үнгэрхэдэ энэ шах оронийн- гоо хахадынь шахууе СЕНТО-гэй эээрхэг түримхэй бүлэглэлэй аша туһын тулада үхэл хосоролой газар болгохыг зүбшөөһөн байна.

Советскэ Союз Японгой харилсаагаа найжаруул- хын тулада эхэ хүсэлэл гаргаа. Гэбэшэ США-гэй тэгшэ бэш сэрэгтэй договороор холбоотой энэ ороной правительство дэлхэйн хоёрдох дайнай үлэгдэлнүү- дыг мүнөөшэ усадхаха хүсэлгүй. Совет-японхой эбэй договорой угы байһан ушар манай ороноудай хоор- ондохой холбоо харилсааг хүгжөөлгэдэ нилээд эхэ наад болохо байна. Энэ ушарһаа Япон ямар эхэ гарзада ороноб гэжэ япон арад ойлгожо байна. Тэндэхин ушар байдалыг хээзэ нэгэтэ зүбөөр ойлго- жо, манай орон Японтой найн харилсаатай боложо, энэнь алишыг таладаа ашатай тунатайгаар хүгжэхэ бээ гэжэ найданабди.

Амгалан ёһоор зэргэ оршон байлгын шухала ху- бинуудай нэгэн болохо экономическа холбоон улас- хоорондын харилсаануудыг хүгжөөлгэдэ угаа эхэ удхашанартай боложо байна. Тоосоото үе соо СССР- эй гадаадын худалдаа наймаанай хэмжээн хоёр да- хин шахуу эхэ болоо. 80 гаран ороонуудтай сэг үр- гэлжэ худалдаа наймаа хэдэг болонхойбди. Гэбэшэ баруун гүрэнүүдэй энэ хэрэгтэ наад тойбо тата- жа, заримдаа зоргоороо орожо, социалис ороонуудтай тогтоогдохой ажал хэрэгтэй харилсаа холбоо буруу- туудлаагүй наань, худалдаа наймаа хүгжөөжэ талаар нураггүй эхэ юумэ хэжэ болохо байгаа. Энэ хуу- шарһан заншал ябуулгань манда бэш, харин тэ- дэндэ нураггүй эхэ хохидол асарна гэжэ эндэ хэ- лэмээр. Худалдаа наймаанда наад тойбо хэхэ, тэрэ- ние тоохо хайхархагүй, заримдаа хашаха хабша- ха ябадал гаргагшад дайн сэрэгтэ бэлдэххыг хүсэ- дэг, амгалан ёһоор зэргэ оршон нуулгада эсэргүү байһанаа яаха аргагүй элирүүлнэ.

Хүүлэй жэлнүүдтэ манай орон соёл культурын та- лаар үргэн харилсаатай болонхой. Мүнөө биднэр зуу гаран ороонуудтай тиймэ харилсаатай болонхой- бди. Жэл бүри 700 мянга гаран совет хүнүүд хилын саана ошоно, мүн 700 мянга гаран гадаадын хүнүүд манда ерэнэ. Алишыг таладаа ашатай тунатай улас- хоорондын нимэ холбоо биднэр саашадаашыг үр- гэнөөр хүгжөөхөөр бэлэмди. Иймэ харилсаан хүнүү- дэй хамтаран ажаллалгада, бэе бээ ойлголсолтодо найн үүргэ дүүргэжэ шадхаха, тиймэ үүргэ дүүргэхэ ёһотойшыг.

Бусад ороонуудай хүтэлбэрлхыг ажал-ябуулагшад- тай уулзажа байха гэжэ совет гадаадын политикын шухала ябуулгануудай нэгэн болонхой. Хэнэйшэ мэдэлээр, Совет гүрэнэй гадаадын политикыг сэхэ хүтэлбэрлэлгэ байһан В. И. Ленин аймабтар сүлөө- гүй байгаагыг наа, США, Англи, Франци, Финлян- ди, Афганистан болон бусад ороонуудай ажал-ябуу- лагшадтай уулзажа, тэдэнтэй хэлсээ хэдэг нэн. Мүн 1922 ондо болоһон Генуидэхи конференцид өөрөө хабаадалсаха хүсэлтэй байгаа. Ленинэй энэ уг зан- шалыг хэлбэрлэхгүйгөөр сахиха гэжэ нангин уял- гамнай гэжэ Центральна Комитет тоолоо. Гадаадын политикын талаар эдэхитэй хүдэлмэри ябуулан, КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэгшүүд социалис хан- ни нэгдэлэй ороонуудта оло дахин ошоо, мүн со- циалис бэшэ 27 гүрэнээр 65 дахин ябаха ерэнэ байна. Бишэ алтан дэлхэйгээр нилээд ябаа гэжэб. Хайшан гэхэб — нимэ тушаалтай байнаб, ажал хэрэ- гэй аша туһада ябаха ушартай бологдоно.

Гадаадын олон эхэ айшдалыг, тэрэ тоодо Европо, Ази, Африка, Латин Америкын ороонуудай гүрэн болон правительствонуудай толгойлогшонорыг бид- нэр орон дотороо хүлээн абаабди. Социалис ороонуу- дай парти, правительствын хүтэлбэрлэлгэд оло да- хин манай найн хайхан айшлад болоо юм. Гүрэнүүд болон правительствонуудай толгойлогшонорой хоёр талаһаа гү, мүн олон талаһаа саашадаашыг уулзажа байхаар бэлэмди.

Нүхэд! XX съезд дээрэ зохёогдоһон манай пар- тийн гадаадын политикын хараа шэгэлдэ зүб байгаа гэжэ ушар баримтанууд харуулаа. Энэ хараа шуга- мыг баримталан, биднэр аймабтар эхэ илалтануу- дыг туйлаабди. Мүнөө хүсэ шадалайнгаа улам нэ- мээд байхадань, биднэр ленинскэ хараа шугамыг саашадаа хэлбэрлэхгүй шууд бээлүүлхэбди, амга- лан ёһоор зэргэ оршон нууха үзэл сурталтай илахын түлөө тэмсэхэбди. Мүнөө дэлхэйгэ хоёр тэвшнэ ху- баанан социальна болон политическэ асуудалнуудай шиндхэлгэхэ ёһотой бүхы үе дотор амгалан ёһоор зэргэ оршон нууха шадхаа хараа зам мүнөөнэй эрхэ байдалда бии болонхой. Дэлхэй дээрэ социализм- ны гүйсэд илаагүй байхада, дэлхэйн зарим хубида капитализмд байһаар байтар, обшествын ажабайд- далһаа дэлхэйн даие үгы болгохо бодото арга бо- ломжо бии болохоор байна.

Гол шухала, үнэлэн асуудалнуудай гарахадань, хатуу шанга, эбсэшгүй эрид байха гэжэ В. И. Ле- нин биднэршэг хургадаг нэн. Ори гана социалис гүрэнэй бүхы капитализм дэлхэйн довтолгодо харюу үгэжэ байхада, бидэниг дайсадай урдаһаанайшыг, араһаанайшыг, хажуу талаһаанайшыг довтолон дайлажа байхадань, нимэ угаа бэрхэтэй хүшэр бай- далда Владимир Ильич аймабтар уян нарин хараа шугам бээлүүлэн, холодоо үүсхэл эдэхин гаргажа байха зуураа, империалистуудтай эрид шангаар хөө- рэлдэлэг байһан юм.

Мүнөөнэй уласхоорондын байдалһаа Советскэ Со- юзай гадаадын политикын үмэнэ ямар зорилгонууд гаранаб? Биднэр саашадаашыг нимэ хэмжээнүүдэ бээлүүлхэ ёһотойбди.

— Элдэб социальна байгуулалтатой гүрэнүүдтэй амгалан ёһоор зэргэ оршон нууха гэгэн гол ёһыг хэлбэрлэхгүй шууд бээлүүлхэ. Энэнай Советскэ

Союзай гадаадын политикын зэнхэни хараа шугам мүн;

— аха дүүгэй ёһоор харилсаһанай, бэе бээдэ ту- халалсалһанай үндэһөөр социализм ороонуудай нэ- гэдэлыг бэхжүүлхэ, дэлхэйн социалистическэ сис- темын түгэс хүсэ бэхжүүлхэ хэрэгтэ туһа нэмэ- риеэ оруулха ёһотойбди;

— бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалтай түлөө тэм- сэдэг бүхы хүнүүдтэй холбоотой байха, хамтаараа ажаллаха; эб найрамдалыг хүсэгшэ бүхы хүнүүдтэй хамта дайниг хүсэдэг бүхы хүнүүдтэ эсэргүүсэн тэмсэхэ;

— бүхы дэлхэйн хүдэлмэришэн ангитай, ажал- шадтай пролетар ёһоор ханалаа нэгэдэлгыг бэх- жүүлхэ, империалис болон колониальна дарлалтаһаа сүлөөрхын түлөө, бээ даанхай байдалаа бэхжүүл- хын түлөө тэмсэжэ байгаа арадуудта али бүхы мо- ральна, материална дэмжэлтэ үзүүлхэ;

— Советскэ Союзтай харилсаатай байхыг хүсэгшэ бүхы ороонуудтай уласхоорондын ажал хэрэгтэй, эко-

номическа холбоо харилсаа болон худалдаа наймаа аймабтар үргэнөөр хүгжөөхэ;

— дэлхэйн шийдхэхээр болоһон асуудалнуудыг хэлсээ хэнэнэй үндэһөөр гуримшуулан, эдэбхитэй, уян нарин гадаадын политика ябуулха, зай үүсхэг- шэдэй хорото ябуулга, ханаашалгануудыг элирүүл- хэ, бэе бээдэ ашатай тунатай ажал хэрэгтэй харил- саа холбоо бүхы гүрэнүүдтэй тогтоохо.

Нитын элдэб байгуулалтатой гүрэнүүдтэй амга- лан ёһоор зэргэ оршон нууха гэгэн агууехэ Ленинэй зохёоһон гол ёһон хадаа эб найрамдалыг тогтони- жоруулха, бүгэдэнигын хүйдхэлтэ даие зайсуулха зам мүн гэжэ ажабайдал харуулаа. Амгалан ёһоор зэргэ оршон байха, амгалан ёһоор экономическа му- рысөө эрхилхэ гэгэн гол ёһоной бүхы дэлхэй дээрэ илан мандахын түлөө биднэр маанадһаа дуддыда- ха али бүхы хэмжээнүүдэ бээлүүлнэбди, бээлүүл- хэбди.

II.

Коммунизм үргэн далайсатайгаар байгуулгын үедэ Советскэ Союзай оролго

Нүхэд! XX съездын хүүлээр партия хэнэн ажал- ябуулгын гол шухала, шийдхэхыг талань коммунизм үргэн далайсатайгаар байгуулгын үедэхин гол зорилгонуудыг дүүргэхын түлөө: коммунизмын матери- ально-техническэ үндэһэ нуури байгуулхын; СССР-эй экономическа хүсэ шадалыг саашадаань бэхжүүл- хын; ажалшадыг коммунист ёһоор хүмүүжүүлхын; арад зоной материална ба оюун сэдхэхэлэй улам ургажа байгаа эрилтэнүүдэ улам бүри хүсэдэг хангахын түлөө хэнэн тэмсэл мүн болоно.

Арадай ажахын бүхы халбаринууд хурдан түргэ- нөөр хүгжэжэ байна гэжэ Центральна Комитет сэгд- дэ сэдхэхэлэ ханан элидхэнэ. Арад зоной ажабайдал хэлбэрлэхгүйгөөр хайжаржа байна. Совет эрдэм ухаан, соёл культура шэнэ шэнэ дэбжэлтэнүүдэ туй- лаа. Долоон жэлэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэгдэ- жэ байна. Хүн бүхэндэ хүртэхэ продукция үйлдбэрл- гөөр эгээл хүгжэнги капиталис ороонуудыг хүсэжэ, тү- рүүлэн гараха гэгэн гол экономическа зорилгоо дүүргэхэ талаараа манай Эхэ орон урагшаа холо эхээр дабшаа. Тинхэдэ Советскэ Союзтай хүн зон горьтойгоор олошороо гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Хэрбээ XX съездын болоходо хоёр зуун миллионһоо үсөөн хүн бии байгаа наа, XXII съездын үедэ 220 миллион хүр- тэй шахуу ургаад байна. Энэнай, нүхэд, эхэ найн ургалта гэшэ! Экономикынгоо хүгжэлтыг бидэ үргэн алхамар урагшань дабуулжа, Ленинэй заһан за- маар найдамтайгаар зорижо ябанабди, улам бүри дээшэ гаража байнабди. Табиһан агууехэ зорилго- ный улам дүтэ боложо байна, гэрэлтэ харуул үндэр орой бүри тодоор харагдажа байна, тэрэн дээрэ коммунизмын тугыг совет арадай бодхоон намилзуул- хань холо бэшэ болоо.

1. Ороной экономическа хүсэ шадалыг дэбжөөхын түлөө тэмсэл. Долоон жэлэй түсэб—коммунизмын материаль- но-техническэ үндэһэ нуури байгуул- гын шухала шата

Коммунизмын материально-техническэ үндэһэ нуу- ри байгуулгада бүхы арадай ажахын нуури болохо хүндэ индустри шийдхэхыг үүргэ дүүргэхэ байна. XX съездын хүүлээр промышленна үйлдбэрин ургаһа- ние харуулан тоо мэдээнүүдэ хэлэхьем зүбшөө- гт. Эдэ тоонуудта 1961 оной уришдалан гаргалан дүнгүүдэ оруулалсажа харуулахмин. 1961 он дү- рээгүйшыг наа, шухала шухала олон зүйлэй продук- цияр хараа түсэбүүд үлүүлэн дүүргэгдэхэ байна гэжэ хэлэхэдэ болоно.

Зургаан жэл соо промышленна продукция үйлдбэ- рилгэ 80 шахуу процентээр ургахань. Гол шухала зүйлэй продукцияр тоо баримтанууд нимэ байна:

	1965 ондо үйлдбэрлэг- дэһэниг	1961 ондо үйлдбэрлэг- дэһэниг	1965 онтой сасуулха 1961 он процентээр
шэрэм (миллион тонно)	33,3	51,1	153
булад —>	45,3	71,0	157
прокат —>	35,3	55,0	156
нүүрхэн —>	391	513	131
нефть —>	70,8	166	234
газ (миллиард кубометр)	10,4	59,5	575
электроэнерги (миллиард киловатт-час)	170	327	192
химическэ промышленностийн продукция (миллиард түхэриг)	3,7	7,6	205
машина бүтээлгын ба металл үйлдбэрлгын продукция (милли- ард түхэриг)	17	38	224
цемент (миллион тонно)	22,5	51	226

Хүндэ индустрийн гол халбаринуудай туйлалта- нууд илангаяа эхэ найн байна. Зургаан жэл соо булад хайлуулга 26 миллион тонноор эхэ болоо, энэ хадаа Англин бүхэлэй жэлэй үйлдбэрлөөг эхэ байна. Нефть бүлэжэ абалга 95 миллион тонноор ургаа— сасуулжа хэлэлдэ, табан шэнэ Баку байгуулагдаа. Электроэнерги үйлдбэрлгэ 157 миллиард киловатт- часаар эхэ болгогдоо гэхэ гү, али В. И. Ленинэй нэр- мээжэтэ Днепрогэс шэнги 50 электростанцийн нэмэ- жэ бии болоһондо адли байна.

Мүнөө үсын индустрийн үндэһэ нуури дээрэ арадай ажахын бүхы халбаринууд түргэнөөр дээшэ дэбжэ- жэ, хүнгэн ба эдэ хоолой промышленность амжалта- тайгаар хүгжэжэ байна. Парти хадаа арадайнгаа нуудал байдалыг хайжаруулхын түлөө, эдэ хоолой зүйлнүүдэ, гутал, хубсаа—хүндэ хэрэгтэй бүхы юумыг эхээр үйлдбэрлэлгэ болохын түлөө ханалаа табижа байна.

Арадай хэрэглэлэй эд бараа үйлдбэрлгын, хэды шэнээн ургаһаниг харуулан нэгэ хэдэн тоо барим- танууд нимэ байна:

	1965 ондо үйлдбэрлэг- дэһэниг	1961 ондо үйлдбэрлэг- дэһэниг	1965 онтой сасуулха 1961 он процентээр
мьяа (промышленна абалга, миллион тонно)	2,5	4,5	178
малай тоһон (промышленна абалга, мянган тонно)	463	794	171
абалга, мянган тонно)	2,6	9,0	345

	1168	1730	148
свеклоор хэнэн элэн сахар (миллион тонно)	3,2	6,5	200
загалан (баригданаиний, мил- лион тонно)	2,7	3,7	136
гадар ба дотор хубсаа (миллиард түхэриг)	6,0	9,2	152
арһан гутал (миллион пар)	271	443	163
бүд—бүхыдөө (миллион квад- ратна метр)	5543	6661	120
тэрэ тоодо ноохон бүд (миллион квадратна метр)	321	452	141
радиоприемнигуд, телеви- зорнүүд (мянган хэлэг)	4044	6345	157
гэрэй холодильнигуд (мян- ган хэлэг)	151	731	4,8
мебель (миллион түхэриг)	491	1280	261

Харана бээтэ, арадай хэрэглэлэй зүйлнүүдэ үй- лэдбэрлгэ хаянхида орходоо түргэнөөр урга- жа байна. Биднэр мүнөө эдэ эд бараа үйлдбэрлгэ- гыг жэл бүри эхэ болгохо аргатай болообди. Ганса долоон жэлэй гурбан жэл соо түсбөөгө гадуур нэгэ миллиард метрһээ дээшэ бүд, 70 миллион пар шахуу гутал гаргагдаа. Зүгөөр, совет хүнүүдэй хэрэглэмжэ үшөө хүсэд дүүрэнээр хангагдаха ёһотой. Долоон жэ- лэй үлэнжэ жэлнүүдтэ бүд нэхэлгын гутал оёдог про- мышленностиг ба тэдэнэй түүхэй эдэй үндэһэ нуу- ринг хүгжөөхын тула Правительство хоёр хахад мил- лиард шахуу түхэриг нэмэжэ номолхон. Долоон жэ- лэй һүүл багта манай промышленность жэлдэ арбан миллиардаа дээшэ квадратна метр бүд нэхэжэ гар- гадаг болохо; хүн бүхэндэ хүртэхэ гурбан пар гутал оёдогдог болохо. Эдэ эд бараа үйлдбэрлгөөр СССР Англие, Францие, Баруун Германие, хам- тандань абабал, холо үлүүлжэ гараха.

Хлопок тарилгыг эхэ болгохо, тэрэнэй ургасыг дээ- шэлүүлхэ хэрэгтэй болохо ааб даа. Энэ зорилго хэл- сэнгүйг шийдхэгдэхэ байха. Нурескэ гидроэлектро- станци барижа дүүргэмсээр, Таджикистанда ба Узбе- кистанда 1,2 миллион гектар уһалагдадаг газар тон үнэтэ—ута уһатай сортын хлопок тарихын тула ашагалагдадаг болохо гэжшэ. Узбекистанда Хубхай хоохон губи талыг элдүүрилдэг болохотой хамта хло- пок үйлдбэрлгэ нилээд эхэ болохо байна. Зүгөөр бүд нэхэлгын промышленностийн түхэй эдэй эгээл найдамтай үндэһэ нуурын хэмэл, синтетическэ уһаа үйлдбэрлхэ заводуудыг үргэнөөр бариһанай эсэстэ байгуулагдаха байна.

Манай түсэбүүд—амгалан байгуулалтын түсэбүүд мүн. Партиянын оройнгоо экономическа хүсэ шад- лыг дээшлүүлхын түлөө ханалаа табижа байдаг, ороноо хамгаалгын хүсэ шадалыг бэхжүүлхэ шуха- ла байһаниг холодоо ханжа ябадаг. Манай орондо онсо тодо приборнуудыг бүтээдэг үйлдбэри байгуу- лагдаа, тусхай металлурги, атомна, электронно, ра- кетнэ промышленностыг, реактивна авиаци, мүнөө үсын судануудыг бүтээдэг үйлдбэри, автоматикын хэрэг- сэлнүүдэ үйлдбэрлгэ бии болгогдоо. Тийн эдэ хал- баринууд өөһдүгөө, найн талаһаа—ганса газар дээр- шыг бэшэ, мүн замбуулин дайдаашыг харуулаа. Эдэнэр эб найрамдалтай хэрэгтэ, ороноо хамгаалгын хэрэгтэ найдамтай алба хэжэ байна. Бидн

СОВЕТСКОЕ СОЮЗАЙ КОММУНИСТИЧЕСКАЯ ПАРТИЯН XXII СЪЕЗД

Нүхэр Н. С. ХРУЩЕВОЙ элидхэлэй үргэлжэлэл

Гэбэшье, урданда хэлсэдгээр, бурхан хаража, эдэ бомбонууд ямаршье газар дээрээ хээээшье тэлэлхэ ушартай болоогүй хаамнай байн байгаа. Энэ хадаа манай ажабайдалай эгээл ехэ нанал хүсэл мүн!

Манай гайхамшаг ракетнүүдье, тэдэнэй двигателнүүдье, тодо найн приборнуудые бүтээхэн нүхэды би энэ зал соо хаража байна. Мүн баһа ядерна зэбсэгые нарижуулан найжаруулхын тула оролдожо байһан хүнүүдые харанаб. Эдэ нүхэдөөрөө бидэнэр омогорхонобди, тэдэнэй ашые үндэрөөр сэгнэнэбди, тэдэнэй зохёон байгуулхы амжалтаар баясанабди. Тэрэ амжалта манай Эхэ ороной хамгаалгын хүсэ шадалые бэхжүүлдхэ, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхжүүлдхэ хэрэгтэ ашатай туһатай байна.

Уһан доогуур ябадаг советскэ флот амжалтатайгаар байгуулагдажа байна. Манай дайсад баллистическэ ракетнүүдээр зэбсэглэгдэн уһан доогуур ябадаг флот барига байна. Бидэнэр өөрынөө флудые баллистическэ ба өөһдөө марьяжа ошодог ракетнүүдээр зэбсэглэжэ байнабди. Оршон байдалһаа боложо тингэхэ уялгатай болонобди. Сэрэгэй бүлэглэлнүүдтэ ородог манай дайсад манайшье ороной, мүн социалис ороноудай газарые уһан доогуур ябадаг онгосоооо буудахааа бэлдэжэ байна. Бидэнэр тэдэндэ харюу сохилто хэхээр, газар дээрэхийшье, уһан дээрэхийшье сэрэгүүдынь буудахаар бэлэмди. Советскэ Союз — түбн дээрэ оршожо байдаг орон мүн. Манай урдаһаа дай үүдхэхээсэ наһанһан хүнүүд уһан дайдые гаталха ушартай болохо. Тимэнээ бидэнэр социалис ороноудай хилэ тээшэ дэлдэжэ ябаһан суданнуудые олон зуун километр холын газарта океан соо буудахын тула өһөдөө марьяжа ошодог ракетнүүдээр зэбсэглэгдэн уһан соогуур ябадаг хүсэтэ флот байгуулжа байнабди.

Атомнай двигателнүүдтэй, баллистическэ ба өөһдөө марьяжа ошодог ракетнүүдээр зэбсэглэгдэн уһан доогуур ябадаг советскэ флот манай социалис туйлалтануудые хэрхоор сахин хамгаалжа байна. Тэрэ хадаа агресорнуудтэ, тэрэ тоодо авианосецуудта шанга харюу сохилто хэхээр бэлэн, тэдэ авианосецууд, дайны боллоо наань, уһан доогуур ябадаг онгосонуудһаа табигдаха манай ракетнүүдтэ муу бэшэ сагааса боложо үгэхэ байна.

Советскэ Армиие ракетно-ядерна техникээр шэнэлэн зэбсэглэлгэ гүйсэд дүүргэгдэ гэжэ съезддэ элидхэхэмн зүбөөгт. Мүнөө манай зэбсэгтэ хүснүүд ямаршье агресорые бута сохижо шадаха ехэ хүсэтэ буу зэбсэгтэй байна. Зэбсэгтэ хүснүүдые ракетнүүдээр, уһан доогуур ябадаг атомна флодоор зэбсэглэжэ байхадаа бидэнэр мүн авиацие мартангүй, тэрэниие хүгжөөжэ ба нарижуулан найжаруулжа байнабди.

Советскэ армид хэрэгтэй эгээл мүнөө сагай буу зэбсэг бүтээхэн эрдэмтэдтэ, инженернүүдтэ, хүдэлмэршэдтэ съездын үмэнхөө үнэн зүрхэнэй баясхан хүргэхэмн зүбөөгт. Бүхы хүн түрэлтэнэй урда тэдэнэй аша баһаа агуухэ гэшэ! Мүнөө империалистууд эб найрамдалда дуратай ороноудта эсэргүү сэрэгэй заналга харюу абангүйгөөр хэхэ аргагүй болоо: коммунизм байгуулжа байгаа совет арадай мэдэлдэ байһан атомна, водородно зэбсэг эб найрамдалтай хэрэгэй найдамтай нүхэсэл болоод байна.

Совет арада дай хэрэггүй, тэрэ хадаа амгалан экономикаёо хүгжөөхэ, коммуниз байгуулалтын агуухэ түсэбүүдые бээлүүлхэ, бүхы ажалшадта материальна ба оюун сэдхэлэй баялнуудые элбэг дэлбэг болгохо хэрэгтэ хамаг нанал сэдхэхэлэ хандуулаа байна.

XX съездын нүүлээр промышленностьда, барилга дээрэ, транспортда ехээн шанарай хубилалтанууд болоо, материальна үйлдбэрлэл бүхы халбаринуудые техникээр шэнэлхэн зэбсэглэхэ талаар угаа ехэ хүдэлмэри хэгдэ. Олон мянган шэнэ түхэлэй машинанууд, станогүүд, апаратууд, приборнууд, автоматикын хэрэгсэлнүүд бүтээгдэ. Түлишын баланс бүрилдэг хубиниһаа талаар үндһөөрөө найжаруулагдаа. Нефть ба газ 1955 ондо абтаһаа бүхы түлишын 23,5 процент болодог байгаа һаа, мүнөө 42 процент болоо. Улам химда сэнгэй түлиш хэрэглэдгэ болоһоной ашаар хэгдэн алмалта зургаан жэл соо гурбан миллиард түхэрингөө ехэ болоо.

Электроэнергетикэ шэнэ техникескэ үндһэ нууригтай болоо. 200—225 мянган киловатт хүсэтэй тепловой, гидравлическа турбинанууд бүтээгдэдг болоо. Табан зуун мянган киловатт хүрэтэр хүсэтэй турбинанууд бүтээгдэхээр зохёогдожо байна. Дэлхэй дээрэ эгээл томо энергосистемнүүд байгуулагдаа, 500 мянган вольт хүсэтэй электричество дамжуулха лининүүд баригдаа. Хүдэлмэришэн бүхэнэй энерги хэрэглэгдгэнь дүшэн процент тухай дээшэ болоо.

Химическэ промышленность байгаалин ба нефтин газые түүхэй эд болгон улам бүри ехээр хэрэглэдгэ боложо байна. Тингэжэ бидэнэр продукциин өөрһын үшье нилээд химдаруулжа, эдэ хоолой түүхэй эд ехээр алмаж шадаһан байнабди. Хоолдо хэрэглэгдэдггүй түүхэй эдээр спирт нэрэдг болоһоной ашаар лэ мүнөө жэлдэ 130 миллион пүүдһэ ехэ ороһон алмагдаһаа. Зургаан жэлэй туршада пластическа массануудые, химическэ утаһа үйлдбэрлэгэ хоёр дахин үлүүтэй ехэ болоо.

Элдэб янзын транспортые техникээр шэнэлхэн зэбсэглэхэ талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэ, ашаа шэрэлгэ 72 процентээр ургаа. Арба гаран мянган километр утатой түмэр харгы электрификацлагдаа. Түмэр харгыгаар зөөгдэдг бүхы ашаанай хахадые мүнөө электровозууд ба тепловозууд шэрэдг болоо, тингэжэ тоосоото үе соо хоёр хахад миллиард шахуу түхэй элбэг алмажа арга олгоо. Совет түргэн корабльнууд дэлхэйн бүхы түбнүүдтэй жара гаран ороноудай портнуудта ошожо ердэг байна. Далайн флудой тоннаж нэгэ хахад дахин шахуу ехэ болоо. Олон хүнүүдые нуулгажа, түргэн нилдэггэ самолдүүдтэй болоһон гражданска авиаци үдэр бүхэндэ зуун мянга шахуу хүнүүдые агаараар шэрэнэ. Хамтын ашгалай автомобильна транспортаар централизованно ёһоор ашаа шэрэлгэ зургаа дахин ургаа.

Хабсаргадамал түмэр-бетон бүтээдг промышленность болодо дээрээ шэнээр байгуулагдаа, 1955 ондо 5,3 миллион кубическа метр түмэр-бетон бүтээгдэн байгаа һаа, мүнөө дүшэн миллион кубометр бүтээдг болоо. Нүүлэй жэлнүүдтэ барилгын хэрэгэй техникэдэ үндһэн хубилалтанууд хэгдэ. Томо панелеэр барилга хэхэ ябадал түргэнээр хүгжэжэ байна. Барилгы бүхы дээрһе индустриальна аргаар эрхилдгэ болохо, тэрэниие мүнөө сагай техникээр шэнэлхэн зэбсэглэхэ гэшэ үнн холын хэрэг бэшэ болоо. Тоосоото үе соо промышленностин, транспортн ба барилгын хүгжэлтэе тодорхойлоһон эгээл шухала онсо тэмдгүүд нимэ байна.

1956—1961 онуудта арадай ажахыда хэгдэн гүрэнэй капитална домололтоноуд 156 миллиард түхэриг болоо. Энэ хадаа XX съезд хүрэтэр Совет засагай тогтожо байһан бүхы үе соо хэгдэн домо-

лолтоһоо ехэ байна! Зургаан мянга шахуу гүрэнэй томо предпринимуд ашгалагдаа оруулагдаа. Тэдэнэй дунда нимэ ехэнүүд. Волгохон В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ ба Волгохон КПСС-эй XXII съездын нэрэмжэтэ гидроэлектростанцинууд, Карагининска ба Куйбышевска металлургическа заводууд, Украиндани, Казахстандани, Курск магнитна аномалиин ашагта малтамалай газарнуудта баригдаһан хадан малтамалуудай хүсэ ехэтэ комбинадууд, машина бүтээлгын химическэ, сахарай олон заводууд, бүд нэхэлгын фабриканууд бии. Нефть ба газ дамжуулха гуша гаран мянган километр утатой трубопроводууд табигдаа. Дэлхэй дээрэ эгээл томо Братска гидроэлектростанцие баригтад ехэ илалта туйлаа, тэдэр 225 мянган киловатт хүсэтэй нэгдэлхи агрегат болзорһоон урид хабсаргажа дүүргэе.

Кременчугска ГЭС баригтад съезддэ найн бэлэг асараа. Тэдэнэр тогтогдоһон болзорһоо холо түрүүн Днепр дээрэхин гурбадахин электростанцие барижа дүүргэе. Энэ станцие ашгалагдаа оруулхатай хамта Днепротэсэй тогтуурита лэб хүснүүн 20 процентээр ехэ болоһон, тэрэниһаа гадна, Днепрые уһан зам болгожо ашаглаха хэрэг нилээд найжаруулагдаһаа. Нүүлэй үедэ шэнэ гороудууд—Волга дээрэхин Ставрополь, Волжский, Темпр-Тау, Рудный, Братск болон бусад олон гороудууд баригдаа.

Үнгэрһэн жэлнүүдтэ ажалай бүтээсэ түргэнөөр ургаа. 1961 ондо промышленностьда ажалай бүтээсэ 1955 онойхондоо 43 процентээр, барилга дээрэ — 60 процентээр, түмэр замай транспорт дээрэ — 56 процентээр ехэ болоһоо байна. Энээнэй ашаар промышленна продукциин ургалтын дала шахуу процентнь хангагдаа. Продукциин өөрһын үнэ арбан нэгэн процент тухай дооһоо оруулагдаа, түмэр харгыгаар ашаа шэрэлгын өөрһын үнэ 22 процентээр химдаруулагдаа. Үнгэрһэн жэлдэ промышленность ба транспорт 1955 онойхондоо хоёр дахин ехэ олзо оруулаа.

Бүхы союзна республиканууд экономика, культураа хүгжөөлгэдэ ехэ амжалтануудые туйлаа. 1955 онтой сасуулбал, бүхы республикануудта промышленна продукция гаргалга, капитална домололто нэгэ хахад хоёр дахин, бүришье ехээр ургаа.

Ороной зүүн зүгэй районуудай үйлдбэрлэлгын хүснүүдые хүгжөөхэ гэжэ партиин хараалһан хараа шугам хэлбэрлэнгүйгөөр бээлүүлэгдэжэ байгаа. Сибирийн гол мүрүнүүдтэй энергетическэ ехэ хүсые, химданы нүүрһэ ашаглаха туха томоноуд электростанцинууд баригдажа байна. Казахстанда, Сибиртэй түмэрэй рудагай ашагта малтамалтай баян шэнэ газарнууд арадай аша туһада хэрэглэгдэдг болоо. Металл үйлдбэрлэгэ, нүүрһэ абалга түргэнөөр ургажа байна. Узбекистанда байгаалин газар тон баян газарнуудые ашгалахатай хамта Дунда Азин республиканууд түлишын найдамтай үндһэ нууригтай болохо, химда газ Казахстан, Урал тээшэ ехээр дамжуулагдажа байна. Химическэ индустри хурдан түргэнөөр хүгжэжэ байна.

Промышленность, барилга, хүтэлбэрлэхэ хэрэгые шэнэлхэн эмхидхэлгэ урагшаа дабылтайсмэй түргэдхэхэдэ угаа ехэ удхашанартай байгаа. Ороноймэй экономикын бүхы халбаринуудта нимэ шэнэлхэн эмхидхэлгэ хэгдэжэ, ажахын байгуулалтада союзна республикануудай үүргые дээшлүүлээ, нотагуудтай партийна, советскэ, ажахын эмхи зургаануудай, үргэн нитэ ажалшадтай эдбхи үүсхэлые бадаруулаа, экономикын ехээн резервнүүдые элирүүлжэ ашгалажа арга олгоо.

Нүхэдүүд! XXI съездын баталжа абһан, СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ долоон жэлэй түсэб коммунизмын материальн-техникескэ үндһэ нуури байгуулгын шухала шата мүн болоно.

Танай мэдэхэдэ, долоон жэлэй хараалһан даалгаварта тоонуудай ёһоор промышленностин бүхы продукция хэмжээгэ 80 тухай процентээр ехэ болгохо гэжэ тухайлагдаһан байна. Бидэнэр долоон жэлэй туршада тэрэнэй урдахин хорин жэлэй туршада туйлагдаһан юрэнхы ургалты туйлаха гэжэ түсэблөөнэмди. СССР-эй бүхы арадууд, хилин саанахи олон миллион ажалшад долоон жэлэй түсэбые урма зоригтойгоор ургаа. Буржуазна политикууд тухай хэлэхэ болоо һаа, тэдэнэр долоон жэлые капиталис дэлхэйдэ Советскэ Союзай хэнэн шэнэ уриа мүн гэжэ сэгнэбэ. Үнэхөөрөөшье энэ хадаа экономикын талаар амгалан ёһоор мурсысхын уриа мүн байгаа!

Түрүүшын табан жэлнүүдэй үеын хуушан муу наһамжануудта дабадаг хүнүүдые буржуазна ажал-абуулагдаһан дунда бии байна. Энэ хадаа үнөөхил хооһон номнол мүн, коммунистууд экономика түсэбүүдые табиһадаа өөһэднөө арга боломжые хараадаа абанагүй, тимэнээ долоон жэлэй түсэб хубилгагдаха юм гэжэ тэдэнэр эртэнһэ абаад соносхоһон байна. Бидэнэр мүнөө долоон жэлэй гурбан жэл шахууны үнгэргөөд байнабди.

Тингэжэ юун болоо? Үнэхөөрөөшье бидэнэр долоон жэлэй түсэбэй зарим даалгаваринуудые хубилгаха ушартай болообди гэжэ мэдэрхэ хэрэгтэй, долоон жэл гэшэ улаан болзор ха юм, бүхы юомые уридалһан хараалһан аргагүй бшуу. Хэдэн шухала шухала халбарыар бидэнэр түсэбтэ заһабаринуудые оруулааби гэжэ гү, али коммунизмын дайсандай «шүүмжээлэе хараадаа абаабди» гэхэдэ болоно. Тодорхойлон хэлбэл, ажабайдал өөрөө, совет арадай шэнэ зоригто ажал түсэбтэ заһабаринуудые оруулаа. Долоон жэлэй түсэбэй ёһоор түрүүшын гурбан жэлэй туршада промышленна продукцие жэл бүри дунда ээргээр 8,3 процентээр ургуулаха гэжэ хараалагдаһан юм. Бодото дээрэ гурбан жэл соо ургалһан 10 процент болоһон. Советскэ Союзай промышленность долоон жэлэй түсэбэй ёһоор энэ гурбан жэлдэ хараалагдаһанда орходоо 19 миллиард тухай түхэригтэй продукция ехээр гаргаха байна. Долоон жэл соо оромнай хоёр миллион тоно шахуу шэрэм, юһэн миллион тоно үлүүтэй булад, найма тухай миллион тоно прокат, 10 миллион тоно нефть болон ондоошье ехэ продукци нэмэжэ абаха байна.

Долоон жэлэй нүүлшын жэлдэ гэжэ хараалагдаһан аад, заһагдаһан даалгаваринууд нимэ болоо: — 65—70 миллион тоно шэрэм хайлуулаха гэжэ хараалһан байгаа һаа, мүнөө 72—73 миллион тоно хайлуулаха гэжэ болонобди; — булад 86—91 миллион тоно бэшэ, харин 95—97 миллион тоно гү, али үшөө ехышье хайлуулаха абахабди;

Зарим хүнүүд булад хайлуулгы жэлдэ зуун миллион тоно хүрэтэр ехэ болгое гэжэ дурадхаа. Тэд бидэнэр тэдэниие барид гэбди, ажахын бүхы халбаринуудые жэлдэ тэгшээр хүгжөөхэ хэрэгтэй, металл үйлдбэрлэхэтэ хамта гэр байрын барилга тухай, үхибүүдэй эмхи зургаанууд тухай, гутал хубсаһа мэ-

тые оёхо тухай ханаха хэрэгтэй гэжэ тэдэндэ хэлбэбди.

Энэ асуудалаар бидэнэр партиин XXI съездын абһан Директивнүүдые наринаар сахиха ёһотойбди.

— прокат үйлдбэрлэгэ 65—70 бэшэ, харин 73—74 хахад миллион тоно болохо;

— нефть 230—240 миллион тоно бэшэ, харин 240 миллионһоо ехые бүлэжэ абахабди;

— электроэнерги гаргалга 500—520 миллиард бэшэ, харин 520 миллиард киловатт-часһаа ехэ болохо;

— машина бүтээлгын ба металл үйлдбэрлэлгын продукци түсэблэгдэн 49 миллиардын орондо 56—57 миллиард түхэригтэй болохо.

Энэ тоологдоһон тоонууд түсэб дүүргэхэ үедэ хубилгагдажа болохо, түсэбые үлүүлэн дүүргэнэй ашаар нөөсэлгэ хэгдэжэ, промышленностин али нэгэн халбарие хүгжөөлгэдэ гү, али культурно-ажайгуудай хэрэгсэлнүүдтэ мүнэгэ домололтые ехэ болгохо хэрэгтэй боложо болохо. Бидэнэр нилээд ехэ нөөсэ нэмэжэ хэхэмнай лабтай. Партиин Центральна Комитет, Правительств хэрэгтэй, зохио хэрэгэрнь энэниие арадай ажахын тус тус халбаринуудта зориулаха байна.

Даалгаварта тоонуудаар хараалагдаһанда орходоо ехэ цемент, тракторнууд, хүдөө-ажахын машинанууд, саарһа, гутал, тоһо, сахар, мебель, радиоприемнигууд, телевизорнууд, холодильнигууд, хубсаһа угаадаг машинанууд болон арадай ажахыда, манай ороной хүн зондо хэрэгтэй бусад олон зүйлэй продукция гаргагдаха гэшэ.

Долоон жэлэй түсэб табига байхадаа бидэнэр нигэжэ «эндүүрээ» гэшэлди! Иигэжэ «эндүүрхэнээ» мэдэрхэдэшье нүгэл бэшэ! Совет арад нимэ заһабаринуудые халаглангүйгөөр хүлэжэ абаха бээ гэжэ наһанаб. Манай түсэбүүд буруу хүрэхэ юм гэһэн хүнүүд шабардажа нууһан шалбааг сооһоо яагаад гаргахаа өөһөдөө мэдлэг лэ. Энэ бидэнэй ханаагаа зобхохо хэрэг бэшэ.

Нүхэдүүд, наһана бээтэ, үшөө түрүүшын табан жэлнүүдэй үедэ бидэнэр промышленна продукциин ургалтын темпээр США-е булижа гараһан байгаабди, тэд тэрэнэй ургалтын юрэнхы хэмжээгээр нилээд гэгдэжэ ябаабди. Зүгөөр үйлдбэрлэл хэмжээнэй талаар ехэ гэгдэжэ ябаһан тухайнай хэлэгдэнгүй. Нүүлэй жэлнүүдтэ манай орон темпээрээ США-е урдандайхидаа алдлар нилээд булижа ябаад, шухала шухала зүйлэй олон янзын продукция үйлдбэрлэлгын ургалтын юрэнхы хэмжээгээршье тэрэниие булижа оробо. Мүнөө үйлдбэрлэл хэмжээнэй талаар гэгдэлые түргэнөөр усадхаха тухай, хэдэ хэдэн янзын продуктнуудые ба зүйлнүүдые үйлдбэрлэлээр дэлхэй дээрэ нэгдэхин нуурида Советскэ Союзай гараха тухайн үгэ хэлэгдэжэ байна.

Нэгэ хэдэн тоо баримтануудые харуулһууб. Советскэ Союз дотор 1956—1961 онуудта промышленна үйлдбэрлэлгын жэл бүрийн дунда жэшээнэй ургалта 10,2 процент болоо, США-дэ — 2,3 процент байгаа; хүн бүхэндэ хүртэдг промышленна продукциин жэл бүрийн үйлдбэрлэлгэ дунда жэшээгээр манайда 8,2 процентээр, харин США-дэ — 0,6 процентээр ехэ болоо; нүүлэй зургаан жэлэй туршада СССР дотор капитална домололтын жэл бүрийн дунда жэшээнэй ургалта 12 процент байгаа; тинхэдэ США-дэ ургалта болоогүй, харин нэгэ хэдэ доошоошье ороһон байна.

Продукци гаргалгын юрэнхы ургалта ба продукция үйлдбэрлэлгын хэмжээнэй талаар гэгдэлые усадхаха талаар хэрэг ямар байна гэшэб? Нүүлшын зургаан жэлэй туршада булад хайлуула манай орон дотор 26 миллион тоноһоор ехэ болоо, харин США-дэ 15 миллион тоноһоор бага болоо, нефть бүлэжэ абалга СССР дотор 95 миллион тоноһоор ургаа, тинхэдэ США-дэ 20 миллион тухай тоно ургаа.

Мүнөө СССР-эй промышленна продукция Америкын-хитай сасуулбал 60 гаран процентнь болоно. Эгээл шухала зүйлэй продукцияр 1961 ондо (уридшалан хэгдэн сэгнэлтээр) илгаа нимэ байна:

	СССР	США	СССР-е США-тай сасуулхала проц.
шэрэм—миллион тоно булад — миллион тоно	51,1 71,0	62,0 91,0	82 78
нүүрһэ, нефть, газ болон бусад зүйлэй түлш (условно түлшэдэ оруулбал)	724	1430	51
— миллион тоно			
электроэнерги (бүхыдөө гаргалга) — миллиард киловатт-час	306	872	35
тэрэ тоодо промышленнос- тда электроэнерги хэр- эглэгэ — миллиард кило- ватт-час	213	425	50
цемент-миллион тоно	51	54	94
пумаажан (шэрүүн) бүд — миллиард квадратна метр	5,3	8,5	62
нооһон бүд — миллион погонно метр	353	270	131
арһан гутал — миллион пар	443	610	73
элһэн сахар — миллион тоно	6,5	3,7	175

Арба арбан нэгэн жэлэй саада тээхэнэ Советскэ Союз США-гэй промышленна продукциин 30 процент-һэ багые үйлдбэрлэлдгэ байгаа гэжэ хануулаа. Мүнөө үедэ СССР түмэрэй руда, нүүрһэ малтажа абалгаар, кокс, хабсаруулагдам түмэр-бетон, замай тепловозууд ба электровозуудые, хөрөөдэмэл материалуудые, нооһон бүд, сахар, малай тоһо, загана болон бусад зарим продуктуудые ба зүйлнүүдые үйлдбэрлэлгөөр Америкын Холбоото Штадуудые түрүүлжэ гараа.

Мүнөө манай орон дэлхэйн бүхы промышленна продукциин табанай нэгэ хуби шахууе — Англин, Францин, Италин, Канадын, Японой, Бельгийн, Нидерландын, хамта дээрээ үйлдбэрлэлдгөө ехые бүтээн гаргана. Харин тинхэдэ эдэ ороноуд ехэ хүгжэнги, хамта дээрээ 280 миллион хүн зонтой юм. 220 миллион хүнтэй манай ороной тэдэниие промышленна үйлдбэрлэлгын юрэнхы хэмжээгээр үлүүлэн гараад байһан ушар социалис экономикын урагшаа найдамтайгаар, түргэнөөр дабшажа ябаһаниие гэршэлэн баримтална!

Долоон жэлэй түсэбэй дүүргэгдэд байхада манай Эхэ орон дээшэ ехээр дэбжэжэ, экономическа талаараа Холбоото Штадуудые түрүүлэн гарахын тула багахан саг хэрэгтэй болоод байха. Гол экономическа зорилгоёо дүүргэд, Советскэ Союз Америкын Холбоото Штадуудтай хэнэн амгалан ёһоной мурсысөн-

дөө бүхэдэлхэйн түүхэтэ удхашанартай налалахы байна.

2. Социалис экономикын резервнүүд хүсэдөөр ашаглаха, гамгүй үрилхэ, эзэн буса ябадал усадхаха. Аж бүтээсые бүхы аргаар дээшлүүлхэ

Нүхэдүүд! Манай хэрэгүүд найнаар ябажа гэжэ хаража байнат. Долоон жэлэй түсэбтэ хэнэ гадна, үлүүлэн дүүргэхэ, тингэжэ Программын проектээр хараалагдаһан үшөө зорилгонуудые шидэхэйн тула бата бэхи нуури табиха бүхы арга боломжонууд манайда Зүгөөр эдэ арга боломжонуудые бээлүүлхын хэрэг ажаллаха, бүри найнаар, бүри бодомжот резервнүүдтэ ашаглаха, арадай ажахые түсэбтэ хүтэлбэрлэхэ хэрэгые оролдоһон зоригтойгоо рижуулан найжаруулха хэрэгтэй.

Гол анхаралаа хандуулха ёһотой юмэ гэжэ ажалай бүтээсые бүхы аргаар дээшлүүлхэ болоно. Дүй дүршэл дээрһээ харахада, ажал тээсые ургуулха талаар долоон жэлэй түсэбтэ баринууд үлүүлэн дүүргэгдэжэ болохо байна. Эдаа ехэшье, шухалашье зорилго мүн. Энэниие хэхын тула бодото баатаршалга гаргаха хэрэг мүнөө үеын баатаршалга гэшэ ганса-эршэ зүдхэмжэ, оролдосо бэшэ юм. Энэ хадаа мүн бари, эрдэм, дээдэ культура, түрүү техникэ, үүсхэл мүн.

Манай үгэ эсэгэнэр шнидам дубина тухай дуу зохёһон байгаа. Дуунһаа үгэнь абаад болодоггүй юм гэдэгшье һаа, арад зон үшөө рциин урда тээ энэ дуунай «Эх, дубинушка» үгэнүүдые «Эх, машинишка» гэһэн үгэнүүдээр лэн байгаа. Тэрэ сагта арад машинны агуухэсые ойлгодог лэн. Мүнөө Советскэ Союз түрүү кэтэй орон мүн. Дээдэ зэргын, үнэхөөрөө ком ажалай бүтээсые туйлахын тула тэмсэхэдэ ехэ хүсэтэ техникэдэ лабаар түшэлгэхэ ёһотойбди.

Техникын талаар дэбжэлэдэ амжалта туйла тэмдэглэхэтэе хамта, шидэхэдгээгүй олон зорилгонууд бии байһаниие харангүй гарахын арга Шэнэ техникыс үйлдбэрлэлдгэ хэрэгтэлгэе удаир байһан баримтанууд бии гэшэ. Лихаческэ үгэ тэе Московско автомобильна заводы абаад үзэ завод дүрбэн тонын ашаанай автомобильнууд тээ. Тэрэниие бүтээжэ эхилһээр 14 жэл болоһо һаа, милл бага зэргэ хубилалта найжаралта Хуушарһан техникыс баримталдаг ябадала заводой, Московско городской совнархозой хүргэлшэд юугээр сагааруулжа шадаха гэшэб? даа шэнэ автомобиллин түхэл маягны зургаа соо зохёгдохо болоо юм? Улам найн автомобиль лэдбэрлгые эмхидхэхын тула заводто ехэ тэе жа үзүүлэгдэн байгаа лэн лэ.

Шэнэ юомые нэбтэрүүлхэдэ заримдаа үйлдбэрлэлдгэе гаргаха хэхэ, үлүү ажал оролдогдог гү үгшье һаа хохилодо орохо ушартай болоо. Үсгэлдэр хэнэн юумэе мүнөөдэр хэхэдэ, мурэйхэ үлгөөдэр хэхэдэ бэлэн, амар юумэ аа. Бүхы үдэрнүүдэ наһаа амараар үнгэргэхэе хүтэлбэрлэлдгэ манда үшөө бии байһаниие лагламаар. Зүгөөр ажахын советые хүтэлбэрлэлдгэе хүдэлмэрлэхэ ёһогүй. Гэгдэнги хууша газартаа зогсоһон ябадал эршэ-ехэтэй, революно, хоолодо урагшаа тэгүүлжэ байдаг социал лэдбэрлэлгын улха шэнжэтэй огто зохиохгүй. Манай орон дотор эрдэм ухаанай ба техникыс гэжэ байһан бүхы юомые түргэнөөр, хүсэдөөр аша, хилин саана хэрэглэгдэн эрхим бүхы юумэ римгойгоор халан абаха, үйлдбэрлэлдгэе мэргэж хамжан үйлдбэрлэлдгэе ябадал үргэнөөр хүгжөө лэдбэрлэлдгэе үргэлжэдэн оньһоороруулаха ба адаар зэбсэглэхэ ябадалые түргэдгэе шухала мунис экономико байгуулжа байхадаа бидэнэр кын талаар гэгдэнги хойрог ябадал тээхэ арга бди. Хүгшэн морёороо холо хүрэхгүйш гэдэг.

Завод, фабрика, рудник, барилга бүхэндэ яма ники бии байнаб гэжэ наринаар, оролдоһон шалгахы хэрэгтэй: тингээд хуушарһаниие — пачоточно линини үгы һаа — байгуулха хэрэгтэй, предпринимнуудые бариха, хүдэлжэ байгаашиие ниикээр шэнэлэн зэбсэглэхэ, эгээл мүнөө үеын гүүдые тээхэхэ, пачоточно лининүүдые байгуулха матика хэрэглэхэ, үйлдбэрлэлдгэе технологическэсүүдые нарижуулан найжаруулха хэрэгтэй.

Техникескэ дэбжэлдгэе электрификаци гол үүргэ дүүргэхэ эргэтэй. Энэ хадаа автом радиотехникын, электроникын, кибернетикын, бэринн техникескэ хэмжээе тодорхойлдог бүхы эрхим найн эмсэг хэрэгсэлнүүдтэй хүгжэл

СОВЕТСКОЕ СОЮЗНОЕ КОММУНИСТИЧЕСКОЕ ПАРТИИИ XXII СЪЕЗД

Нүхэр Н. С. ХРУЩЕВОЙ элбдхэлэй үргэлжэлэл

II процент болобо. Капитальна номолотын нэгжэ үлүүлэн дүүргэжэ байхадаа бидэнэр элэй гурбан жэлэй туршада арадай ажахын миллиард хахад үлүүтэй түхэриг нэмэжэ байнабди.

Байнаар, түргэнөөр барига болоһомнай гү. Зүгөөр барилга дээрэ дутагдалнууд олон байна. Орон доторнай мүнөө зуун мянган барилганууд бодоогодож байна тэдэнь—үйлэдбэрин барилганууд мүн. Иймэ барилгануудыг нэгэ доро бодоожо бай- тариальна ба мүнгэн зөөри тарагдана, олон түхүүр бии байһан техникээр барижа бо- лолгодог 2-3 жэл хойно ашаглалгада оруу- гаргалшагдаһан зөөри удаан саг соо түлүүлгэжэ, ажахын эрьсэдэ оруулагдана- ядэ бусаажа үгтэнгү.

Ингэнэ гэшэб? Ехэ олон юмэ барихам- хэ оролдохо гэшэ бодото, бодомжотой шалда харша байна. Заримдаа гүрэнэй ни- гүһыг харан хэбэртгээр, эгээл ёһотой тала хараха, сэхын хэлэхэдэ, областин, агүһыг наа республикын зүгнөө үлүү ха- нтгэлэхэ ябадал гаргагдадаг байна. Респу- блдай министрүүдэй соведүүд, совнархозууд, нотагуудай партийна органууд хаа олон барилгануудыг барижа эхилхын ари абаха гэжэ оролдог, тинхэдэ тэдэ- рилгын материалнуудаар, хүдэлмэрин хү- мсэг түхээрэлгээр хангажа шадаха арга бо- хараадаа абадаггүй, харин түсбэлгэ- нүүд гүрэнэй харша имэ ябалалы хорлог- ша. Тингэжэ барилга дээрэ мин байха яба- талай бүтээсэ багдаха, болзорые удаа- нэмэлтэ гаргаша гаргах, барилгын үныг ехэ ябадал гарана.

Бидэнэй энэ дутагдалыг усадхаа наа- мнэниг усадхаа ябадал бүхыдөө хүтэлбэ- шадабаринаа, манай зориг хүсэлнөө дулда- хайга, —барилгын темпыг саашаадын тур- лалда болмжо бии болгохо байнабди. Нэгэ хэ- рээр, жэшэнь, жэл соо шэнэ предприн- тарига эхилхэ ябадал зогсоожо, энэ саг соо шэдэн бүхы зөөрине бодоогодож эхилгэ- дилгануудыг түргэнөөр дүүргэхын тула аша- гурим тогтохо болоо гэшэ кабди. Имагтал шухала барилгануудыг, тинхэдэ заагагүй Правительствын шиндхэбэрээр, бодохоо болохо. Центральна Комитет, Советскэ пра- втын наяхан абан тогтоол соо капитална хэ- хэ гурим тодорхойлогдоо.

Ай ажахыг зохилдуулан тааруулжа хүжөө- ны наринаар сахидга байхаар, бүхы резер- вэгээл хүсэдөөр ашагладаг болохоор хэрэг- ябуулха, түсбөө табиха хэрэгтэй гэшэ. Байгуулагдана, томодогдоһон экономиче- скийн ба тэндэ эмхидхэгдэн совнархозууд- зымэриг зохилдуулан ябуулха ба түсбэлэхэ да энэ талаар үүргэ дүүргэхэ ёһотой. Шинленистийн түс тус халбаринуудыг бү- тээсэ зүб, экономическа талаараа үндэлэ- ний шүглэл олохо бариха гэшэ угаа ехэ уд- ртай байна. Шэнэ предпринтинуудыг бариха, байһан предпринтинуудыг шэнэдхэн табиха түсбүүд дотороо эгээл эрхим хайн тех- ба технологическа шиндхэринуудыг ха- н, тэдэниг бүтээхэдэ эгээл бага материал- ша хэхэнь шухала.

Энэ, булад хайлуулдаг үйлэдбэрине ямар хүжөөхэб гэнэн асуудал бага бэшэ эконо- номирхолтой байна. Кислород хэрэглэхэ, торнууд дотор булад хайлуулха, маренов- дбэрине холо ехэ ашагтай байһанинь дүй- нэр баримталан гэршэлгээ; миллион тон- на булад хайлуулгада зургаан миллион тухай- гай алмалта гансал капитална номолотын хэдгэхэ, тэрэнхэ гадна ашаглалтын үдэл- миллион үлүүтэй түхэриг алмагдаха юм. Иймэ байса ашаг тунатай байбаша, конверторнэ бу- лдбэрилгын үргэдхэхэ ябадалда тон бага ан- хандуулагдана.

Замай транспортын талаар мэргэжэлтэдби- ндэньгөө тоолодог байһан гэгэдэнги хойрог- е XX с'езд дээрэ хэды шэнэнь хатуугаар шленинэ наана бээт. Тэдэнэй үзэл бололой шонь өөрыгөө «булад нарком» гэжэ нэрлэнэн хайл байгаа гү. Тэдэнэр паровозыг үлээхэ гү- рудан саг соо үсэдөөр буясалдажа, элект- нэ тепловозыг урагша абадаггүй байгаа. Тий- нэр тэдэнэй эсэргүүсэлтыг нуга дараа нэм- нэр транспортныг техникээр шэнэньн эбсэг- гаргаша түргэнөөр дабаһан байна. Нүгэлтэй энэ шүдэрэй дагдаг шэнгээр, гэгэдэнги түгээдүүд арадай ажахын бусад зарим на- лдэнь хуушарһан юмэ үшөөл баримтал- га.

Имэ ёһоор ажалаа эрхилхэ ябадал предприн- тариг, барилгануудай, промышленностин налба- н ажал-ябуулгын экономическа талыг гүнзгэ- хэрэг байдлаа хайса мэдэжэ шинжэлхэ ша- н байха эрилтэ табина. Гүрэнэй мүнгыг тоо- раагүй гү, али шададаггүй аад, ямаршыг ар- бэд дүүргэхэ гэнэн лэ зорилготойбди гэжэ бо- лдэлмэрлэгшэдыг ажахын байгуулалтын хү- нэр байлжа болохогүй. Жэшээ болгон Перм- нархозой хүтэлбэрлэгшэдыг абаад үзэе. Тэн- шүмэ хайн ябаһан хэбэртэй, тэдэнэр продук- тээрэнэ гаргалгаар даалгабаринуудаа дүүр- гэйгаа саг сагтан алдаггүй мэдэсэлгэ юм. Ажахыгаа ямараар эхилдэгшын хараад үзэг- дэн жэлдэ түс экономическа районыг гурбан- ний бүхэнэй нэгэнигнэй олоо оруулаха түсбөө- гүй, тэрэнхэй боложо 27 миллион түхэригэй туугаар хэдгэнэн байна. Совнархоз хадаа- н миллион түхэригэй элдэб яла түлэнэн, нэ толодог гаргаһаннаа боложо долоон мил- лионгэй гарза хэһэн, жэлэй дүүрэхэдэ 26 мил- лион эрьсын зөөри дутуутай байһан байгаа. Тэдүүд, совнархозой түрүүлгэжэ нүхэр Сол- той шүүмжэлдэлд ороо гэжэ наана гүтэ- нимэ бэшэ. Тэрэниг арадай ажахын Бүхэ- ний соведтэ хүтэлбэрлхыг хүдэлмэридэ дэбжүү-

ад, материал, электроэнерги гаргалшалдаа- н урилтэ хэхэ ябадалтай хайрагүй тэмсэл- хэ шухала. Жэшэнь, угаа ехэ металл ма- териалгүйгөөр гаргалшалагдаг тухай хэды да- нгэн байһаб. Ганса зоргодоһон боложо жэл- ний миллион гаран тоно металл ошоно, тин- хэдэ бага бэшэ хүсэ, хүдэлмэрин саг, элект- р хүжөөхэ гаргалшалагдаа. Иймэ газ, нефть абахатай хамта гарадаг газ

мэтын баялыг бидэнэр эзэн ёһоор ашаглана аалди. Нүүлэй гурбан жэл соо гушан миллиард шахуу кубо- метр имэ газ агаар руу мин табигдана ба нефтин үйлэдбэринуудтэ хоолоор шатаагдаһан байна. Иймэ эзэн буса ябадалай гүрэндэ хэды шэнэнь гарзатай бо- лодог байһаниг таанарай хүсэдөөр ойлгожо абахын тула хэлбэл, гэгэдэнэн энэ байгаалин газ нэгэ жэ- лэй туршада Москва, Ленинград, Киев, Минск ба Магнитогорск шэнги томо промышленна центрүүдэй бүхы хэрэглэмжыг хамта дээрнэ хангахада хүрэхэ байгаа, харин нефть абахада гарадаг аад, гэгэдэнэн газнаа миллион шахуу тоно синтетическэ каучук хэжэ болохо байгаа.

Үйлэдбэрин бүхы халбаринуудтэ түхэригөөр хи- налта хэхэ ябалалыг шангадхаа хэрэгтэй. Ехэшыг, багашы юмэндэ алмалта хэхэ, байгаалин баялы- гуудыг ба материална үнэтэ зүйлнүүдыг бодомжотой зохидоор ашаглаха ябадал гүрэнэй шухала полити- кын удхашанартай дээрэ тоологдодог болохо ёһотой.

Түсбэлгын хэрэгшэ үндлөөрнэ хайжаруулаха шу- хала. Түсбэлгын эмхи зургаанууд үйлэдбэрин хэм- жээ тодорхойлодо заримдаа алдуу, эндүрүл үшөө гаргадаг байнаар гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Продукци гаргалгын түсбүүд заримдаа материално-техниче- скэ хангалтын ба харилсан хангалтын түсбүүдтэй зохиолдуулагдажа табигдадаггүй, барилгын түсбүүд —мүнгэн номолототой, материална фонднуудтай, эмсэг түхээрэлгээр хангаха хэрэгтэй зохилдуулагда- даггүй байна. Ажахы бүхэндэ али эргын резервүүд- тэй байха хэрэгтэй. Нүүлшын килограммдаа хүрэтэр тооложо түсбэ табиха болохогүй.

Предпринтинууд дээрэ хэрэгтэй эргын материал- на эрьсын зөөри байгуулха бүхы арга боломжо мүнөө манайда бии байна. Урдан энэниг хэхэнь бэр- хэтэй байгаа, ахаадаб гэхэдэ, нэгэ экономическа район дотор хэдэн арбад министрствонүүд эзэн бо- ложо байгаа, тэд министрство бүхэн өөрынгөө хи- лэ захатай байгаа. Мүнөө тэрэ хилэ заханууд абта- жа хайгаа. Экономическа район нэгэ бүхэл ажахы болоо, тэрэнэй хүтэлбэрлэгшын совнархоз болоод байна, тинхэдэ тэрэ хада өөһдэнгөө предприн- туудыг, барилгануудыг үйлэдбэриншыг, заһабарин- шыг хэрэгсэлэй материалнуудаар хүсэдөөр хангаха ёһотой.

Парти, Правительствын тогтоолнуудыг ба зааба- ринуудыг дүүргэхын түлөө партийна болон ажахын эмхи зургаануудай харюусалгыг дээшлүүлхэ, засаг захиргаанай бүхы шатануудта партийна ба гүрэнэй журам дээшлүүлхэ шухала. Түсбэтэ ажахыда ямар- шыг зоргоороо болохо, журамгүй ябадал тээшгэгүй байна. Хэдэн совнархозууд, жэшэнь, Днепронетров- ско, Брянск, Узбекскэ совнархозууд «өөһдэнгөө» экономическа районуудай хэрэглэмжэдэ зарим мате- риалнуудай ба эмсэг түхээрэлгын фонднуудыг үлүү- гээр гаргалшалад, бусад экономическа районуудта эльгээхэ түсбөө дүүргэгүй. Тимэ хүнүүд: «Зай, тү- рэл хүнөө баясуулангүй яахадби!» —гэнэн гуримыг ур- даа барижа абадаг байна. Гүрэнэй ашаар нотагайн- гаа ноёниг «басуулдаг», партийна ба гүрэнэй жу- рам зорюута эблэдг, имэ принципгүй ажахын хү- тэлбэрлэгшэдыг хатуугаар хэхэхэ хэрэгтэй.

Үйлэдбэрин эмхидхэлыг хайжаруулажа, промы- шленностин ба барилгын бүхы халбаринуудта түрүү- шүүлэй дүй дүршэл үргэнөөр хэрэглэжэ, продукци гаргалгыг нилээд ехэ болгохо зорилготой байнабди.

Эрхим дүй дүршэлыг эрхэмтгээр ашаглаха, гэгд- дэжэ ябаһан ба дунда эргын гэжэ тоолодог пред- притинуудыг түрүүшүүлэй зэргэдэ гаргахы гэжэ ехээр оролдохо хэрэгтэй.

Манай промышленностин, барилгын, транспортын гайхамшаг амжалтанууд баатар совет хүдэлмэришэн ангийн, инженернүүдэй, техникүүдэй, конструкторнууд- дай, эрдэмтэдэй шэн зоригто ажалай ашаар туйла- даһан байна. Тэдэнэй дүй дүршэлдэ, эрдэм ухаанда, политическа ба ажалай элбхидэ саашадашыг түшгэ- лэжэ, бидэнэр XXII съездын табиха коммунист байгуу- лалтын агуухэ зорилгонуудыг дүүргэхэ байнабди.

3. Үндэр хүгжэлтэтэй хүдөө ажахы— коммунизм байгуулгада шухала нүхсэл. Шэнэ газар ашаглага— совет арадай агуухэ шэн габына

Нүхэд! Тоосотоо үедэ партиин онсо ехэ анхаралын хүдөө ажахыг хүгжөөлгын асуудалнуудта хандуулан- хай байгаа. Тээд энэшыг ойлгосотой даа. Дайн сэргэ- гэй хойшолонгууднаа боложо, мүн колхозууд совхо- зуудыг хүтэлбэрлэхэдөө алдуу дутагдалнуудыг гар- гаһаннаа боложо, хүдөө ажахымнай хүндхэн бай- далда ороһон байгаа.

Хүдөө ажахын гэгэдэлыг ботонихон болзор соо усадхаа, арад зоноо эдэе хоолоор, промышленностыг хүдөө ажахын эд хэрэгсэлээр хангаха ябадал тон шу- хала, зайлашагүй зорилгонуудай нэгэн боложо, пар- тийн урда табигдаа нэн. 1953 оной сентябрьта, мүн удаа удаан болоһон ЦК-тэй пленумууд дээрэ хүдөө ажахыг хүтэлбэрлэхэдэ гаргагдаһан алдуу дутаг- далнуудай үндэлэ узуурын элирүүлгэдэжэ, хүдөө ажахыг хүжөөхэ гүнзгыг программа алишыг та- лаарн хараалагдаһан байгаа. XX съезд болбол бөө- лүүлгэдэжэ эхилхэн хэмжээ ябуулангуудыг нэгэн дуугаар хайшаагаад, орооно, техникескэ культуранууд- дыг, мяха, нү болон бусад эдэе хоолой зүйлнүүдыг үйлэдбэрлхэ хэрэгшэ түргөөр ехэ болгохын тула су- саршагүйгөөр тэмсэхынэ Центральна Комитетдэ даалгаа нэн.

Эдэ жэлүүдтэ хүдөө ажахын талаар тон шухала хэмжээ-ябууланууд бөөлүүлгэдэ, тингэдэ эдэнэй үрэн мүнөө үзэгдэжэ байна, саашадаа коммунист бай- гуулгада үшөө бүри гүнзгыг нүлөө үзүүлхэ. Парти болбол бүхы арадай элбхидэй хайнаар ороһонхой ашаар хүдөө ажахыг хүжөөлгын хэдэн олон үндэлэн асуудалнуудыг амжалтатайгаар шиндхэ.

Колхозууд, совхозуудай материално-техникескэ үн- дэлэ нуурин бүхэжүүлгэдэ. 1956—1960 онуудта ур- дахи табанжэлдэ орходоо хүдөө ажахыда зорюула- даһан мүнгэн зөөри 13,9 миллиардаа 27,2 миллиард түхэриг хүртэр ургаа гэхэ гү, али хоёр дахин шахуу ехэ болоо. Хүдөө ажахыда урда табанжэлдэ 427 мян- ган трактор үгтэнэн байгаа наа, энэ табан жэлдэ 747 мянган трактор болон бусад олон техникэ үгтөө.

Машинно-тракторна станцинууд шэнээр байгуула- даа, энээнэй ашаар газар болон техникэ нэгэ гарта ороо, хүдөө ажахын үйлэдбэрлгын хүсыг хайнаар хэр- гэлэхэ нүхсэл бии болоо.

Угаа ехэ шэнэ ба залууг газар ашаглагдаа. Тингэ- жэ орооно үйлэдбэрлхэ хэрэгтэ шиндхэхыг удхатай амжалтанууд туйлагдаа, мал ажалыг бүри түргөөр хүжөөхэ арга нүхсэл байгуулагдаа.

Коммунист байгуулгада совхозуудай үүргэ үргэгдөө.

Долоон жэлэй туршада гурба мянгаһаа олон шэнэ совхозууд эмхидхэгдэжэ, мүнөө хамтадаа 8 мянга шахуу совхозуудтай болоод байнабди. Олон совхо- зууд үнэтэ дээрэ ашаг олоо ехэтэй жэшээтэ ажахынуд болонхой, тэдэнэр хүдөө ажахын үйлэд- бэрине социалист ёһоор эмхидхэхэ жэшээ харуулна. Совхозуудай тарилгын талмай 15 миллионһоо 80 мил- лион гектар хүртэр ехэ болоо, тингэдэ хүдөө ажахын продуктуудыг бэлдхэгдэ совхозуудай эзэлдэг ху- бинь: орооно бэлдхэгдэ 43 процент, мяха—28 про- цент, нү—32 процент, нооһо—31 процент болоо.

Түсбэлгын шэнэ гурим нэбтэрүүлгэдэ, энэ гурим болбол гүрэнэй зүгнөө хүтэлбэрлгыг олонитын зо- хён байгуулхыг эдэхыг зоригшэ бүхы талаарн хүг- жөөхэ ябадалтай зохилдуулан хэрэглэхэ гэнэн үндэ- нэтэй, тингэжэ хүдөө нотагай ажалшадай эдэхыг оролдолгон ехэ болоо. Газар болон техникыг хайнаар хэрэглэхэ талаар колхозууд болон нотагай органууд- дай харюусалгын ехэ болоо.

Хүдөө ажахын продуктуудай үйлэдбэрлгыг ехэ болгоһоной тула колхознуудыг, совхозой хүтэлбэ- рилэгшэдыг, мэргэжэлтэдыг материална талаар ур- машуула ленинскэ принцип нэргээн байгуулагдаа. Гүрэмнай продукцинуудыг уялгата ёһоор бэлдхэ- дэг гуримнаа худалдажа абадаг гуримда ороо, бэл- дхэлгын сэнгүүдыг нилээд үнэтэй болгоо, хүдөөгэй үйлэдбэрид хэрэглэгдэхэ эд бараанай сэнгүүдыг доо- шонь оруулаа.

Колхозууд, совхозууд хүтэлбэрлхы кадрнууд болон мэргэжэлтэдээр бэхидхэгдэ. Партиин уриагаар хэдэн зуугаад мянган коммунистууд, партийна бэшэ хүнүүд хүдөөдэ хүдэлмэрлөөр гараа.

Манай партиин бөөлүүлхэн гол гол хэмжээнүүд имэ байна. Эдэ болбол хүдөө ажахыг үргэхэ хэрэг- тэ, бүхы социалистическэ экономикыг хүжөөхэ хэр- гэгтэ ёһото революционн удхашанартай байһан. Үн- гэрэгшэ табан жэл соо урда табан жэлдэ орходоо хүдөө ажахын бүхы продукциг 43 процентээр ургаа. Орооно, мяха, нү болон хүдөө ажахын бусад продук- туудыг үйлэдбэрлгэ ехээр нэмэе. Нийтын үйлэдбэ- рине үргэнэй ашаар колхозуудай мүнгэн олоо ба х, баагдадаггүй зөөрин хоёр дахин ехэ болоо. Нийтын ажахыг хүжөөлгэ хадаа колхозинуудай эгүүри баян байдлыг хайжаруула үндэлэн болоо.

Хүдөө ажахын гол халбаринууд ямар-байнаб гэжэ хаража үзэе.

Центральна Комитет болбол хүдөө ажахыг хү- жөөлгын гол үндэлэн болохо орооно үйлэдбэрлгыг арбидаха хэрэгтэ хүдөөгэй бүхы ажалшадай шадал зоригшэ хандуулаа. Парти болбол газар эдлэлгэдэ ногоо тарилгын системэ хаа-хаанагүй, илгаруулан- гүй хэрэглэхэ ябадалыг шүүмжэлэ, эгээр ургаса най- тай үнэтэй ургамалууд—шенинэ, кукурузыг тари- лгын талмай нилээд үргэн ехэ болгохо хэмжээнүүдыг бөөлүүлэ, үрнэ хүрэнгын хэрэг горьтой хайжаруулаа.

Партийн бөөлүүлхэн хэмжээнүүдэй дунда шэнэ ба залууг газар ашаглалта онсо ехэ нуури эзэлнэ. Шэнэ газар ашаглаха зорилго амжалтатайгаар шиндхэгдэ гэжэ Центральна Комитет съездэдэ ханамжатайгаар элидхэн мэдүүлэ. Казахстанай, Сибирин, Волга шадарай, Уралай ба бусад зүүн районуудай зах хи- зааргүй талмайнууд дээрэ 41,8 миллион гектар шэнэ газар хахалагдаа, арадай эрхэ туһада ороод байна. Шэнэ газарнууд болбол орон соогоо бэлдхэгдэдэг бүхы таряанай 40 процентиень үгэнэ. Шэнэ газар ашаглалга—коммунизм байгуулгада манай баатар арадай агуухэ шэн габына боложо, хэдэн зуун жэл соо ханагдажа байха!

Шэнэ газар болбол ороноймнай олон районуудай оронойной баланса үндэлэн хубилалта оруулаа. Шэ- нэ газар хахалжа, орон соогоо орооно үйлэдбэрлгыг ехэ болгоһон энэ түүхэтэ баримта тухайда омогорхон, баярлангүй яажа хэлэхэ болохоб. Хэрбээ шэнэ газар ашаглагдаһан районуудта урдан жэлдэ 1 миллиард 386 миллион пүүд орооно абтадаг наа. 1956—1960 онуудта жэл бүхэндэ 3 миллиард 363 миллион пүүд орооно абтаа!

Тарха бэлдхэлгын хэмжээ эрид ехээр ургаа. Нэгэ хэды жэшээ харуулуу:

Гүрэндэ тарха худалдалга (жэл бүхэндэ дунда зэргээр миллион пүүд)		1949—1953	1956—1960
РСФСР		1196	1734
тэрэ тоодо:			
Алтайн хизаар	49	245	
Оренбургска область	43	115	
Омско область	36	89	
Новосибирск область	26	80	
Красноярска хизаар	44	73	
Казахска ССР	111	705	
тэрэ тоодо:			
Целиннэ хизаар	63	508	
Целиноградска область	13	152	
Кустанайска область	17	138	
Кокчетавска область	12	93	
Павлодарска область	5	74	
Северо-Казахстанска область	16	51	

Энэл даа шэнэ газарай хүсэл! Манай партиин поли- тикын үрэн энэл даа! Шэнэ газар ашаглалгада Совет- скэ Союзай ахадүү бүхы республикануудай арадууд, илангаа манай алдарт залуушууд, ленинскэ комсо- мол хабадалсаа гэжэ тэмдхлэгдэхэ урматтай байна. Партиин уриагаар хэдэн зуу мянган патриотууд хүн амитанай нуурижаагүй тала дайдаа ошожо, ажалай баатар зориг гаргажа, агуухэ Эхэ орооно алдаршуу- лаа.

Шэнэ газарай удха шанарын хадаа орондоо хэ- дэн миллиард пүүд тарха үгдөөгөөр хизаарлана бэ- шэ. Шэнэ газар ашагланай ашаар Зүүн зүгэй угаа ехэ районууд үндлөөрөө хубилаа. Тала газарнуудта томо томо совхозууд, эгүүри хайн байдалтай тос- хонууд бии болоо, эрдэм шэнжэлгын зургаанууд, нураһалай газарнууд эмхидхэгдэ, түмэр ба шоссей- нэ харгинууд, электролининууд байгуулагдаа. Парти, арад болбол оронойнгоо зүүн талада промышленно- стийн тон томо үндэлэ нуури байгуулаа. Мүнөө шэнэ газар хахалжа, зүүн районуудтаа орооно ба мал ажа- лай продуктуудыг үйлэдбэрлхэ тон томо үндэлэ нуури байгуулаа. Тингэжэ, Совет зүүн нотагуудай бүхы баялигууд коммунизм байгуулха агуухэ хэрэг- тэ сүм алба хэхэ болоо. Энэ болбол газар нотагыг бодото дээрнэ коммунист ёһоор шэнэдхэлгэ мүн.

Орооно таряанай ажахыг дээшлүүлхэ зорилго шиндхэгтээ хамта парти болбол сахарай свёкло, хлопко, лён, наран сээг, хартаабха, овош, үржэл, цитрусова, винограды, сүй үйлэдбэрлгыг ехэ болго- гын түлөө тэмсэл дэлгэрүүлхэн байна. Мүн эндэшы горьтой амжалтанууд туйлагдаа.

Газар таряалангай продуктуудыг үйлэдбэрлгын ургалтан имэ:

жэл бүхэндэ дунда зэргээр үйлэдбэ- рилгэдэһенинь	1951—1955 онууд	1956—1960 онууд	1956—1960 онуудай 1951—1955 онуудтай процентээр са- суулгада
Орооно (миллион пүүд)	5442	7742	142
Сахарай свёкло-фабрична (миллион тонн)	24,0	45,6	190
Хлопок-сырец (мянган тонн)	3888	4365	112
Наран сээг (мянган тонн)	2456	3672	150
Льноволокно (мянган тонн)	234	438	187
Хартаабха (миллион тонн)	69,5	88,3	127
Овош (миллион тонн)	11,2	15,1	134
Үржэл (мянган тонн)	2100	2905	138
Виноград (мянган тонн)	1021	1592	156
Сай (мянган тонн)	105,8	134,0	127

Имэ хадаа, табан жэл соо хүдөө ажахын продукт- нуудыг үйлэдбэрлгэ нилээн ехээр ургаа. Тэрэнэй ашаар орооно ба хүдөө ажахын бусад бүхы продукт- нуудыг худалдан абаха ехээр нэмэе. Хэрбээ урдан гүрэмнай хоёр миллиард пүүд шахуу орооно худалдан абадаг наа, нүүлэй жэлнүүдтэ гурба миллиард пүүд, тэрэнхэшы ехэ орооно худалдан абаа.

Хүдөө ажахыг хүжөөлгын зайлашагүй эгээ шуха- ла зорилгонуудай дунда мал ажалыг дээшлүүлхэ асуудалнууд онсо тухай нуури эзэлнэ. Энэ тон шуха- ла халбарин бүри наяхан болотор илангаа муу бай- далтай байжа, арад зоноо эдэе хоолоор хангаха хэр- гэгтэ ехэнь бэрхшээлнүүдэй ушардаг байһанинь мэдэжэ. Унжагайршаһан энэ гэгэдэлыг усадхын тула угаа ехэ шэн зориг хэрэгтэй байгаа. Эгээн тү- рүүндэ тэжээл бэлдхэлгыг ехэ болгохо зорилго шинд- хэхэ хэрэгтэй байһан. Тэжээлэй хэрэгшэ хайжаруулаа гол шухала нүхсэлнүүд гэхэдэ шэнэ газар ашагла- хын хажуугаар кукуруза тарилгыг нэбтэрүүлхэ зорил- го байһан. Кукурузын нүн эдээтэй байхадан силос болгохын тула тэрэниг тарилга боложо, тэрэнэй ур- гадаг газарыг үргэн ехэ болгообди, тингэжэ энэ тон үнэтэй ургамал ороноймнай бүхы районуудта шахуу таригдадаг болоо. Хэрбээ 1953 ондо кукуруза 3 мил- лион 485 мянган гектар газарта таригдан наа, мүнөө 26 миллион гектар шахуу таригдана. Колхозууд, совхозууд малда эдюулхэ орооно ехээр үйлэдбэрлэ- дэг болоо, силос эрид ехээр дарагдана. Фермэнүүдыг бариха, мал ажаллахыг хүндэ шүшэр хүдэлмэриг ме- ханизацилха хэрэгтэ нилээд ехэ юмэ хэгдэе.

Нийтын мал ажалыг хүжөөхэ хэрэгтэ үндэлэн ёһотой хубилалтанууд хэгдэ гэжэ мэдүүлхэ мүнөө дүүрэн эшэ баримтайбди. Жэшээлхэдэ, малай тоо толгойн үдэжэ байһыг хараад үзэе. Малай тоо тол- гоёй унихэн сагта тэрэхэн тойронгоол байһан аад, имагтал нүүлэй хэдэн жэлдэ тад ондоо болоо. Бүхы ажахынуудта малай тоо толгой нимээр ургаа:

	1955 он	1960 он	(миллион толгой) 1960 оной 1955 оной процентээр са- суулгада
Эбэртэ томо мал	58,8	75,8	129
тэрэ тоодо үнээн	27,7	34,8	126
Гахай	34,0	58,7	173
Хонин	103,3	133,0	129

Малай тоо толгойн гол түлэб лэ нийтын ажахы- нуудта ургана гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Колхозууд, совхозуудта эбэртэ томо малай тоо нүүлэй табан жэл соо 68 процент үдэжэ, гахай хоёр хахад дахин үдөө. Мяха, нү ба бусад продуктуудыг худалдан абаг- гын ехэ болоһон ябадал мал ажалай талаар хэгдэнэн хүдэлмэриг илангаа тодоор харуулаа.

Жэл бүхэндэ дунда зэргээр худалдан абаһанинь (мянган тонооор)	1951—1955 онууд	1956—1960 онууд</
---	-----------------	-------------------

СОВЕТСКОЕ СОЮЗНОЕ КОММУНИСТИЧЕСКОЕ ПАРТИИИ XXII СЪЕЗД

Нүхэр Н. С. ХРУЩЕВОЙ элидхэлэй үргэлжэлэл

гэлжэ ургажа байха. Тиймэ хадань хүдөө ажахын асуудалнуудыг гол анхаралдаа абжаа, хүдөө ажахын продуктуудыг үйлдбэрлэгдэ хадань эрилтэ-хэн ходо түрүүлжэ ябахаар темпэйгээр хүдөө ажа-хыгаа хүгжөөхэ зорилго бидэнэй урда табигдана. Гэбэшье олон партийна, советскэ организацинууд 1959—1960 онуудта хүдөө ажахыда анхаралаа нулаар табидат болоһон байна, тиймэ дээрһэнэ илангаа мяха, нү үйлдбэрлгын темп долоон жэлэй даалгавар-риһаа горьтой ехэ гээгдэшөө.

Иймэ шарһаа парти ханаагаа зобоһон байна. 1961 оной январьда болоһон ЦК-гэй пленум хүдөө ажахыг хүтэлбэрлхэ талаар дутуу дундануудыг эрид шан-гаар шүүмжэлһэн, тэнгилэн налагай, ханаа амар байха ябадалыг буруушаан байна. ЦК-гэй пленум дээрэ, зональна зүблөөнууд дээрэ хүдөө ажахыг са-шадань хүгжөөхэ зорилгонууд гүнзэгьгөөр, алишье талаарнь хаража үзэгдлэһэн, хүдөө ажахын продук-туудай үйлдбэрлгые ехэ болгохо тодорхой хэмжээ-нүүд зохиогдоһон байгаа.

Совет хүнүүд партинь хараалһан хэмжээ-ябуулга-нуудыг халуунаар дэмжэһэн, тэднине бөлүүлжэ болохоор байһандань этигэһэн, тингээд баатарилж ажаллаараа ЦК-гэй январьска пленумэй шийдхэбэр-нүүдыг амжалттайгаар бөлүүлжэ байна. Тэрэнһээ хойшо богониһон саг үнгэрөө ааб даа, тиймэ хадаа партинь хараалһан хэмжээнууд хүдөө ажахын бай-далыг хүсэд хайжаруулжа үшөө шадатгүй. Гэбэшье, мүнөө дээрэ хэгдээд байһан юмунзунд, энэ жэлдэ туйлагдаһан байһан үрүнүүд болбол хүдөө ажахын продуктуудыг үйлдбэрлгэ богониһон болзор соо эрид ехэ болохо гэжэ этигүүлнэ.

1961 он бидэндэ юу олгооб? Үнгэрөөшэ жэлдэ ор-ходоо орооһо тарьяан ехээр абтаа. Тарья худалдан абалга ургаа. Октябрийн 15-да 3 миллиард 86 мил-лион пүүд орооһо худалдажа абтагдаа байгаа, энэ хадаа 1960 оной энэ үдэрһиндэ орходоо 354 миллион пүүд ехэ болоно. Бүхыдөө гүрэмнэй энэ жэлдэ 3 мил-лиард 300 миллион пүүд тарьяа-үнгэрөөшэ жэ-лэйхнээ 450 миллион пүүд ехэ тарья худалдан абаха юм. Энэ партинь, арадай ехэ илалта мүн. Уларилай талаар ехэ байн бэшэ жэлдэ энэ туйлагдаһан хадаа бүришье урмашалтай байна.

Орооһо үйлдбэрлгэ ба худалдан абалгыг үндэр ехэ болгохо арга хаанаһаа бии болооб? Эндэ шийд-хыг шалтгаанинь иимэ байна: колхозууд, совхо-зууд ЦК-гэй пленумэй шийдхэбэрлгын бөлүүлэн, тарилгынгаа талмайнь структура ондоо болгожо, ур-гаса бага үгэдэг ургамалнуудаа ургаса хайнтай ургамалнуудаар, хамагай түрүүндэ кукуруза ба бо-бово ургамалнуудаар хэлгэлһэн байна. Гэбэшье зар-им колхозууд, совхозууд энэ тон шухала хэмжээ-ябуулгануудыг бөлүүлээгүй. Партинь бөлүүлһэн хэмжээнуудай хүдөө ажахыда тон тунатай байһа-нинь. Украинын жэшээ дээрһэнэ хайса харагдана. Январьска пленум дээрэ Украинин Коммунистическэ партинь ба республикын Министруудай Соведэй, обкомууд, облисполкомуудай хүтэлбэрлэгшэд хүдөө ажахыг хүтэлбэрлхэдэ дутуу дундануудыг гарга-наһангаа түлөө, хамагай түрүүндэ орооһо үйлдбэр-рилгөөр тон гээгдэнги байһанайнгаа түлөө эрид шүүмжэлдэ ороһониень таанар ханана бээт. 1960 ондо Украинада оройдоо 359 миллион пүүд тар-ьяан бэлдхэгдэһэн байгаа.

Таанар, Украинин нүхэд, тэрэниень ханана бээт, мартаагүй бээт.

Һууриһаа абаян. Мартаагүй, украинуудһашье бэшэн ханана.

Н. С. Хрущев. Байн да!

Украинин партиньна организацинууд тэрэ шүүмжэ-лэлыг зүбөөр ойлгоо. Тэлээр болбол хүдөөгэй ажал-та түмэниень нэгдэһэн жагсаагад, тон ехэ шэнэ зо-рилгонуудыг шийдхэһэн тула дахуулан ябаа. Респу-бликын колхозууд, совхозууд газараа хайнаар хэрэг-лэ, өөһэднүүг арга резерв сүм элсүүлэ, уялга тү-сэбүүдэ дүүргэхын түлөө мурьсыг дэлгэрүүлэ. Ку-куруза ургуулаха түрүү арга методтэ хэдэн миллион хүн һураа. Энэ жэлдэ республика дотор орооһо бол-гожо абахаар кукурузыг ехээр тарья, ургасань н-лээд ехэ болоо. Горохын тарилга 342 мянган гекта-раар ехэ болгодог, дунда жэшээгээр гектарай 17,4 центнер горохын ургаса абтаа. Эдэ бүгдэ болбол орооһо үйлдбэрлгэ, худалдан абалгыг ехэ болгохо хэрэгтэ шийдхыг удха шанартай байба.

Украинин зарим зарим областнуудта орооһо худ-алдан абалгын хубилһаниень харатгы:

Гүрэндэ худалдагдаһан орооһон

	1961 ондо (октябрийн 15-да)	1956—1960 онуудта жэл бүхэн- дэ дунда жэжээгээр худалдагданиинь
Полтавска	73 млн. пүүд	22 млн. пүүд
Днепропетровско	70 »	44 »
Харьковска	60 »	25 »
Кировоградска	60 »	31 »
Запорожско	54 »	41 »
Луганска	41 »	10 »
Винницкэ	40 »	27 »
Черкаска	37 »	20 »

Украинин колхозууд, совхозууд бүхыдөө энэ жэл-дэ 850 миллион пүүд шахуу орооһо худалдажа. Октя-брийн 15-да 774 миллион пүүд худалдагдаа байгаа. Колхозууд совхозууд иимэ ехэ тарья худалдаа бай-һан муртөө үрлэ хүрэнгөөр бултадаа дүүрэн бээ хан-гаа, тэжээлэй орооһо хэээ хээээнэйхнээ ехэ үлээгээ. Колхозууд колхознигуудайнгаа ажалта үдэрнүүдтэ дүүрэн хүрэхөөр орооһо үгэнэ, үндэр ургаса абаһанай түлөө нэмэлтэ түлбэри бүрин үгэнэ.

Нүхэд, энэ зохид ушар даа. Би Украинада удаахан байгаа һэм, ажалша украин арадыг би бараг мэдэхэб, тэдэнтэй хамта дайнайшье урда тээ, дайнай үлүдлэ-шье ажахыг нэгдэн бохдоолгын үдэ хүдэлөө һэм. Зүгөөр мүнөө Украинин орооһо үйлдбэрлгөөр туй-лаһан мүнөөдэрһин хэмжэһэн тинхээд ухаандайнай-шье орологгүй һэн гэжэ ехэ хэлэхэб. Ыбтыг (ажа-байдал) ухаан болодыг тодорхойлог гэжэ хэлсэдэг-бди, баһа «битне» (сохилто) ухаан болодог туналса-да гэжэ шог үгэ хэлсэдэгбди. Тээд юрөө украин нүхэдыг шэрүүнээр шүүмжэлээшье наа, зүб шүүм-жэлээ һэмди. Тэрэ шүүмжэлэлыг зүбөөр ойлгожо абаа. Шүүмжэл хүнүүдтэ уха оруулаа, тингээд тэд-нэр юумэ хэжэ шадаха байһанаа харуулаа. Украин-нын нүхэдыг бидэ магтанабди, хүдөө ажахынгаа үй-лдбэрини бүри үндэр хэмжээндэ үүргэһыень хүлээ-нэбди.

Украинин Коммунистическэ парти, бүхы украин арад гайхамшагта илалта туйлаа. XXII съездыг иимэ хайхан туйлалтануудаар утгажа ерэн украин ажалшадта алдар соло!

Энэ жэлдэ талха тарьяанай түлөө тэмсэлдэ Россин Федерацин олон областнуудай ажалшад амжалта-нуудыг туйлажа орооһо баясуулаа. Республикын кол-хозууд, совхозууд октябрийн 15-да гүрэндөө 1 мил-

лиард 828 миллион пүүд орооһо худалдаа, энэнь үн-гэрэгшэ жэлэй энэ үдэртэ байһанда орходоо 91 мил-лион пүүд ехэ. Бүхыдөө республика дотор 2 мил-лиард пүүд орооһо худалдан абтаха ха. Украинада-хидал алли, мүн эндэ эдөө хоолой ба малай тэжээлэй орооһо ехэ болгохо хэрэгтэ кукуруза тон шухала үүр-гэ дүүргээ.

Энэ ургамал үндэр ургаса ехэхэн талмай дээрэ ургуулаа. Жэшээлхэд, Краснодарска хизаар абаад үзэе. 1961 оной хабар ган гасуур болоһон дээр-рэнэ Кубаньда орооһото тарьяанай ургаса гектарай 19 центнер гэхэ гү, али нёдондонойхидо орходоо 4 центнер бага байгаа, үнгэрөөшэ жэлдэ гектар бүхэн-һөө 23 центнер абтаа һэн. Тээд энэ жэлдэ гүрэндөө нилээд ехэ тарья худалдаа. 1961 оной октябрийн 15-да хизаарай колхозууд, совхозууд 116 миллион пүүд орооһо худалдаа гэхэ гү, али үнгэрөөшэ жэлэй энэ үдэртэй сасуулахда 35 миллион пүүд ехэ байха юм. Юун болоо гэшээб? Хизаарай колхозууд, совхозууд 400 мянган гектар газар дээрэ кукурузын хайн урга-са абаа. Тэрэн дээрһэнэ 1961 оной октябрийн 15-да гүрэндөө 33 миллион пүүд кукурузын орооһо худал-даа, тинхээд нёдондо энэ үдэртэ 16 миллион пүүд ку-курузын орооһо худалдагдаһан байгаа.

Энэ жэлдэ орооһо үйлдбэрлгые ехэ болгохо та-лаар нилээд амжалтануудыг Центральна-хара хүр-һэтэ зонин областнуудай, Волга шадарай, Уралай, Сибириин хэдэ хэдэн районуудай колхознигууд, сов-хозуудайн хүдэлмэришэд туйлаад, тингээжэ Россин Федераци болбол хүдөө ажахын продуктуудай үй-лдбэрлгые ургуулха угаа ехэ арга шадалтай гэжэ харуулаа.

Гүрэндэ орооһо худалдалгын ургалта тухай бар-имтануудыг хэдэн областнуудаар харуулхада иимэ:

Гүрэндэ худалдагдаһан орооһо

	1961 ондо (октябрийн 15-да)	1956—1960 онуудта жэл бүхэн- дэ дунда жэшээгээр
Сталинградска	125 млн. пүүд	75 млн. пүүд
Воронежско	66 »	38 »
Тамбовско	42 »	28 »
Пензенско	42 »	27 »
Белгородско	37 »	19 »
Курска	36 »	23 »
Липецкэ	28 »	17 »

Эдэ амжалтанууд—колхознигууд, совхозуудай хү-дэлмэришэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй шэн га-бьяата ажалай үр, абаһан уялгануудаа дүүргэхын түлөө бүгдээрһэд мурьсыг дэлгэрүүлһэн партиньна организацинуудай тон ехэ эмхидхэлэй ба политиче-скэ хүдэлмэрин үр мүн.

1961 ондо украинууд арга боломжоё дэлгээн ха-руулжа шадаа хадань, Российска Федерацин нүхэд энэниень ойлгод гэжэ, тусхай тодорхойлолнуудыг хэ-хэ ёһотой. Россин Федераци тон ехэ арга болом-жотой, тингээд хүсэ шадалаа ойлгожо абаад, ажал-даа эршэмтэйгээр оролсохо хэрэгтэй.

Баруунай олохон политическэ ажал ябуулагшад заримдаа иигэжэ хэлсэдэг:

— Танай промышленностин амжалтада бидэн этигэнэбди, зүгөөр хүдөө ажахынгаа байдалыг хай-шан гэжэ залха хүмтэ, ойлгоногүйбди.

Тэдэнтэй хөөрлэхэдөө иигэжэ хэлэгшэб:

— Хүлээгтэ даа, хүдөө ажахын продуктуудыг үйлдбэрлэгдэшье шадалаа харуулха байхабди.

Бидэ хизааргүй арга боломжотойбди. Зүгөөр тэрэ-нээ дүүрэн мэлдэрх, хэрэглэхэ шухала. Съездын һүү-лээр республиканиуд, хизаарнууд ба областнуудта хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөө хэлнээ да-хин дабтаха болохо хабди. Эндэ-тэндэ зарим нэгэ-ниень шүбгдөөд абаха, баһнида дуратайшуулай хэлэ-дэг ёһоор, бээньн килорлоор хайса амилхын тула арһа мяханынь нүхэ һүбэ сэбэрлэхэ болохо хабди.

Россин Федерацин ажалшад өөрынгөө арга боломжонуудыг бүри хүсэдээр хэрэглэхэ, хүдөө ажахынгаа бүхы халбаринуудай хүгжэлтэдэ шэнэ шэнэ амжалтануудыг туйлаха байһандань этигэл найдабари мэдүүлхыг зүбөөрөт.

Хэдэ хэдэн районууд хүрлээ ба бобово ургамал-нуудыг үйлдбэрлгөөр яаһагүй гээгдэн гэжэ ЦК-гэй январьска пленум дээрэ шүүмжэлэгдэ һэн. Яба-жа байгаа жэлдэ эдэ ургамалнуудыг үйлдбэрлгэ, худалдан абалга элитэ хайжараа. Хэрбээ 1960 ондо бобово ургамал 21 миллион пүүд, худалдан абтаа наань, энэ жэлдэ 41 миллион пүүд абтаа. Гэршүүхэ, шара будаа ехээр бэлдхэгдээ.

Хлопок, сахарай свёкло, наран сасэг ба бусад ур-гамалнуудыг үйлдбэрлгэ мүн лэ ехэ болоо. Энэ жэл хүндэшг уларилтай байжа, газар уналха уһанай хомор муртэнь, Узбекскэ, Таджикскэ, Туркменскэ, Киргизскэ республиканиудай, Казахска Республикын Урда-Казахстанай областин эрэгтэй, эмэгтэй колхоз-нигууд, совхозуудай эрэгтэй, эмэгтэй хүдэлмэришэд тон ехэ оролсодо, шадал хүсэ гаргаа. Тэдээр хлопо-гой хайн ургаса ургуулаад, абаһан уялгануудаа ам-жалттайгаар дүүргэжэ байна. Бүхыдөө орон дотор октябрийн 15-да 3 миллион тонно хлопок гэхэ гү али нёдондоной энэ үдэрһиндэ орходоо 663 мянган тонн ехэ бэлдхэгдээд байна. Тэрэ тоодо хлопок тариад тон томо Узбекстанда 1 миллион 982 мянган тонн хлопок гэхэ гү, али 453 мянган тонн ехэ бэлдхэгдээ.

Үнгэрөөшэ жэлэйхидэл адли, мүн энэ жэлдэшье Грузин колхозууд, совхозууд сай үйлдбэрлгөөр гайхамшаг амжалтануудыг туйлаа. Тэдэ болбол гүр-эндөө 154 мянган тонн сайн набшаһа худалдажа, түсбөө 107 процент дүүргээ.

Газар тарьяалангыг хүгжөөлгөөр энэ жэлэй түрүү-шын дүнүүд иимэ байна. Мал ажааларыг баһал зарим амжалтанууд туйлагдаа. Колхозууд, совхо-зуудай эбэртэ томо малай тоо толгой жэл соо 4 мил-лионноор үдөө, тэрэ тоодо үнээд 1 миллион 700 мян-ган толгой, гахайн тоо толгой 5 миллион, хонид 3 миллион олон болоо. Мал ажалай продуктуудыг үй-лдбэрлгэ ба худалдан абалга ехэ болоо.

Зүгөөр мяха, нү үйлдбэрлгын ургалтын темп болбол бидэндэ хэрэгтэй хэмжэһэнэ үшөө ходо тууу байна. Тон ехээр, оролдосотойгоор хүдэлмэрлэхэ хэрэгтэй, хамагай түрүүндэ 1962 ондо эдэ продуктуудай үйлдбэрлгые нилээд ехэ болгохын тула арга боломжонуудаа хүсэд дүүрэн ашаглаха хэрэгтэй.

4. Хүдөө ажахынгаа хүгжэлтын амжалтыг батдахан, улам арьбажуулаха. Хүн зонийгоо эрилтыг хүдөө ажахын продуктаар хүсэд хангах

Нүхэдүүд! Арга боломжонуудай угаа ехэ байна. ЦК-гэй январин Пленумэй шийдхэбэрлгүүд дотор хараалдаһанай ёһоор, ойрын жэлнүүдтэ 4 миллиард 200 миллион пүүд орооһо тарья, 13 миллион тонно мяха, 50 миллион тонно нү жэл соо худалдажа аба-

ха аргатай байнабди. Ямар аргаар хүдөө ажахын продуктуудыг нилээд ехээр абадаг болохоб, эдэ продуктуудыг хайшан гээд иимэ ехээр худалдан абадаг болохоб?

Орооһо тарья улам ехэ үйлдбэрлэн абадаг бо-лоходо тарилгын талмайнь хубаарилгыг саашадан хайжаруулха гэшээ эгээн шухала байна. Ургаса ба-гатай ургамалнуудыг эрид зайсуулжа, тэдэниень ургаса ехэтэй ургамалнуудаар нэлгэхэ, зүб севообо-рот би болгохо шухала. Нүхэдүүд, энэмнэй хүдөө ажахын үнэхөөрөөл эгээн хэрэгтэй, үндлэн шухала зорилгонуудай нэгэнинь мүн. Манай олохон райо-нуудта ажахымнай боломжогүй муугаар эрхилэгдэ-лээр байна. Энэ талаар Кировскэ, Костромской, Ярославска областнууд илангаа илгарна.

Жэшээлбэл, Кировскэ областто 1960 ондо 477 мянган гектарта овёс, 515 мянган гектарта нэгэ жэ-лэй ба олон жэлэй ногоон таригдаһан байгаа. Ха-мта дээрээ эдэ ургамалнууд миллион гектар дээрэ таригдаһан гү, али тарилгын талмайнь 44 процентэ эзэлһэн байха юм. Энэһэнэ гадна 514 мянган гек-тар газар дээрэ сёбэр паар гэдэг хахалагдаа бэлэй. Хэрбээ гектарһаа нэгэ жэлэй ногоонууд 7—8 цент-нер үбһэ, овёс 5—7 центнер орооһо үгзбэ гээд ха-раадаа абабал, тарилгын бүхы талмайнь хахалдаа үлүүн бодото дээрэ мин хоохон байһанинь эли болоно. Харин тингээд кукуруза, горох энэ область соо 155 мянган гектарта таригдаһан гү, али тарилгын талмайнь оройдоол 7 процентнэй байгаа. Тарилгын иимэ хубаарилгатай байхада орооһо тарьяан хаана-һаа байхаб, үбһэ тэжээл хаанаһаа байхаб, мал ажал хайшан гээд хүгжөөгдэхэб гэжэ асуугдаха байна. Га-зар тарьяалангаа хайнаар эрхилхэ тухайда Кировскэ область дотор үсөөн бэшэ үгзүүд хэрэгдээ, тээд гол шухала юмэн тухайгаа эндэ мартадаг байгаа.

Газар тарьяалангай эрхим хайн ургамал тухай хэлэхэдэ, бидэ ямар юумэ хараадаа абана гэшээ-биди? Нэн түрүүн гектар газар бүридэ, хэгдэһэн ажалай хэмжээн бүхэндэ эгээн ехэ продукция бүтээлгэ хараада абтана. Эгээн ехэ ургасатай ургамалнууд-ыг нэбтэрүүлэн хэрэглэжэ, севообородоо зүбөөр эрхилээл наа, эрдэм нарын амжалтануудыг, үйлд-бэрин үгсэхэлэй түрүүшүүлэй дүй дүршэлыг колхоз-зууд болон совхозуудай үргэнөөр хэрэглээл наа, тий-мэ амжалта туйлагдаха юм. Газар тарьяалангай сис-темэ хадаа эгээл иимэ зорилгыг—эгээн ехэ продук-ци абаха, газараа эрхим хайнаар хэрэглэхэ, хурьһэ-нэй үржэл хайжаруулха хэрэгые хангаха ёһотой.

Тээд газар тарьяалангаа ногоо тариха эрхилхэ сис-темы манай олохон эрдэмтэд, мэргэжэлтэд, прак-тигуудай үлүү ехээр хайшаан магталагынь, халаг-ламаар юм. Иимэ гуримыг нилээд байлаггаар нэгэл-янзаар хэрэглэгдэхэ байһанинь хүдөө ажахыда-ман хэхээн хохилод ушаруулаа. Газар тарьяалангаа нэгэл-янзаар эрхилдэгэ түргэн бөлөө наамнай, хү-дөө ажахын шухала асуудалнуудыг улам болом-жотойгоор шийдхэдэ болоо наамнай, эрхим колхоз-зуудай болон совхозуудай, эрдэм нарын эмхи зур-гаануудай дүй дүршэлыг бүри хайнаар хараадаа абадаг болоо наамнай, орооһо тарьяа, мүн хүдөө ажахын бусад продуктуудыг бүри ехээр абаха зо-рилго үлэмжэ түргэнөөр шийдхэгдэхэ байна.

Тарилгын талмайнь хубаарилгыг шэнээр хаража үзэхэдэ, кукурузын орооһо, тэрэшлэн бобово ур-гамалнуудыг бүри ехээр абадаг болохо хэрэгтэ онсо-анхарал табигдаха эргэгтэй. Кукуруза ургуулхада эгээн зохид хайн газарта—Украинада, Россин Фе-дерацин урда зүгтэ, Молдавида, Грузида, Азербай-джанда, Казахстанай урда зүгтэ, Дунда Азиин республиканиудта нэлэнхы ехэ талмай дээрһэнэ гек-тарай 50—50 центнер кукурузын хуурай орооһо аба-жа шадаха байнабди. Бидээр зохиго зохиго сорт-нуудыг болон холисо гибридуудыг шилжээ абаха, Центральна хара хүрһэтэ областнуудта, Волга ша-дар болон бусад районуудта кукурузыг орооһон бол-гожо абахаар ургуулха, тэрэниень бүри хойто райо-нуудта тариадаг болохо ёһотойбди.

Колхозууд болон совхозууд кукурузагүйгөөр орооһо тарья элбэг ехээр абадаг боложо шадахагүй гэжэ, нүхэдүүд, ойлгохо шухала. Советскэ Союзай алишье районуудта үйлдбэрлэгдэхэ, ехэ арга бо-ломжотой байһанаа кукуруза харуулаа. Хэрбээ ор-нойнай зарим районуудта кукуруза ёһо тэдэгээр таригдажа, колхозууд болон совхозууд бага ургаса абадаг байгаа наа, энээндэ сагай уларил эмэгтэи бэшэ, харин хүтэлбэрлэгшэд эмэгтэй байна. Ку-курузын ургадаггүй газарта тэрэнэй ургахадань ту-һалдаггүй тиймэ зүйл шалтаган байдаг. Тэрэ зүйл шалтаганиень хүтэлбэрлэгшэдэй дунда бэдэрхэ хэр-эгтэй. Ямар халбарид бэдэрхэб? Нэн түрүүн кол-хозууд болон совхозуудта, тэрэшлэн районы, об-ластин, хизаарай, мүн республикын хэмжээнэй хал-барид бэдэрхэ ёһотой. Өһөдөө хаташоод, кукуруза мэтын ургамал хатажа байдаг, бүхы хаба шада-лаа кукурузын харуулха арга олгодоггүй тиймэ хү-тэлбэрлэгшэдыг нэлгэхэ хэрэгтэй.

Орооһо тарьяа бүри ехээр абадаг болохо гол шуха-ла арга боломжонуудай нэгэнинь габэл, кукуруза-тай хамта мүн горох, бобынуудыг хабартаа эрид ехээр тариха ябадал мүн гэжэ мүнөө жэлдэ олон мянган колхозууд, совхозуудай дүй дүршэл эли то-доор харуулаа. Карпалай хадануудһаа эхилээд, Си-бириин болон Казахстанай тунга талануудта хүрэтэр горох гектарай 29—30 центнер хүрэтэр, энэһэнээшье дээшэ ургана. Кукуруза, горох болон тэжээлэй бо-бынуудыг үргэн ехээр тариадаг болохо гэшээ юрын зорилго бэшэ, харин манай газар тарьяалангай хү-гжэхэ тон шухала шэглэл мүн. Шэнэ газар саашадан элдүүлжэ, бүри хайнаар ашаглаха гэшээ орооһо тарьяа улам элбэгээр абадаг болохо ехэхэн арга бо-ломжо мүн. Эгээн ойрын жэлнүүдтэ 8 миллион гек-тарһаа бага бэшэ газар нэмжэ элдүүлрэгдэхэ бай-на. Тингээжэ 50 миллион гектар шэнэ газар ашагла-даха юм. Энэ ехэ газараа зүбөөр ашаглаха гэшээ гүр-н түрүн шухала удха шанартай хэрэг мүн. Мүнөө шэнэ газар ашаглаха ябадалда ехэхэн дутагдалнууд гарана гэжэ хэлэхэ ёһотой. Жэшээлбэл, Казахста-нда бодото дээрэ гол түлэбтөө нэгэл янзын ургамал таридаһа, совхозууд болон колхозуудын олон жэ-лэй туршда иматгал хабарай шенинэс тарина, ондоо-гоор хэлэхэдэ, нэгэ газарта нэгэл янзын ургамал-нууд таридаһа. Энэнь газараа муудуулаха ябадалда хүргэһэн, ургасын дээшлэлгэдэ наалта ушаруулан байна. Казахстанай Компартиин ЦК, республикын Министруудэй Совет шэнэ газараа элдүүлрлгын саашанхи арга боломжонууд тухай бодожо үзэнгүй-гөөр, шэнэ газар элдүүлрлгые хүгжөөлгын асуудалд шийдхэгдээ буруу хараа бодол баримталһан байна.

Хэнэн алдуунуудаа залхаа шухала, шэнэ газараа али болохоор ашаглаха, пропаший тарилгыг улам

үргэдхэхэ, кукуруза, горох, тэжээлэй бобы сахарай свёкло тариадаг болохо, зохиго газар бэр паартай байха хэрэгтэй. Шэнэ газарай пашной системэ өөртөө зохиго зэргын шэнэ машинануудтай байха ёһотой. Шэнэ газарыг наудта пропаший ургамалнуудыг иматгал механизацилһанай үндлөөр нэбтэрүүлхэ зэрэ.

Агрономическа тон нарын журам тогтоохо, хическэ олон янзын хэмжээ-ябуулганууд зарим хи үйлдбэрин технологическа процесстэл ага-мэ уялгата ёһоной байха, колхозууд болон са-лай агрономуудай үгргыг промышленностин нернүүдэй үүргэдэл адли тиймэ ехэ-болгохо хэрэг туйлаха шухала.

Нүхэдүүд, шэнэ газар гэшэмнай манай үр, манай арадай омогорхол мүн! Шэнэ газарьяалангаа манай социалист хүдөө ажахын үнэр солонь болгохо хэрэгые туйлаха эргэгтэй.

Орооһо тарьяа бүри ехээр абадаг болоо һ мал ажал хүгжөөлгын асуудалыг улам түр шийдхэгдэхэ байна. Орооһо тарьяа, мяха, нү а асуудалыг нэгэн зорилго гэжэ тоолонобди. Тарьяанай болон мал ажалай асуудалнуудай хэлгыг амыар амыарнь таһалха болоо наа, байха һэн. Эдэ асуудалнууд таһаршагүй хон нэгэн бүхэлэй зүйл гэжэ харагдаха, суг хамта хэгдэхэ ёһотой. Орооһо тарьяанай асуудалыг хэ гэшэмнай юун гэшээб? Энэмнай орооһо тарьяанай энэ хонд болохоор, мүн малай тэжээл болохо хада эзгээр ургуулан абаха ябадал мүн. Малай асуудалыг шийдхэхэ гэшэмнай юун г Энэмнай эгээн түрүүн мяха, нү, тоһо бүри ехэ-ха гэнэн удхатай. Хуурай халбага ама холго-жэ оньһон үгэ би. Хилээмээ амтархан эдхихэ тэрэнэ ондоо юмэнгэй холихо эдхихэ хэрэгтэй энээнэй тула тоһон, сало, мяхан болоод мал а бусад продуктууд хэрэгтэй. Хүсэд хүрэхэ ороо-рыагүй наа, эдэ бүгдэ абтахагүй ха юм. Мал а асуудалд шийдхэгдэхэ хамта органическа жүүлгэ бүри ехээр абадаг болохо, ургаса дээш-гээд туйлаха байна.

Колхозууд, совхозууд туйлаһан амжалтаг түшгэлэн, би болһон дүй дүршлөө хэрэглээ, нү хэрэглэгдэг арад зонийгоо эрилтыг хүсэд хангаха, мал ажалай продуктуудай хүн б хүртэһын талаар Америкын Холбоото Штадууд сээд ажиха гараха ёһотой.

Америкын журналистууд эндэ байлсана. Энэ лозунгыг тэдэнэр шоо үзэхэ дуратай байда. Зүгөөр бидэнэй үгээг үгөөл наа, манай арад зэ бүтээлг гэшээ. Партиньн уриа лозунг гаргал манай арад тэрэниень дэмжэн, бодото д бөлүүлдэг юм. Мүнөөшье бөлүүлхэ байха!

Орон дотороо хахалагдааг 100 гекта-рарта 75 центнерһээ бага бэшэ мяха, ху

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИСТИЧЕСКЭ ПАРТИИН ХХІ СЪЕЗД

Нүхэр Н. С. ХРУЩЕВОЙ элидхэлэй үргэлжэлэл

тухай анхаралаа табиha, хүн зоноо мяхаар, бусад продуктуудаар хангаха ёһотой, тулада сөөбобордоо анхаралтай найнаар үзэхэ, тини хлопок бүри ехээр ургуулха, ураа мүн үбнэ тэжээл улам ехээр абадаг бо- лала. Тэжээл элбэг ехээр бэлдэхэхэ зорилгыг бүрэн уналагдадаг газарнуудта кукуруза та- нислюдернын болон сахарай свёклын ургаса дахь аргаар шийдхэхэд болохо юм.

Совхоз бүхэн эгээл наян жэлнүүдтэ доо- нё гектарай 25 центнер хлогонгой ургаса аба- хой ёһотой. Тингээ наа, мүнөөнэй талмйнууд олоннай миллион үлүүтэй тоноо нэмэлтэ хло- на байна. 25 центнер гэжээмнай дунда зэргын үдэй абадаг ургаса ха юм. Олохон түрүү ажа- гектарнаа 40 центнер, энээннэшыбэ ехэ хло- даг байна.

Энэ свёкло, наран сэсэг, лён, улһа, хартаабха, эмс, виноград, сай болон бусад ургамал- бүри ехээр ургуулжа абаха хэрэгтэ, эндэ ме- нэ үргэнөөр хэрэглэхэ ябадалда мүн л анха- рха ээргэтэй. Ажалай гаргаша бага болгохо, үдэ продукци абаха арга зам нимэ байна.

Түүд! Хүдөө ажахын талаар тагбиданан зо- нуднай коммунизм байгуулгын эгээн шухала үүднэ үндэлэн гарана. Хүдөө ажахын хүг- лад зонийнай ажана байдалыс тагалгарья- байжаруулха гол шухала эрхэ нүхэсэл мүн бид үндэнэ баримта болгонобди.

Мини соо хүдөө ажахын саашадаа хүгжөөхэ олонжоннуудыс парти хараална. Орооно та- ха, нү, хүдөө ажахын бусад продуктуудыс ехээр абадаг болохо зорилгыс та- нэ зорилго шийдэхэйн тула хүдөө ажахын олонжоннуудта ажалай бүтээсэ дээшлүүлхэ, баатаршалга гаргаха, үйлдэбэрини эрхим эмхидхэхэ, колхозууд болон совхозуудыс сагай техникээр хангаха хэрэгтэй. Мүнөө до- нё түсэбэс дүүргэхын түлөө тэмсэхэ зуу- да агуухэ түсэбэй амжалтатгайгаар бөөлү- хэрэгтэй үндэнэ нуурине табилсанабди гэжэ үншээдэй, колхознигуудай, коммунистууд бо- тилнабэшэ хүнүүдэй, бүхы совет хүнүүдэй мнэ шухала. Долоон жэлэйнгээ түсэбэс дүүр- биднэр хүдөө ажахынгаа хүгжэлтэдэ шэнэ жалтануудыс туйлаха тинмэ бата үндэнэ бай- байнабди.

Хүдөө ажахын үйлдэбэрини саашадан хүгжөөхэ бүхы партиин, бүхы арадай хэрэг мүн. Энэ хат- нэ байгуулалтынгаа түгэлдэр бүхы хүсэ ша- шаар бидэнэй бөөлүүлхэ коммунизмын зо- нун.

5. Арад зоной энхэ байдал байжаруулга. Эрдэм, хургуули, литература болон искусствын халбаран хүгжэлгэ

Түүд! Арад зоной энхэ түбхин байдалыс улам уулжа, совет зоной материальна ба оюун бо- рилтэнуудыс улам хүгжүүлэн, хүсэд дүүр- шэжэ байха ябадалыс ажал-ябуулгынгаа гол олон манай парти харадаг юм. Манай орон социалист байгуулалта хадаа өөрнөнгөө али бу- ха болжоннуудыс хүсэд дүүрэнээр нээжэ ха- ба болотороо мүнөө бээс хүсөөд байна. Эконо- микурдан түргэнөөр хүгжөөхэ талаараа социа- лизмтээшгүй үлүү байгааашан гансал мате- ри үйлдэбэрилгэ дээрэ бэшэ, мүн баһа хэрэг- дээршэ улам найнаар харагдана.

Союзтын оршон байдалда национальна олзо ехэ байха тутам арад зоной энхэ байдал на. Советскэ Союз дотор национальна олзо дүрбэнэй гурбан хуви ажалшан түмэнэй эрилтэнуудыс хангаха ябадалда оролог юм. Энхитой сасуулбал 1960 ондо СССР-эй нацио- нальна доход нэгэ хахад дахиннаа дээшэ ехэ байна, тинхэдэ нүүлэй арбан жэл соо хүн хүртэхэ национальна доход 2,2 дахин ехэ боллохо юм.

Союзта хүн бүридэ хүртэхэ национальна дохдын үлэмжэ хүгжэнги капиталис оронуу- с орходоо холо түргэнөөр дээшлэхэ байна. Национальна олзо дохдой ургалтын үндэнэ дээрэ үншээдэй ба алба хаагдадай бодоо олзонуд, байгаа нэгэ хүн дээрэ абажа хараа наа, табан жэл соо 27 процентээр, колхознигуудай 30 процентээр дээшлэлэн байна. Энэ долоон үрша соо хүдэлмэришэд, алба хаагда болон туулай бодоо олзо доход 40 процент хүр- болохо юм.

Имидаралай хэмжээнэй талаар тон түрүү ка- ронуудыс ахин гараха гэжэн зорилго манай нигдаад байна. Зүгөөр, нимэ зорилго табиha- нэр капиталис оронуудыс манай орон сохон наараа хүсэжэ ахин гараха ёһотой байһыс ба абанан байнабди. Советскэ Союз олохон олонжоннуудараа тон хүгжэнги капиталтан оро- нхорходоо эли бодо болуу болоод байна. Со- нин үедэ туйланан түлөөнэгүй хуралсал, тү- нэмэлтэ, хүдэлмэрингүдэхэ ябадалыс угы олон бусад олон ашагтай найн зүйлүүд хадаа хойшо совет хүнүүдтэ юрын ушаралта үзэг- шэ байха ёһотой. ябадалнууд болонхой. Зү- гээд үзэхэдэ, эдэ бүгэдэмнай манай арадай омгорхохо асары ехэ дайлатанууд мүн ха нүүдтэ. Эндэ бидэнэр капиталис оронуудыс ахин гараабди. Мүн нимэ дайлатануудыс үдэ тулада капиталис оронуудтай хүдэлмэри- шэхэн хүсэ шадал гаргаха, үсэд шанга тэм- да ушартай болоо.

Союз дотор арад зоной хэрэглэмжэ хэл- тэйгөөр эрид дээшлэнэ. 1955 онойхитой са- 1960 ондо түргэнэй болон кооперативна ху- ниймаанай эд бараанайн эрьсыс хэмжээн дахыннаа дээшээр ехэ болохон байна; до- нёй түрүүшын гурбан жэл соо эд бараанай ургалта, даалгаварта түсбөөр хараалаг- орходоо, үлүү гараа. Совет зон улам бүри нүр болон сагаан эдэс, хавар хэрэглэдэг бо- лон хубсаһа, мебель болон гэрий культуна эд түдэс ехээр худалдан абадаг болоо. Тингэ- үдэ бараануудыс худалдан абаха гэжэн хүн түшөөл дутамагаар хангагдана. Магази- н дээрүү зарим эд бараануудай угы байгаа хүдэлмэрини шангаар шүүмжэллэн абадал бо- зоной улам ургажа байгаа эрилтэнуудыс тулада парти ба правительствэ болбол үнэ хэрэглэдэг эд бараа үйлдэбэрилхэ ехэ болгохо шийдхэхэбэри абанан байгаа. Эдэ бараанай шанарыс эрид найжаруулха зо- н хурсаар табиha саг ерээ. Магазинуудта амаар ехэ бараан гэжэ заримдаа байдаг- хадуудта харан гэхэдэхэ, "гүйсгэгүй" ба- нэ дүүрэн хэбтэхэ юм. Тэднэ юун бараан гэхэдэ, шанар муутай, хүнэй нүдэндэ торо- нүүд байха юм. Жэшээ абахада, гутал бул-

танда ехээр хүртэдэггүй байна, гэбэшэ наймаанай газарнуудта нэгэ миллиард хахаднаа дээшэ түх- ритгэй гутал бооршоод хэбтэнэ. Угышыс наа, гадар хубсаһанай шанарыс абаад үзэгты. Үмдөөд ябаха- да совет бүд ехэл бүхэ найн гэжэ баран хэлсэдэг, гэбэшэ костюм болон пальтонуудай оёдолыс, газар түхэлныс муу гэжэ шүүмжэлдэг. Ингэжэ манайда найн бүдөө заримдаа муу зүйлнүүдыс оёжорхөөд, нүүлээрнэ тэрээнэ дахин заһаабди гэжэ мүнгэ зөө- ри гаргашалдаг зантай юм.

— Акуля, ара үбэргүй юуенэ оёшобохш? — Энэниш, абагайхан, ингэд гээд үшөө нэгэ хан- гилхаб,—гэжэн хосоо үгэ эдээннээ удхатай даа.

Манай ажахын зарим хүтэлбэрлэгшэд нигэжэ хэ- зээ болотор тэрэ Акулидал адляар хүдэлхэ юм?

Хүнгэн промысленистийн предпритиянуудай хү- дэлмэрини найжаруулха, арад зоной хэрэглэдэг эд бараануудыс найнаар бүтээхэнэ гадна, гоё найха- наар, эрхим шанартайгаар бүтээдэг болохо шухала.

Парти болбол арад зоной ажабайдалыс найжа- руулхын хойнохоо тэмсэжэ, зоной байдал нуудалыс найжаруулха асуудалнуудта тон ехэ анхаралаа хан- дуулна. Хүдэлмэришэд болон алба хаагдадай салын хүлһыс гуришшуулха ябадал дүүржэ байна, эгээл бага салын хүлһэн дээшлүүлэгдэжэ байна. Энэ та- бан жэл соо салын хүлһэ дээшлүүлэхэ ябадалда дүр- бэ миллиард түхэриг шахуу гаргашалагдаа. Мүн хамта зарим хүдэлмэрилэгшэдэй ажалай хүлһэ дан ехээр абадаг байһан ябадал болуулагдаа.

Мүнөө үедэ ажалай түлөөнэй шэнэ гуримда ду- шөөд миллион хүдэлмэришэд болон алба хаагдаш оруулагдаад байна. Ажалай түлөөнэй энэ шэнэ гу- рим ойрын жэлнүүдтэ бүхы арадай ажахы дээрэ бии болгогдохо юм. Манай интеллигенциин дундахы олон тоото багшанар болон эмшэдэй салын хүлһыс дээш- лүүлхээр хараалагдана. Долоон жэлэй дүүрэтэр эгээл доогуурхи салын хүлһэн 50—60 түхэриг хүрэтэр дээ- шлүүлэгдэхэ байна. Дунда зэргын салын хүлһэ аба- даг хүдэлмэришэд болон алба хаагдадай салын дээ- шлүүлэгдэхэ юм.

Алба налог болуулха тухай хэмжээнүүдыс абаһа- най ашаар, ажалшад абадаг салын хүлһэн мүн ба- һа нилээд ехээр нэмэжэ үгэнэ. Алба налогуудыс бо- луулжа эхилһэн 1961 оной октябрийн 1-һээ хойшо тэрэ нэмэлтэн, жэл бүхэндэ абажа үзэхэдэ, 360 мил- лион түхэриг болоно. Алба налог болуулган дээрэ мүнөө жэлэй октябрийн 1-һээ эхилһэн хоёрдохы ша- тыньс үнгэргэнэйшэ дашарамда ажалшад хадаа жэл бүри үшөө 400 миллион түхэриг нэмэлтэ абаха бо- лон. 1965 оной эсэстэ манайда хүн зонхоо амарыс налог абаһааа болихо юм. Алба налог болуулһан ябадал хадаа совет арадай нинтэ байгуулалтын гай- хамшагта илалта мүн.

1960 ондо бүхы хүдэлмэришэд ба алба хаагдаш долосч часай болон зургаан часай хүдэлмэрийн үдэр- тэс оһон байна. Тинмэнэе хүдэлмэрийн недели зур- гаан час хахадар хоробо. Тинхэ зуураа, хүдэлмэ- рин үдэрэй бага болоходо салын хүлһэн хорожо ху- билагүй, тэрээннэ байтагай дээшлэлэн байха юм. Долоон часай хүдэлмэрийн үдэртэй болохон хүдэлмэ- ришэд ба алба хаагдадай хүдэлмэрийн неделин ой- рын жэлнүүдтэ дүшэн часай болгохо ябадал хараа- лагдана.

Салын хүлһэ дээшлүүлгэ, хүдэлмэрийн үдэр болон хүдэлмэрийн недели хорооло хадаа ажалай бүтээ- нын ургалтатэй тэгш адлар ябаха ёһотой. Ажалай бүтээсны дээшлэхэ бүри манай общество арад зо- нийнгоо байдал нуудалыс найжаруулха улам ехэ арга боломжотой болоно. Хүн бүхэн—обществодоо, об- щество—хүн бүхэндэ!— манай хэлбэришгүй бата гол гурим нимэ байна.

Нүүлэй үедэ пенсээр хангаха ябадалыс найжаруул- ха талаар ехэхэн хэмжээ-ябуулганууд үнгэргэгдэ. Үндэр наһатанда үгтэдэг пенсийн дунда зэргын хэм- жээн хоёр дахиннаа дээшэ ехэ боложо, эрхэтэн ду- туутанда ба тэжээлшээ гэжэн ушарта үгтэдэг пен- синүүд дээшлүүлэгдэ. Пенс түлэхэдөө гаргашал- даг түргэнэй гаргашанууд 1955 ондо гурбан миллиард түхэриг байһан наа, 1961 ондо 7,6 миллиард түхэриг боложо дээшлээ. 1963 ондо пенсини эгээл доодохы хэмжээн баһа дахин үргэгдэхэ байна. Колхозуудай экономикын ехэ боложо баяжаһанай хэмжээгээр колхознигуудта пенсионно тэдхэмжэ олгохо ябадал бүри үргэгдэхгдэхэ юм.

Советскэ Союз дотор гэр байрын барилга бүри үзэгдөөгүй ехэ дайласатайгаар ябуулагдана. Манай нүлдэ хадаа барилгын кран болон,—гэжэ хэлэхэ ду- рлан эжэлүүдгүй хүрэнэ. 1956—1960 онуудта түргэнэй зүгөөр гэр байрануудыс барилгын хараа түсбэ ам- жалтатгайгаар дүүргэгдэб. Урда тээнь үнгэрһэн ар- бан жэлэйхилэ орходоо нүүлэй табан жэл соо үлүү олон гэр байранууд баригдаа. Хараад үзэгты, нүхэ- дүүд, шэнэ гэр байрануудыс 50 миллион шахуу хү- нүүд, манай бүхы зоной дүрбэнэй нэгэ шахуу ху- бинь абаад байна! Тон олоор, тон түргэнөөр гэр бай- рануудыс бариха талаараа Советскэ Союз дэлхэй дээрэ нэгэдхэй нуури эзлэнэ. Мянган хүн дээрэ аба- жа үзэхэдэ, нүүлэй жэлнүүдтэ США болон Францида орходоо манай орон дотор хоёр дахин олон байра- нууд, мүн Англи болон Италида орходоо хоёр да- хиннаа үлүү олон байранууд баригдадаг байха юм.

Тингэбэшэ байрын гэрнүүд манайда дутагдажа, гэр байрын асуудал үшөөл хурса заанда байһаар. СССР- тэ городуудай хүн зоной ургалтань хараалааша- дамнай орходоо, нүүлэй жэлнүүдтэ нилээд ехээр үлүү гарган байна. Долоон жэлэй эсэстэ городууд- дай нуури зоной тоо хараалагдаһанда орходоо 15 миллион шахуу хүнөөр олон болохо байна. Тинмэ дээрэһээ, бүри олон гэр байранууд хэрэглэгдэхэ боло- но бшуу. Центральна Комитет ба Советскэ прави- тельствэ гэр байрын барилга түргэдэхэ тушаа хэм- жээнүүдэс абажа байнхай. Долоон жэлэй үлөөд бай- һан дүрбэн жэл соо 400 миллион шахуу дүрбэлжэн метр гэхэ гү, дүрбэдхи болон табадахы табан жэлнүүд- дыс хамта дээрэн абаад, сасуулхада 1,6 дахин олон гэр байрануудыс бариха ёһотой болонобди. Мүн дүрбэ миллионхоо дээшэ гэрнүүд хдөө нотагуудта бариг- даха юм.

Хүдөө нотагуудаар гэр байра барилгын асуудал- нуудта тусхай анхарал хандуулха эргэгтэйбди. Нүү- лэй жэлнүүдтэ хүдөө тосхонуудаар үлэмжэ таатай байрын гэрнүүд, ехэ найн хургуулинууд, клубууд, больнианууд, магнинууд баригдажа байна. Гэбэ- шыс, хүдөө нотагуудтай барилганууд ажахын саа- шанхи хүгжэлтэ болон нуудал байдалай улам саа- шадаа найжарха байһыс хараадаа ехээр абангүйгөөр хэгдэнэ. Хүдөө тосхонуудай барилгануудта угаа ехэ мүнгэн зөөри номологдолгышэ наа, тэднэ таруугаар, байдал нуудалда таагүйгөөр байгуулагдадаг байна. Хүдөө районнуудта, иланганга шэнэ газар элдүүрилһэн совхозуудта шэнээр байгуулагдажа байһан нуури- н тосхонуудыс городой магтайгаар бариха хэрэгтэй.

Бидэнэр барилга байгуулга олоор болонобди. Зү- гөөр, энэ хэрэгтэй гүгөөд нэгэ талынь найтар бодохо хэрэгтэй байна,—арал дээрэһээ шэнэ гэрнүүд зарим- даа ехэ дутагдалтайгаар тушаагдана. Энэнь ажалша- дай дурын ехээр гутаана. Тээд, зүбшэ дураа гу-

тана! Гэр байрыс муугаар барижа гутаагшадыс эрид шангаар ээмэлхэ, байрануудыс хубаарилха ябадалда олонитыс хабадуулжа, тэрээндэ тон шанга журам тогтоохо, байра тон ехээр хэрэглэһэн лэ хүнүүдыс хамагай түрүүн байраар хангаха хэрэгтэй.

Советскэ Союз дотор ажалшадай бэсын элүүр хам- гаалха ябадалыс гүрэмнай бөөдэ дааж абанхай гэжэ. Энэ нангин үргээсэ манай гүрэнэй хэр зэргээр бөөлүүлжэ байһыс доро хэлэгдэнэн баримта тодорхой хонороор хэлэжэ үгэнэ гээбэл, СССР дотор хүн зоной үхэлгэ дэлхэй дээрэхинээ эгээн үсөөн, тинхэдэ хүнэй наһан саг үргэлжэ ехэ боложо байдаг. Тини нуури- н зонийс эмнэхэ ябадал улам саашадан найжаруулха, бэе махабадай соёл ба спортыс улам хүгжүүлхэ, иланганга хүдөө нотагуудта болон ороной зүүн райо- нуудта больница, санатори, поликлиники болон эм- шээлгын бусад газарнуудыс улам олоор бариха хэ- рэгтэй.

Гэр байдалай хэрэглэлыс хангаха асуудалнууд— жэжэ юумэн бэшэ, хоёрдохы зэргын зүйл бэшэ. Хү- нэй байдал нуудал хэр зэргээр түбхинэлэн байһаб, тэрэнэй хэрэглэлыс гэр найнаар хангадаг байһаб, тэ- дэн дээрэһээ хүнүүдэй сэдхэл бодол ба тэдэнэй ажалай бүтээсэ нилээд ехээр дулдайдаха юм. Байдал нуудал найжаруулха зорилгыс амар замаар шийдхэ- хэб гэхэдэ, эрьсэс бүтээсэ ехэтэй, мүнөө сагай техни- кээр зэбсэгжэһэн магнинууд, столовонууд, гэр бай- далай хэрэглэлыс хангадаг комбинадууд, фабрика- кухнинуудыс байгуулха болоно.

Манай партиян политика болбол бүхы юумыс хүн- дэ, хүнэй ашаг туһада зориулха!—гэжэн коммуни- зм агуухэ үзэл сурталаар нэбтэрэнхэй.

Ажалшадай материальна түбхин байдалыс сааша- дан найжаруулха зорилгоёо иматгал салын хүлһэ сэхэ дээшлүүлжэ ба эд бараанай үнэ сэнгыс доошо- луулжа шийдхэхэ ёһотой гэжэ гүбди? Салын хүлһэн хадаа хүдэлмэрилэгшэдэй зүгөөд олонитыс үйлдэб- рид оруулһан ажалайн хэмжээн дээрэһээ тэдэннэ материальна урмашуулга үзүүлхэ гол түхэлныс боло- жо, удаан саг соо үлэхэ байхань лабайт. Гэбэшэс тэ- рээнтэй хамта материальна болон соёл культурын баялгинуудай улам ехэхин хубиниёс совет хүн нитын фондууудаар дамжуулан абадаг болохо байна.

Тини, мүнөөнөө абаад, ажалшадай хэрэглэмжын угаа ехэ хубиниёс нитын фондуудай мүнөөр хаа- даг болонхой. Хэрбээ 1940 ондо нитын фондууднаа хүн зоной абадаг байһан түлөөнэнүүд болон хүнгэл- лэнүүд 4,2 миллиард түхэриг байһан байгаа наа, 1960 ондо тэднэ 24,5 миллиард түхэриг болохон байна. Хойшоодоо оруулагдаха байһан нэмэлтэнүүдыс тоо- лолсоод байхада, долоон жэлэй түсбөөр 1965 ондо хэрэглэмжын нитын фондууд 40 миллиард түхэриг хүрэтэр ургаха байна. Эдэ фондуудай хүзүүгээр мүн- нөө үедэ хори гаран миллион пенсионерүүд тэдхэгдэ- жэ байна; дээдэ, дунда болон техникшээс мэргэжэлэй хургуулинуудай дүрбэ миллион шахуу хурагдаг түр- нэй стипенди болон хамтын байрануудаар хангагдажа байна; интернат-хургуулинуудай 600 гаран мянган хурагдаш гол түлэб гүрэнэй хүзүүн дээрэ тэдхэгдэнэ. Тинхэдэ долоо миллион гаран хүдэлмэришэд, колхоз- нигууд, алба хаагдаш ба тэдэнэй үхбүүд жэл бүхэн- дэ санаторинууд, амаралтын гэрнүүд, пионерскэ ла- герьнуудта нитын страхованиин болон колхозуудай зөөрээр амаржа, эмнүүлжэ байдаг. Долоо миллион шахуу эхэнүүд гүрэнһөө туһаламжа абадаг байна. Нитын фондууд үгээшмнай нимэ юумэл даа!

Нүхэдүүд! Советскэ общество дэлхэй дээрэ эрдэм хургаалгынгаа талаар тон дээдэ общество боложо, советскэ наука хадаа эрдэм мэдэсны бүхы шухала халбаринууд дээрэ түрүү нууринуудыс эзэлээд бай- хандан бидэнэр омгорхохо эрхэтэйбди.

Бүмбэрсэг дэлхэйс түрүүшын совет хэмэл одоной тойрон ниндээд байхадань, Америкын Холбоото Шта- дуудта хургуулиин хуралсалай ямар байһыс шалган үзэхэ тусхай комисси байгуулагдаһан байгаа. США СССР хоёрой доторхи байдалыс сасуулжа үөөд бай- хадаа, гэгээрэл хуралсалай совет гурим үлүү дээрэ байна гэжэн тобишолол тэрэ комисси хэһэн байна. Тин- хэднэ манай парти эгээл тэрэ үеднэ хуралсалай хэ- рэгтэс шэнэдхэн табиха эхилээ һэн. Тинхэдэ хургуу- лин хадаа хурагдаһаа эрдэм нарын үндэнэ нуурине бүри ехээр шудалха, ажабайдалда улам дүтэ болохо гэжэн эрилтэ табиһан байгаа.

Хургуулиин хуралсалыс шэнэдхэн табиһан дүй дүр- шэл хадаа партиян эдэ хэмжээ-ябуулгануудай зүй- тэй ба саг дээрэ хэгдэнэн ушарыс баталан харуу- лаа бэлэй. Юрэнхы дээрэ хургуулинуудтай ажабай- дал ба ажаүйлдэбэритэй бата бэхи холбоотой боло- н, хурагдашдай ажалай хүмүүжүүлгэ найжарһан байна. Дунда хургуулиин шабиннар арадай ажахыс дээрэ амжалтатгайгаар хүдэлмэрилнэ. Хүдэлмэришэн ба хүдөө залуушуулай хургуулинуудай тоо жэлһээ жэлдэ олошоржо, олон зуугаад мянган залуу хүнүүд хүлэлжэ байгаад хуралсадаг болонхой.

Ехэхэн хүдэлмэри хэгдэ гэбэшэ, хургуулине шэ- нэдхэн табиха хэрэгтэ албан хойроогоор хандадаг бар- имтануд бии байна. Политехнизаци хэхэ талаар зорилгоёо ойлогогүй байһан гэгээрэлэй хүдэлмэрилэг- шэд үшөөл бии.

Манай орон дотор шэнэ нязын хургуулинууд —ин- тернат-хургуулинууд, утагдахадан үдэртэй хургуу- линууд болон группанууд байгуулагдажа, арад зоной үмэнэһөө найшаагдаһан байна. Интернат-хургуули- нуудта, утагдахадан үдэртэй хургуулинууд болон группануудта миллион хахад шахуу хурагдаш байна. 1965 ондо гансал интернат-хургуулинуудта хоёр мил- лион 500 мянган үхбүүд хуралсаха юм.

Советскэ Союз дотор бүгдэд нитын уялгата най- ман жэлэй хуралсал тогтоогодо, хурахаа хүсэгшэд- тэ дүүрэн дунда эрдэм олгохо арга байдал байгуу- лагдаа. Арадай гэгээрэлхэй манай саашанхи зорил- го хадаа бүгэдэ нитын дунда хуралсалда орохо яба- дал мүн болносо.

Коммунистическэ обществын хүнийс хүмүүжүүлхэ ябадал гэжэ хургуулиин үмэнэ үндэр ехэ шэнэ эрил- тэнүүдыс гаргажа табиha. Хургуули хадаа мүнөө үеын эрдэм ухаан ба ажаүйлдэбэрини түргэн хүгжэл- тэһөө гэгдэхэ ёһотой. Бүхы хургуулинуудта хүсэд хэрхэс багшанарай кадруудыс үргэнөөр бэлдэхэ- жэ, багша хүнийс бүгдэ арадай анхарад ба хүндэл- лөөр хүрээлхэ хэрэгтэй. Предпритиянууд болон кол- хозууд хургуулинуудыс шэнэдхэхэ ябадалда туһалха, найнаар хураха ба хэрэгтэй мэргэжэлэс оложо аба- ха ябадалдань хурагдашда туһалха уялгатай. Хургуу- линуудыс олоор барижа, олон дахбар халаатайгаар хуралсадаг ябадалыс сүм болуулха хэрэгтэй. 1965 ондо манай хургуулинуудта дүшэн гурба миллион ша- хуу үхбүүдэй хуралсаха байһыс хараадаа абабал, эзмнай тон ехэ зорилго мүн болоно.

Дээдэ, тусхай дунда ба мэргэжэл олгохо хургуули- нуудыс хүгжөөхэ ябадал "хургуулины шэнэдхэхэ" хэ- рэгтэй нягтаар, хоорондоо харилсаатайгаар ябуула- дана. Мүн эдэ хургуулинуудтаһыс хуралсалай хэрэг- тэс ажабайдалтай, ажаүйлдэбэритэй дүтүүлхэ зо- рилго табигданхай байһаниин мэдэжэ. Мүнөө жэлдэ дээдэ хургуулинуудай үдэр хуралсадаг таһагуудтань

абтаһан студентнүүдэй хахаднаан дээшэнхини ажал хүдэлмэри хэһэн стажтай байна. Үдэһын ба ажалла- жа байгаад хуралсадаг хургуулинуудта нүүлэй табан жэл соо хахад миллион шахуу дээдэ эрдэмтэй мэргэ- жэлтэд бэлдхэгдэ.

Америкын Холбоото Штадуудта орходоо, Советскэ Союз дотор гурба дахин олон инженернүүд бэлдхэг- дэнэ, тини манай орон доторхи ухаан бололой ажалай хүдэлмэрилэгшэд хамта дээрэ хорин миллионхоо дээ- шэ болоно! Энэ тоогой тунхаглагдаад байхада, манай обществыс гэгдэнги ба соёл болбосорол багатай гэ- жэ ходо бэшэдэг байһан социализмын дайсад мэгдэ- жэ мэдээ алдашоо бэлэй. Мүнөө тэдэнэр эдэ бүгдээс дахин шэнээр сэгнэжэ бээс ехээр зобооно, заримдаа бүри ухаа муутай юумыс наһаннаа гаргажа табиha. Хүнэй толгой эрьбуолхын тулада, тэдэнэр нимэ нэгэ үгэ хүүр гарганан байна: Советскэ Союзта эрдэмтэй хүнүүдэй олон болохо бүри, совет хүнүүдэй ком- мунизмһаа хойшоо хараха ябадалын улам олон бо- лохо юм гэжэ.

Капитализмын үзэл баримталагшадта ямар харюу үгэжэ болохо байһаб? Тэдэнэр өөһэднйгөө прави- тельствоһаа арадай гэгээрэлдэ улам ехэ мүнгэн хо- мололог эрижэ абаг лэ, юуб гэхэдэ, тэдэнэй хэлсэдэ- гээр болоо наа. обществын эрдэм болбосоролтой бо- лохо бүрин, тэрнэ капитализмын хойнохоо улам батаар шатгалдаха болохо ха юм. Зүгөөр, нимэ басни зохёогшод өөһэдөөш тэрэндээ мүнөө этигхээс болёо. Коммунизм болбол бүхы хүнүүдтэ эрдэм мэдэ- сэ үгэнэ; олон түмэнэй эрдэм мэдэснээ, тэдэнэй үн- дэр ехэ соёл болбосоролһоо коммунизм ургаһаа ам- жалтатгайгаар дабшаха хүсэ шадал ба этигэл зориг ухалһан абаһа!

Советскэ нарын халбаран хүгжэһэн ябадал энэ- нини эли тодоор гэршэлнэ. Манайда эрдэм ухаанай 350 гаран мянган хүдэлмэрилэгшэд бии. Орон дотор- най эрдэм шэнжэлэлгын дүрбэ мянга шахуу газарнууд бии, нүүлэй таба—зургаан жэл соо союзна республи- кануудта эрдэм шэнжэлэлгын газарнуудай эрид оло- шорһон ябадалыс иланганга найшаалтай байна. Оро- ной зүүн зүгтэ эрдэм ухаанай шэнжэлэлгэнүүдыс хүг- жөөхэ хэрэг дээрэ наукануудай академини Сибириин таһаг ехэхэн үүргэ дүүргэнэ.

Совет эрдэмтэд Эхэ оронойнгоо үмэнэй өөһдын- гөө үүргэ зорилгонуудыс нэрэртэй түрэтэйгөөр гүйсэд- хэжэ байха юм. Физикэ, математика болон киберне- тикыс хүгжөөхэ хэрэгтэ, тоо бодолго түргэн гаргадаг машинануудыс байгуулха ябадалда, дамжан болодог реакцинуудай химическэ теорини ба полимернүүдэй химини ухаалан гаргаха ябадалда, биологидо, ашаг- та малтамануудай томо ехэ уурхайнуудыс нээжэ ба шэнжэлхэ хэрэгтэ, автоматика болон телемеханикыс, радиотехникэ болон электроникыс, металлургии, ма- шина бүтээлгэ болон эрдэм нарын бусад халбари- нуудыс хүгжөөхэ хэрэгтэ манай эрдэмтэдэй олоһон туйлалтанууд үргэн олондо мэдэжэ болонхой. Мүн обществыс шэнжэлхэ наукануудай талаар ажаллажа байдаг совет эрдэмтэд хэдэ хэдэн туйлалта хэһэн байна.

Совет эрдэмтэд болбол мүнөө үеын шухала про- блемнүүдэй нэгэн болохо—залан хүтэлхэ термоядер- на реакцине бөөлүүлхэ талаар ажал хүдэлмэрини үр- гэн дайласатайгаар ябуулжа байха юм. Совет эрдэм- тэдэй хүдэлмэринүүд, тэдэнэй уласхоорондын харил- саан бүхы дэлхэй дээрэ найшаал олонхой. Манай орон дотор термоядерна шэнжэлэлтэнүүдыс саашадан хүг- жөөхэ ябадал хада

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИСТИЧЕСКЭ ПАРТИЙН XXII СЪЕЗД

Нүхэр Н. С. ХРУЩЕВОЙ элидхэлэй үргэлжэлэл

Манай искусствын туйлалтанууд, тэрэнэй уг заншалнууд айхабар ехэ удха шанартай байжа, хүн түрэлтэнэй уран найханай хүгжэлтэдэ шухала шатан боложо алдаршана. Имангал социализмын оршон байдалда ураннайханай сүлөөтэ зохёол найбаран хүгжөөх, үргэн нийтэ зонин сөл културын захатанууды бүтээх ябадалда эдэхитэйгээр хабаадуулалсаха тоныше найн найхан арга боломжонууд байгуулагдана гэжэ манай ороной дүй дүршэл дээрнээ эли харагдана.

Коммунистическэ обществын нэлэнхы нэгэн сөл културада хүрэх зам хадаа капиталис дарлалтааа сүлөөрхөн арад бүхэнэй национальна културын хүгжэлтэ соогур гараха юм гэжэ В. И. Ленин зааһан байна. Зохёолой ажалтай харилсаан соогур, социалистическэ нацануудай хани барисаан соогур бүхы советскэ сөл културада юрэнхы нэгэн шэнэ шэнэ шаанарын бинболон хүгжээ, бэе бээ дамжан баяжаа байха юм. Социалистическэ сөл културануудай интернациональна нэгдэлэй хүгжэлты болгоомжтой анхаралтайгаар дэмжээ ба тэрэндэ тулалха гэжэ манай зорилго мүн. Уран зохёолшод болон искусствын ажал-ябуулгад обществые революционн ёһоор хубилгажа байһан манай баатарлг үе сагы нэрэдэн хүрэмөөр харуулан шэнэ шэнэ зохёолнууды бүтээх бээ гэжэ арад зон тэдэннээ хүлээжэ, найдажа байна. Уран искусство болбол хүнүүды тухын түрүүн ажабайдал бодото найн жэшээ дээр хүмүүжүүлх, хүнүүды коммунизмын үзэл сурталаар хүмүүжүүлх зэргэтэй гэжэ парти тоолоно. Советскэ литература болон искусствын, социалистическэ реализмын методий хүснэ шадал болбол байдалай гол ба шийдэхы шаанарынь үнэн зүбөөр зураглан харуулха ябадалда байна. Мүнөөнэй эрхэ байдалда бүхы совет хүнүүды оюун найханай мэдэрэлтэй, уран бэлгитэй ойлгомжтой байхаар хүмүүжүүлгэдэ эхээн анхарал хандуулха хэрэгтэй, искусство, ажабайдал болон ажауудалдахи «гоё найхан» тухай хуурмаг дашуурал гү, али тэрэниие мешан янзаар ойлгохо мэтын ямаршы бүдүүлг ябадалда эрид шанга тэмсэл соносохо хэрэгтэй.

Эгээл найхан юмэ гэжэ хүнэй ажал болоно, тинмэ дээрнээ ажалша шэнэ хүний, тэрэнэй оюун сэдхэлэй эрилтэнүүдэй баялгы, найаа дүүржэ байһан хуушан үе сагта эсэргүү тэрэнэй тэмсэлы үнэн зүбөөр харуулхаа ондоо найн найхан зорилго гэжэ байхагүй. Коммунист ажалай абаастай найханын харуулан, үүсхэл эдэхн ба табинан зорилгодоо эрид шийдэнгээр хүрэдэг ябадалы хүмүүжүүлһэн хононхолтой зохёолнууды совет хүнүүдтэ үгэхэ ёһотойбди.

Советскэ литература ба искусство болбол совет арадай найдамтай эмсэгтэй, тэрэнэй бүхы ажабайдал дээрхи найн сэдхэлтэй, сэсэн ухаатай үбшлэцшэн зангаараа саашадаашы байха бээ гэжэ манай парти этигэн найдана!

6. Социалист нийтын харилсаануудай коммунист харилсаанууд болон хубилгалта. Советскэ демократиин хүгжэлтэ. Социализм ба хүнэй эрхэ сүлөө

Нүхэдүүд! XX съездын шийдхэбэринууды хэрэг дээрнээ бэлүүлжэ, партинай коммунист үйлдбэрлэрин болон бусад нийтын харилсаанууды хүгжөөлгэдэ, найжаруулгада ехэ анхарал хандуулаа. Энэниие манай парти коммунист нийтын харилсаануудта — сүлөөтэ, бүхы талаараа хүгжэнги, ушар ёһо найн мэдэхэ хүнүүдэй хоорондох харилсаануудай эгээл найн түхэлдэ, хани барисаанай болон нүхэрэй ёһын гурим дээрэ үндэлһэн харилсаануудта шэлжэн оролгын гол зам гэжэ тоолоно. К. Марксын хүтэлбэри доро байгуулагдана хүдэлмэришээй уласхоорондын түрүүшын организаци «Хүдэлмэришээй уласхоорондын товарищество» гэжэ нэрэтэй байһы наанад үзэт. «Нүхэр» гэхэн үгэ хадаа нэвэр нанал, адил тэгшэ байдал, аха дүү, хүндэлэлтэ, хани харилсаан гэхэн удхатай.

«Хүн бүхэнһөө — шадабаринь зэргээр, хүн бүхэндэ — хэнхэнэй зэргээр» гэхэн гол ёһо социализмын эрхэ байдалда хүсэндөө байдаг. «Хүн бүхэнһөө — шадабаринь зэргээр, хүн бүхэндэ — эрилтын зэргээр» гэхэн гол ёһодо шэлжэн орохын тула саг хэрэгтэй, тодорхой эрхэ байдал хэрэгтэй. Коммунизмын гол ёһо найн найхан, дура татасатай! Хүн бүхэн энэ гол ёһо манай ажабайдалда түргэнөөр бин болохой гэжэ хүснэ.

Тин бидэнэр энэ гол ёһы юундэ дары түргэн бин болгоногүйбди, юундэ партинай коммунистическэ общество гол түлбэ байгуулын тулада хорин жэл хэрэгтэй гэжэ хараалнаб? Бидэнэр коммунист гол ёһо бэлүүлхэ хэргы унжагайруулнагуй гэжэ гүбди? Үгы, нүхэдүүд! Бидэнэр эдэ бүхы гол ёһонууды түргэнөөр бодото байдал дээр бин болгохы хүснэбди. Зүгөөр гансал тингэжэ хүсөөд байха гэжэ бага байна. Бодото эрхэ байдалаа үндэлхэ, нийтын хүгжэлтын хуули ёһонууды хараада абаха хэрэгтэй.

Коммунист гол ёһодо шэлжэн орожо болохо. Зүгөөр материально-техническэ үндэлхэ хуури байгуулхаа, хүнүүдэй ушар ёһо мэдэхэ ябадалай дээдэ хэмжээндэ хүрэхтөө, социализмын гол ёһонудай өөрынгөө түрүү арга боломжонууды хүсэд хүгжөөжэ, эсэстэн хүрэтэр бэлүүлхэнэ урид шэлжэн орожо болохогүй. Коммунист нийтын харилсаануудта ороходо социалист харилсаанууды хүгжөөх, найжаруулха замнаа ондоо зам байхагүй.

Түүлэй жэлнүүдтэ партинай советскэ обществын ажабайдалай бүхы талаар социально-экономическэ томо хэмжээябуулганууды бэлүүлээ. Эдэ хэмжээябуулгануудай революционн удхан юуб гэхэдэ, гансал материально-техническэ үндэлхэ хуури бэйхжүүлгэдэ туһалаа бэш, мүн нийтын харилсаанууды хүгжөөлгэдэ, социалист үмсын хоёр түхэл мугы саашаа дан дүтүүлхэ хэрэгтэ шухала үүргэ дааггы.

Ажалай удха шэнжэ дотор, үйлдбэрин хүдэлмэришээй хоорондох харилсаанууд дотор бин болоһон шэнэ юумын эхи захан үлам элээр харагдана. Гол юумэн юуб гэхэдэ, улам олон ажалшад ушар ёһо мэдэхтэйгээр, бүхы шадалаараа, бүхы шадабаряараа ажалладаг заншалтай боложо байна. Бүри мүнөө олон совет хүнүүдтэ ажал гэжэ минил салын хүлһэ

олохо зүйл бэш, харин нийтын мэдэрэл, ёһо заншалай уялга болохтой. Валентина Гагановагай жэшээ наанад үзэт. Түүрү газарһаа гэгдэнги газарта найн дураараа ороошон ямар нэгэн хомой сэдхэлһээ болоо бэшэл, харин ушар ёһо найн мэдэхэ, манай нийтын хэрэгтэ үзэл сурталтайгаа талаар үнэн сэхэ байһан дээрнээ ороо. Олон ажалшад Гагановагай жэшээ дагана байна.

Коммунист ёһоор хураха, хүдэлмэрилхэ, ажауууха гэхэн совет хүнүүдэй эрмэлзэлгы парти дэмжэдэг байгаа, дэмжэхэше. Бидэнэр коммунист ажалай коллективүүд болон ударнигуудай хүдэлөө ехэ удха шанартай гэжэ тоолонобди. Саашаа ажабайдал гэжэ социалист мурьсөөнэй бусадшы, бүри найн түхэл маяг бин болгохо байһандан нэжэг нанангүй байжа болоно.

Материальна болон културна баялгууды хубааха талааршы нийтын харилсаанууд эдэхитэйгээр хүгжэнэ. Энэнь юун дээрнээ харагданаб?

Түрүүшын ээлжэндэ, эрилтын зэргээр хубаалгын коммунист гол ёһодо шэлжэн оролгын шухалын шухала нүхсэл мүн болохо — хэнхэнэй зэргээр хубаалгын социалист гол ёһын саашааа хүгжэлһэн дээрнээ харагдана. Партинай хүнүүдэй материальна урмашуулгын гол ёһы эрид шууд бэлүүлхэ зуураа, ажалай түлбэри доторхи тэгшдхэлгын гуримда эсэргүү эрид тэмсэнэ. Материальна зүйлнүүдэй элбэг дэлбэгээр байгуулагдагуй, тинхэдэ ажал гэжэ хүн бүрин ажабайдалай түрүүшын шухала эрилтэ болоогуй сагта хубаалгын социалист гол ёһоноо арсаха, ажалай хэмжээ болон хэрэглэлгын хэмжээ обществын, гүрэнэй зүгһөө хиналтыс хуларуулха үндэлхэ хуури үгы гэжэ бидэнэр тоолонобди.

Манай орон дотор социализм байгуулгын бүхы дүй дүршэл хадаа материальна урмашуулгын ленинскэ гол ёһын зүб байһани баталан харуулаа. Ажабайдалай үзэгдэлнүүды гүнзэгтгээр шэнжэлэн үзэжэ, согсолжо, социалист байгуулалтын тодорхой үе бүхэндэ зүб шийдхэбэри оложо шададаг хадаа Ленин ссэн мэргэн байгаа юм.

Граждан дайнай дүүрэмсээр В. И. Ленин ссэн мэргэнэр уридшалан харадаг, зүрхтэй байдаг дээрнээ политикы үндэлөөрн шэнээр хаража үзэхэ гэжэ эриһынь, сэрэгэй коммунизмын политикаа шэнэ экономическэ политикада эрид шууд ороһынь нажаа үзэт.

Шэнэ экономическэ политикада шэлжэн оролго бэлээр-бүтээгуй. Энэ хадаа парти дотор бэрхшээлнүүды тохёолдуулан байгаа. Шэнэ экономическэ политикын удхы ойлгоногүйгөөр, партинаа гаранһаны коммунистууд бин байһан юм. В. И. Ленин ушар байдалай ороо бэрхы найнаар хаража үзөөд, НЭП нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ эрид шууд ороһон байгаа. Мүн партины коммунизмын илалтын түлөө тэмсэлэй ленинскэ политикы бүхыдөө дэмжээ. Хэрбээ тэрэ үедэ Лениний шугамай илан мандаагүй наа, бидэнэр социализм байгуулгын зорилго шийдхэжэ шадахагүй байгаабди. Таряашадтай хүдэлмэришэн ангийн холбоо бэйхжүүлхэ, экономик хүгжөөлгэдэ, социалист байгуулалтада горохой болон деревини бүхы ажалшды материальна талаар хононхуулха хэрэгтэй байба. Тэгшдхэлгын ёһо гуримай орондо үйлдбэрлэн продуктын тоогой болон шаанарай зэргээр түлбэрин ёһо гурим тогтоогдоо юм.

В. И. Ленин политикада бодото зүб зүйл баримталха гэжэ бидэниие хурган. Эгээн найн найхан хараа түсэб табига, экономическэ хүгжэлтын эгээн хурдан ябаса хараалжа болоно. Зүгөөр хэрбээ ажалшад өөһдөө обществы шэнэлхэн байгуулха шухала хэрэгтэй болоһоний ойлгоогуй наань, хэрбээ тэдэнэрэй материальна талаараа хононхолтой болоогуй наань, хараалдагдан түсүүд хэрэг дээрэ бэлүүлгэдэ шададахагүй. Материальна хононхолтой гол ёһы тоохогуй ябадал хадаа мин өөрынгөө наанааар хэрэг хүтэлбэрлхэ, бодото үеы алад гараха, социалист, коммунист байгуулгын хэрэгы хосорохо гэхэн удхатай.

Бин байһан хүнүүдтэй хүдэлмэрилжэ шадаха тушаа бидэнэр хоолодо В. И. Ленинийг хургал абаха ёһотойбди. Политикада өөрынгөө наанааар боложо, «дуратай юумээ хэзэб» гэхэн гуримээр ябажа болохогүй. Арадай ажабайдалы хёрхоор хараха, тэрэни шэнжэлэн үзэхэ, арадай хэлэлһэни дуулаха шухала. Материальна болон үзэл бодолой урмашуулганууды тааруулан ябуулха гэжы партинай юмэ элбэг дэлбэгээр байгуулгада, хэрэглэмжын зэргээр хубаарилгада, коммунист ажалай илалтада бидэни хургэхэ, заатагуй хүргэхэ үнэн зүб зам мүн гэжэ тоолоно.

Юумэ элбэг дэлбэг болгохо гэжыны үмсын зөөрин хизааргүй хээр ургаха тухай хэлэгдэнэ гэхэн ойлгомжо хадаа манай бэш, коммунизмад харша ойлгомжо мүн. Хүнэй хэрэглэмжын түхэл маяг болохо олон зүйлнүүдэй талаар ажалша хүнэй үмсын зөөри хадаа тааруу зохид хэмжээтэй байһан сагтаа, гансал үмсын зөөри суглуулха гэхэн зорилготой болоогуй сагтаа коммунист байгуулалтада харша болохогүй. Зүгөөр хэтэрхы ехэ болоһон үмсын зөөри зарим ушарта нийтын дэлбэлхэдэ наад хэжэ болохо, олон ушарта нийн болодогы, үмсын зөөрин ёһо заншалай эшэ үндэлһэн болохо болохо, жэжэ буржуазна замаар хубилалгада хүргэжэ болохо. Зарим хүний эд зөөри бооголшолж, хүн эд зөөрин боогол болодог ушар бии.

«Мини» гэхэн ойлгомжын гол ёһо гурим гэжэ тоологдодог, тинхэдэ заримашуудай баялжага бусадай хандаралда орохо аргаар лэ болодог, хара амяа хараһан, зөөри суглуулха, баяжаха гэхэн шунахай бодолой номнодогдог буржуазна обществын ёһо заншалай коммунистууд буруушаана. Коммунистууд хадаа үмсын зөөрин орондо нийтын зөөри табига. Буржуазна ёһоор өөрынгөө ашаг тунь нийтын ашаг туһада зурюугээр табига ябадалай орондо нүхэрэй ёһоний, хамтын ёһоний гурим табига.

Социалист үйлдбэрин харилсаануудай бүхы талын дэлбэлхэ хадаа город деревин хоёрой хоорондох, советскэ обществын ангинууд болон социальна бүлгүүдэй хоорондох илгаа дахлан зайсуулгада, хүдэлмэришэд, таряашад болон интеллигенциин хоорондох харилсаан дотор коммунист ёһоний эхи захыс хүгжөөх, бэйхжүүлхэ ябадалда хуулиа ёһоор хүргэнэ. Манай обществын хани барисаата хоёр анги — хүдэлмэришэн анги болон колхозно таряашад улам улам дүршэл, тэдэнэрэй эдэлхэнь холбоо барисаан бэйхжэнэ. Совет таряашад мэргэжэлэйнгээ талаар, ажалангаа эрхэ байдалаар, културно-техническэ хэмжээнэйнгээ талаар хүдэлмэришэн ангида дүтэрхы болоно. Таряашад хүдэлмэришэдтэй адли политикы эрхэтэй, тэдэнэрэй үндэлһэн аша хэрэгын нэгэн юм. Шийдэхы, гол зүйлнүүдэй талаар хүдэлмэришэн анги таряашад хоёрой хоорондох илгаа зайсуулгаданхай; ангийн илгаануудай эсэслэн үгы болохо ябадал мүнөө улам улам түргэнөөр бэлүүлгэдэхэ байха.

Техническэ дэбжэлтын, ажалшад културно-техническэ хэмжээнэй дээшлэлһэй үндэлхэ хуури дээрэ эрдм ухаанай болон бар хүснэй ажалай хоорондох онсо илгаанууды усадхалгын үе ябажа байна. Түүрү техникээр, эрдм хургуулар зэбсэгжүүлгэдэн хүдэлмэришэн болон колхознигой ажал хадаа бар хүснэйшэ, эрдм ухаанайшэ ажалай удхатай болоно. Мүнөө хүдэлмэришэдэй 40 проценты, колхознигуудай 23 үлүүтэй проценты дунда, дээдэ эрдмтэй болонхой. Мүнөө олон ушарта түрүү хүдэлмэришэни инженернээ, түрүү колхознигы агрономхо илгаруулхы бэрхэтэй байдаг.

Тинмэ болохолоороо мүнөө үсын эрхэ байдалда манай орон дотор ангинууд хоорондын харилсаанууд өөрынгөө хүгжэлтын шэнэ үедэ оробо гэжэ. Пролетарскэ демократи бүгдэ арадай социалистическэ демократи боложо байна.

Бүхы эрхэтэды бултынь гүрэнэй уялга дүүргэхэ хэрэгтэ хабаадуулха тушаа В. И. Лениний табинан зорилгы бэлүүлхэ дүтлөөбди гэжэ бидэнэр мүнөө ехэ ханангаар тэмдэглэнбди. Советүүд болон тэдэнэй комиссионуудай, кооперативуудай хунгагадаг органуудай, профсоюзна, комсомольско болон нийтын бусад организацинуудай составта хэдэн арбаад миллион совет хүнүүд ороной хэрэгүүды эрхилэлгэдэ хабаадалсана, олонитын даалгбаринууды дүүргэнэ.

Совет хүн бүхэн обществын хэрэгүүды эрхилэлгэдэ эдэхитэйгээр хабаадаха болохо ёһотой! — манай лозунг, манай зорилго нимэ байна.

Гүрэнэй органууды хүгжөөлгын, ажалшад депутатүүд Советүүды нийтын хүтэлбэрлгын органоуд болон шэнэлхэн байгуулгын зорилго табига зуураа, манай парти гүрэнэй улам олон үүргэ уялганууды нийтын организацинуудта дамжуулан үгэхэ хараа шугам саашадаашы бэлүүлхэ байха. Зүгөөр нийтын организацинуудай өөһдэны хүгжэлтын хэмжээ, тэдэнэй самодетельностинын ургалты хараада абаха шухала. Бидэнэртэ минил ёһо тэдгээр гаршанын нэлгэхэ бэш, харин удхынь хубилгаха хэрэгтэй.

Гүрэнэй олон шухала үүргэ уялганууды нийтын организацинуудта дамжуулан үгэхэ, ойлгууламжын болон хүмүүжүүлгын хусы советскэ обществын ажабайдал тааруулан зохёолгын гол арга болгохо ябадал хадаа совет эрхын, ажалай болон ажабайдалай заршамай эрилты наринаар сахилгын хойноһоо хиналтыс хуларуулха гэхэн удхатай бэш. Бидэнэр совет хуули ёһонууды хүндэлдгөөр хүмүүжүүлхэ зэргэтэйбди. Хуулин хусынь, олонитын нүлөөнэй хусынь дүүрэн хэрэглэхэ шухала.

Манай парти ажабайдалай бүхы талаар нийтын харилсаанууды хүгжөөхэ тушаа хүдэлмэрилхэ, хүдэлмэрилхэше байха. Гансашы экономик болон политика бэш, мүн ажауудал, култура, психологи, хүнүүдэй ухаан бодол шэнэ харилсаанууды — хани барисаанай, нүхэрэй ёһоний, харилсан туйлалсалгын, хамтын ёһоний харилсаанууды эдэхитэйгээр байгуулха хэрэгтэ алба хэнэ. Гансал социалистическэ общество дотор, хүнүүдэй хоорондох шэнэ харилсаануудай үндэлхэ хуури дээр хүнэй бодото эрхэ сүлөө, бүхы талын халбаралта, хүнэй аша хэрэгы бүхы обществын аша хэрэгтэй найнаар тааралдуулга боложо болохо.

Үзэл бодолой талаар манай дайсад коммунизм гэшэ общество хүн хоёрой хоорондо заатагуй зүршлэдэ байгуулдаг, хүний дарлаха ябадалда хүргэдэг хэбэртэйгээр заха хизааргүйгөөр хэлэдэг байна. Социализмын дайсад материальна үйлдбэрин талаар бидэнэр туйлан амжалтанууды мэлэрхэнэ арсахагүй байбашы, эдэ амжалтанууд хүнэй эрхэ, сүлөө хабшаха аргаар туйлагдан хэбэртэйгээр баталан хэлэдэг. Импералистууд юумы өөрыньхээрэй ойлгодог, хүнэй эрхэ сүлөө гэжыны хүнэй өөрын аша тунь нийтын аша туһада, хүнэй хэрэгы хамтын хэрэгтэ харааг табилга мүн гэжэ ойлгодог. «Шадаа наа, хамгынь нүйдэ, ядаа наа, шабarta шинхуула» гэхэн гансал ёһо заншал тэдэнэр мэдэнэ.

Хүний мүлжэлгын гашуудалһаа сүлөөлдэг, тэрэндэ үргэн ехэ демократическэ эрхнүүды олодог, зохид эрхэ байдалда ажауууха арг олодог, ерээдүүдөө этигэлтэй болдог, бэлг шадабаринь хүгжөөдэг, бүхы обществын аша туһада ажаллажа байһынь ойлгуулдаг нийтын байгуулалта ёһотол эрхэ сүлөөг болон зол жаргалай байгуулалта мүн. Эгээл социализм нийтын нимэ байгуулалта мүн болоно. Социалист байгуулалтын бин болгоһон бүхы үнэтэ зүйлнүүдэй эгээн ехэн шэнэ хүн — коммунизм эдэхитэйгээр байгуулга мүн болоно. Шэнэ дэлхэйн үнэтээр сүлөөтэ хүнэй юу хэжэ шадаха байһаниие совет арад улам улам шэнээр баталан харуула.

Имперализмын номнолшод капитализмын дэлхэй «сүлөөтэ дэлхэй» гэжэ нэрлэнэ. Зүгөөр Советскэ Союз доторхи бодото эрхэ сүлөөдэ, экономикын, материальна жаргалта байдалай, културын ургалтада адли ямар юумы капитализм табига шадаха байна гэжэб? Үгтэйшүүды мэлжэхэ, тонохо сүлөө баяшуулда олгохо, хүдэлмэриһөө хэдэн миллион хүнүүдэй «сүлөө» байха ябадал, алба налогой ургалта, буу зэбсэг хээр бэлдэг, үндэлхэ яһанай газашалта, баяшуулдай диктатура, демократическэ организацинууды хорихо ябадал табига гэжэ гү? Энэнь ямар сүлөөтэ дэлхэй гэжэб? Үгы, энэнь сүлөөтэ дэлхэй бэш, энэ хадаа бооголшолтын, мүлжэлгын дэлхэй гэшэ!

Имперализмын номнолшод капитализмын оронууды «нээлтэтэй общество» гэжэ, тинхэдэ Советскэ Союзые — «хаалтатэй общество» гэжэ нэрлэнэ. Манай социалист гүрэн монополистическэ капиталай мүлжэлгэ болон тонолго, хүдэлмэригүйдэлгэ, дээрмэ-

дэлгэ, захбайран доройтолгын үзэл бодолой орохогүй үнэхөөрөө хаалтатэй гүрэн гэхэниие зүбшөөнбди. Господин империалистууд советскэ общество тагнуулай ажал-ябуулгада найбайн гэжэ хүснэ ёһотой. Зүгөөр социализм гүй үйдхэлгын ажал ябуулгын нэбтэрэн ороогагүйгөөр советскэ общество хаалтатэй, бүхөө татай!

Манай общество хилын саанаһаа найн найнагаар ерэнэн хүнүүдтэ нээлтэтэй байдаг. Үнэн сэдэдалда найманда, эрдм ухаанай туйлалта, техническэ болон културна туйлалтанууды, эдэнүүды андалдан абалсалгада нээлтэтэй. Түмэр хаалта тухай хэлэхэ болоо наа, нимэ капитализмын дэлхэйдэл байдаг юм. Капитал дэлхэй хадаа совет тогтошодноо, шатаршадна, саг сагтаа үүдээ шангаар хаажархидэ. Өөрыгөө «эгээл нээлтэтэй» гэжэ нэрлэдэг нэ совет хатар наадаашы гүрэндөө оруулхадна ушар байгаа юм. Ород хатар наадан капитализм хийн үндэлхы эдхэнэ гэжэ тэндэхид айгаа хаай?

Буу зэбсэг хээр бэлдэхэ талаар бэш, харин шадай ажа байдалы найжаруулха талаар гэжэ бидэнэр капиталис дэлхэйдэ үннэй дуралбади. Ийм мурьсөөе капитализмын даахагүй ханда бидэнэр этигэнбди! Эсэсэй эсэстэ бүхы дууд юумэ зүбөөр шэлэжэ, коммунизмын үзэл сүлөөтэ дэлхэй үлүү найн гэжэ тоолохо, капитализм «сүлөөтэ дэлхэй» гэжэ нэрэтэй юумэнээ байһандан бидэнэр этигэнбди.

Нүхэдүүд! Манай ороной экономикы хүгжөөшээ хэмжээнүүды партинын хараалхадна, жуазна политигууд болон экономистнууд хүн шухала аша хэрэгтэй түлөө хүндэ промышленно коммунистууд хохидолдо оруула, Советскэ дотор үйлдбэрин гэжэ гансал үйлдбэрлхын туйлаа байдаг хэбэртэйгээр бага бэшээр хэлэнэ байт. Социализмда ямар хоротой хардалга хэлдэнэ гү? Үйлдбэрлхын тэдэс үйлдбэри байдаг баш, рин хүнэй аша туһада үйлдбэрлхэ гэжэ болон Совет гүрэнэй ажал ябуулгын нангин гү мүн. Мүнөө юундшы этигэдэггүй, нэжэг наана хы хүнүүды арадай үмэнэ манай партинын өөрыяланууды үнэн сэхээр дүүргэдэгтэн үшөө үүншэжэ шадаха байна.

Ойрын жэлнүүдтэ дотоодын политикын талаар парти коммунистуудай үмэнэ, совет арадай на удаахи зорилгонууды табига:

1. Арадай бүхы хүсэл оролдолгон коммунист материально-техническэ үндэлхэ хуури байгуулха үе мүн болохо долоон жэлэй түсбэнь гэжэ болон үлүүлэн дүүргэхэ хэрэгтэ зориула ёһотой. Бидэнэр саашадаашы материальна үлүүлэн хэмжээ дээшлүүлхэ, оронгойгоо оборон сэд найн байлгахы ёһотойбди. Совет Эхэ орондой экономическэ хүгжэлтэдэ шэнэ юумэнүүды туйлаараа, гансал эсэхэ сусаагүйгөөр урагшаа дах хадаа хүсэл булюо байдал бидэнэртэ хангахы тализмтай амгалан ёһоной экономическэ мурь манай агууехэ илалтын үдэры дүтлүүлхэ гэжэ ха хэрэгтэй.

2. Социалистическэ промышленностын бүхы барилуудай талаар техническэ дэбжэлты түрн Электроэнергетика, хими, машина бүтээлгэ, металлургия, туншын промышленност илангаа урдабуулха. Предприятинуудай мэргэжэл мэргээр хүдэлмэрилхэ ябадалы үргэнөөр хүгжөөх, бэрин процессууды комплексно оншоожор автоматизацилха хэрэг туйлаа, түрүү эрдм улам техникын туйлалтанууды, шэнэ юумэ үшэдэй дүй дүршэлы үйлдбэридэ түргэнөөр рүүлхэ хэрэгтэй. Ажалай бүтээсы хэлбэрлэгөөр дээшлүүлхэ, продукцины өөрын үнэ бууруулха, шаанарынь найжаруулха гэжэ бүхы предприятинуудай хуули ёһо болохо зэргэтэй.

3. Промышленна эд бараанай болон эдэ продуктнуудай талаар арад зоной хэрэглэмжын улам хүсдөөр хангахы аргатайгаар промышленно болон худөө ажахын хүгжэлты туйлаа. Промышленна үйлдбэрин түсбүүды үлүүлэн дүүргэ ашаар нөөсэлгэдэн зөөрин гол түлбэ худөө да, хүнгэн, эдэ хоолой промышленностда арадай хэрэгтэй эд бараа үйлдбэридэг промышленностын бусад халбаринуудта зориулаха гэжэ.

4. Худөө ажахы хүгжөөх гэжэ бүхы партины арадай хэрэг мүн. Партина болон советскэ нууд худөө ажахын үйлдбэрин үдэр бүри түрүү колхозууд болон совхозуудай дүй дүрхүүдээр хэрэглэхэ уялгатай. Ороһо таряа, сахарай свекло, тоһото ургамалнууды, сай барсад ургамалнууды, мяха, нү, ноһо, үндэлхэ ажахын бусад продуктууды үйлдбэрлхэ, худөө абаха талаар долоон жэлэй түсбэй даалгавды дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ шухала.

5. Културна болон социальна байгуулалтаа бүхы дээрэ урагшаа дабшаха. Совет улаае арадай гэгээрэлы, литература болон ыны таһалгаряагүйгөөр хүгжөөх. Ажалшад галта байдалы найжаруулха, салын хүлһэ дуулууха хэрэгы дүүргэхэ, хүдэлмэрин үдэры хүдэлмэрин неделени хороохо тушаа хараа хэмжээябуулганууды бэлүүлхэ, гэр, бараа бидэнэр түргэнөөр ябуулха, пенсээр хангалгы даа наймаа, нийтын эдэ хоолы, ажалшадын цинскэ, ажауудалай талаар хангалгы найжа.

Манай эхэ орон зохёон байгуулха ехэ дээр гэжэ үедэ байна. Олонациональна Советскэ Союз арадууд коммунизм байгуулха хэрэгы түрэл хэрэг гэжэ тоолоно, мур мурөө түшэлсана, нийтын илалтада сэгнэшгүй юумэ. Манай шийдхэжэ байһан зорилгонуудай айна ойлгоһон ябадал хадаа совет хүнүүдэй хусынь ехэ арба дахин ехэдхэн, өөртөө табилга ашагшангадхана, дутуу дунда зүйлнүүдтэ, зорилтогүй ябадалда тэсэшгүйгөөр хандалга. Социалист байгуулалта доторхи тон ехэ хүснүүды эсэстэн хүрэтэр ашаглаха зэргэ.

(Түгэхэлынь удаахи номерто толило)

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.